

Välkomsthälsning

Välkomsthälsning

Anf. 1 TALMANNEN:

Innan vi börjar med partiledardebatten vill jag uppmärksamma kamraren på att vi på läktaren har Albanien talman Lindita Nikolla med delegation som våra gäster. Jag vill hälsa er varmt välkomna till Sveriges riksdag med en applåd!
(Applåder)

§ 1 Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Den ukrainska motoffensiven har inletts. När Sverige tog över som EU:s ordförandeland i januari deklarerade vi att ingenting är viktigare än att stötta Ukraina.

Ukraina utkämpar ett krig för sin egen rätt att förbli en självständig stat. Men de slåss också för vår frihet. Det här är en kamp mellan civilisation och barbari.

Under vårt ordförandeskap har vi samlat EU:s 27 länder bakom det tionde sanktionspaketet mot Ryssland, och vi förhandlar om det elfte. Vi har enats om att leverera 1 miljon artillerigranater till Ukraina. Sverige har tagit initiativ till att frysta ryska tillgångar ska finansiera Ukrainas återuppbyggnad, och vi har förhandlat fram en tribunal för att utreda och lagföra Rysslands krigsbrott.

Ukraina har vårt och det samlade Europas starka stöd – moraliskt, ekonomiskt, politiskt och militärt.

Herr talman! Sverige lyckades med det många nog trodde var omöjligt. Den historiska uppgörelsen om migrationen blev klar i torsdags. Länge var frågan helt blockerad på grund av djup splittring mellan Europas olika länder. Men med en gemensam yttre gräns behövs en stram, gemensam migrationspolitik, annars faller den inre gränsfriheten, och annars fortsätter samvetslösa människosmugglare att utsätta migranter för livsfara på Medelhavet.

Sveriges andra stora uppgift var att göra Europa grönare med målet att ro i land ett av världens mest ambitiösa klimatpaket, EU:s Fit for 55. Under våren har Sverige slutfört förhandlingarna om laddinfrastruktur i hela EU, förbud mot nybilsförsäljning av fossildrivna bilar från 2035 och mer håll-

bara bränslen inom sjöfarten och flyget. Nu återstår bara en enda akt till det ursprungliga Fit för 55. Jag hoppas, men kan inte lova, att vi når det målet under det svenska ordförandeskapet.

År 2050 ska EU bli världens första klimatneutrala kontinent. Men alla har nog inte insett hur viktig och dramatisk EU:s nya klimatpolitik faktiskt är. EU sätter nu ett tak för nästan alla koldioxidutsläpp inom unionen. Alla medlemsländer får bindande klimatmål som måste följas. Det här ritar om spelplanen. När EU avgör hur mycket som får släppas ut får marknaden själv anpassa sig. Och Sverige vet att näringslivet har en unik förmåga till anpassning om spelreglerna är långsiktiga.

Vi har också gjort Europa lite friare. Vi tar själva lätt friheten för given, men utvecklingen i världen visar att vi måste slå vakt om rättsstatens principer. Därför har vi hållit trycket uppe i det som kallas artikel 7-processerna, och snart avslutas Sveriges ordförandeskap med ett europeiskt rättsstatssymposium för att bättre skydda demokrati och rättssäkerhet.

Ett friare Europa handlar också om den inre marknaden, och Sverige har för första gången på ett decennium satt EU:s konkurrenskraft på dagordningen. I en högteknologisk värld där den ekonomiska tyngdpunkten snabbt flyttar österut är det en ödesfråga.

Låt mig rikta ett mycket varmt tack till alla skickliga svenska tjänstemän som har jobbat dag och natt i sex månader, inte minst Sveriges EU-ambassadör Lars Danielsson. Tack till alla statsråd, med EU-minister Jes-sika Roswall i spetsen, som har enat EU:s länder runt förhandlingsbordet. Tack till alla er här i riksdagen som har stöttat detta tredje svenska framgångsrika ordförandeskap. Tack till EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen för tätt och gott samarbete.

Herr talman! Det finns två hjältar i berättelsen om den gröna omställningen som borde uppmärksammas ännu mer. Den ena är just EU. Den andra är näringslivet.

Det svenska näringslivet har blivit den nya miljörorelsen. Elektrifieringen pågår för fullt liksom produktionen av hållbara bränslen till det som ännu inte kan elektrifieras. Resan mot fossilfritt stål och mycket, mycket mer har påbörjats.

På fredag bjuder regeringen in till det nationella klimatomötet för att samla ihop de bästa erfarenheterna inför höstens klimathandlingsplan. Politikens uppgift är att underlätta den gröna omställningen, och lyssnar man på vad branscherna behöver mest får man två svar: snabbare tillståndprocesser och mycket, mycket stora mängder fossilfri el. Precis det tänker min regering åstadkomma.

Nyligen gav regeringen klartecken till två vindkraftsparker till havs utanför Varberg och Falkenberg. Vi fattar också alla de beslut som krävs för att nu bygga ny kärnkraft i Sverige. I måndags presenterade vi också vägen till enklare och snabbare tillståndsprövningar. Det kan inte ta dubbelt så lång tid att bygga elnät i Sverige som i Finland.

I går bad vi alla partier som vill fördubbla den svenska elproduktionen till 2045 att bidra. Målet är klart, men vi lyssnar gärna på fler konkreta förslag som leder till mer av all fossilfri el. Klimatpolitiken behöver mer verkstad och mindre prat. Det här borde inte ens vara partipolitik. Det här borde vara ett nationell svenskt intresse för ekonomin, för klimatet och numera också för säkerheten.

Frågan är nu om vi kan enas om det. I nästa vecka röstar riksdagen om det nya målet för svensk energipolitik: Vi vill byta ut 100 procent förnybart mot 100 procent fossilfritt. Hur man röstar då kommer att bli viktigt.

Den gröna omställningen brådskar. Låt nu inte gamla låsningar stå i vägen för alla nya möjligheter. Låt oss samlas och få någonting gjort! (Applåder)

Anf. 3 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Flera av oss ägnade nyligen nationaldagen åt att hylla allt som är fantastiskt med vårt land. Det är de svenska värderingarna, tilliten, demokratin, vår samhällsuppbyggnad och inte minst vår syn på barnen. Barnen är egna individer med rättigheter, manifesterat i att regeringen Löfven gjorde barnkonventionen till svensk lag. Det är en av många saker jag älskar med Sverige.

Herr talman! Ett starkt samhällsbygge börjar alltid med barnen, att vi inte bara bryr oss om våra egna barn utan om allas – varenda tjatting, som Olof Palme uttryckte det. Det här är naturligtvis moraliskt rätt och riktigt, men det är också något som vi alla tjänar på i längden. Om vi inte lyckas med barnen misslyckas vi inte bara här och nu, utan då misslyckas vi också med framtiden.

Herr talman! Det är uppenbart att vårt land har allvarliga problem på den fronten. Helgens våldsdåd är fruktansvärda. Sju personer har skjutits, och en har blivit påkörd. Flera av offren är unga – barn. Det är liv som skulle ha levt. För familjer och vänner blir livet aldrig detsamma.

Men det är inte bara offren som är unga i dagens Sverige utan också förövarna. I vissa fall är de i 20-årsåldern och i andra fall ännu yngre än så. Det är barn som plockar upp vapen, som mördar och mördas. Herr talman! Det är ett fundamentalt misslyckande för vårt samhälle och för Sverige som land.

Herr talman! Tre saker behöver omedelbart göras. För det första måste vi få bort fler vapen från våra gator och torg. Därför föreslår vi socialdemokrater en tillfällig vapenamnesti kompletterat med en tipspeng för illegala vapen. Syftet är att få bort så många vapen som möjligt. Därtill måste straffen skärpas och fler poliser anställas. I regeringsställning skärpte vi socialdemokrater över 80 straffsatser. Vi startade två nya polishögskolor och byggde ut hela rättsväsendet.

Fler gängkriminella sitter nu också bakom lås och bom, och det är bra att den nya regeringen tar vidare våra förslag om preventiv avlyssning och skärpta straff för vapenbrott. Här är vi socialdemokrater och regeringen helt överens. Men det är uppenbart att mer måste till.

Herr talman! För det andra krävs ett tydligare fokus på att bryta nyrekryteringen. Det är bara att lyssna på vad polisen själv säger. Det räcker inte att bura in dem som begår brotten om nya allt yngre killar står redo att ta deras plats. Ska vi stoppa gängkriminaliteten, skjutningarna och våldet måste vi bryta nyrekryteringen. Då måste barnen hamna rätt från början, det vill säga inte i de kriminellas klor.

Herr talman! Den här sommaren riskerar att bli den brutalaste någonsin. Därför föreslår vi socialdemokrater också en akut resursförstärkning för fler fältassistenter och andra trygga vuxna som kan punktmarkera unga i riskzonen – redan den här sommaren.

I det här läget borde Sveriges kommuner fokusera på vilka ytterligare som kan anställas just för att bryta nyrekryteringen. Nu riskerar det att bli precis tvärtom. Runt om i landet sitter rektorer och andra beslutsfattare och planerar för nedskärningar och uppsägningar i skolan och i socialtjänsten. Föräldrar ställer sig frågande till vilka lärare som kommer tillbaka till barnens skolor efter sommarlovet.

Det här duger inte, och därför kräver vi att regeringen före midsommar ger besked till kommunerna om vilka ekonomiska resurser, hur stora ökningarna, de kommer att få i höstens budget så att personal inte sägs upp i onödan. Regeringen måste prioritera att bryta nyrekryteringen. Det är bara så vi kan stoppa gängen.

Herr talman! För det tredje handlar det om hushållens ekonomi. Den akuta situationen kommer inte att bli bättre av ett sommarlov där den ekonomiska krisen slår stenhårt mot barnfamiljerna som har de minsta marginalerna. Tvärtom riskerar situationen att eskalera ytterligare. En sak är tydlig. Sänkt skatt för höginkomsttagare kommer inte att hindra en enda ung kille från att plocka upp ett vapen.

Vi socialdemokrater har andra förslag, nämligen höjt barnbidrag, höjt underhållsstöd och sommarlovsaktiviteter med lunch. Den ekonomiska politiken, herr talman, måste riktas om, den måste stötta barnen genom krisen. De kan inte betala priset.

Herr talman! Vi behöver en nationell samling där alla goda krafter drar åt samma håll för att vi ska få bort vapnen från våra gator och torg och för att vi ska bryta nyrekryteringen. Skolan, socialtjänsten, politiker i riksdagen, politiker i kommunerna, hela civilsamhället, våra religiösa församlingar, alla måste komma till en punkt där vartenda barn känner att man behövs, att det finns en annan framtid, att man kan bidra och ha en uppgift i vårt samhälle, veta att vuxenvärlden finns där, sätter gränser, sätter tydliga ramar för rätt och fel samt stöttar när det behövs.

Det finns krafter som vill något annat, nämligen kriminella och extremister som vill utnyttja våra unga. Men de är få. Alla vi andra är så många fler. En förkrossande majoritet av oss som bor i Sverige vill bara leva i trygghet. Vi vill att alla barn ska kunna utvecklas och leva ett gott liv – helt enkelt att Sverige ska bli lite mer som Sverige. Sverige ska vara det land där alla barn ska ta sig genom skolan, lära sig det de behöver, få ett jobb och leva ett gott liv. Sverige börjar och slutar med barnen.

(Applåder)

Anf. 4 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Åtta år av socialdemokratiskt styre lämnar en hel del i övrigt att önska – för att uttrycka sig milt. Givet de förutsättningar som gällde när nuvarande regeringsunderlaget tog över har vi när mandatperiodens första riksmöte börjar närma sig sitt slut utträttat en hel del redan. Desto mer kvarstår givetvis att göra.

Paradigmskiftet inom kriminalpolitiken har påbörjats och kommer att fortsätta. Tidöavtalet ger en tydlig vink om vart vi är på väg och vart vi ska. Vanliga hederliga människor ska kunna vistas i fred och frihet på gator och torg medan bovar och banditer ska sitta inlåsta.

Vi kommer att dubbla straffsatserna för gängkriminella och livsstilskriminella. Mängdrabatten ska avskaffas, det vill säga döms man för tre olika brott ska man inte undkomma straff för de två ”relativt” sett mindre

allvarliga brotten. Är man 18 år är man i lagens mening myndig; man får exempelvis rösta i riksdagsval, och det tycker jag att man ska göra. Är man myndig får man också ta konsekvenserna om man väljer att begå ett brott, det vill säga sitta i fängelse. Inom inte alltför lång tid, herr talman, kommer dessa förslag och mycket mer därtill att läggas på riksdagens bord.

Herr talman! Samtliga rättsvårdande instanser har stärkts ekonomiskt. Det gäller inte minst Kriminalvården, som kommer att hysa betydligt fler "hyresgäster" än i dag och dessutom under en betydligt längre tid än förut. 16 helt nya, stora anstalter är behovet för att möta Tidöavtalets brottsbekämpande politik. I de budgetpropositioner som Tidöpartierna har lagt på riksdagens bord, och kommer att lägga på riksdagens bord, nota bene, möjliggörs detta. Dessa byggs inte på en dag, herr talman, men det gjordes inte Rom heller. Ge oss en mandatperiod, och utvärdera oss utifrån den!

Paradigmskiftet inom migrationspolitiken har även det påbörjats och kommer att fortsätta. Det ska erkännas att det här är bitvis komplex lagstiftningsmateria, och det tar lite tid.

Men av alla de initiativ som vi arbetar med för att på riktigt driva igenom EU:s absolut mest restriktiva invandringspolitik finns exempelvis kvalificering in i välfärden, det vill säga man inte ska flytta till Sverige och redan från dag ett förvänta sig fullständig tillgång till den svenska välfärden, till bidrag och till transfereringssystem. Man gör sin plikt innan man kräver sin rätt. Här i Sverige jobbar vi; vi betalar skatt, och vi försörjer oss själva.

Herr talman! I sammanhanget behöver det också poängteras att den villfarelse som har rått i svensk politik under decennier, det vill säga att det skulle gå alldeles utmärkt att kombinera en fullständigt ansvarslös invandringspolitik med en omfattande välfärd för alla, den villfarelsen måste *ni* göra upp med – förr hellre än senare. Vi i Sverigedemokraterna fattade det här för över 30 år sedan. Nu har verkligheten kommit i kapp ytterligare några partier, vilket gläder mig. Nu väntar vi bara på att verkligheten ska komma i kapp även Socialdemokraterna.

Herr talman! Ytterligare en reform där partierna i regeringsunderlaget nu är överens gäller den så kallade reduktionsplikten, detta ganska extrema experiment där Sverige gick sin egen väg. Vi blandade in en massa saker i vår diesel och i vår bensin, vilket ledde till att Sverige fick högst bränslepriser i hela världen.

Om resten av Europa hade kopierat Sverige hade systemet kollapsat, för det hade helt enkelt inte funnits tillräckligt med biodrivmedel om alla hade gjort som vi har gjort. Det betyder att systemet inte är skalbart. Det hade kollapsat.

Samt en liten detalj: Det här påverkar inte utsläppen av koldioxid över huvud taget. Inte alls. Sätter man sig och kör sin bil, givet att den bilen har en förbränningsmotor i sig, från punkt A till punkt B spelar det alltså ingen som helst roll om reduktionsplikten är 0 procent eller om den är 100 procent. Man släpper ut lika mycket koldioxid ändå. Hör och häpna!

Herr talman! Vi i Tidöpartierna har sänkt bränsleskatten. Vi har höjt milersättningen. Vi är överens om att kraftigt sänka reduktionsplikten. Och från min och Sverigedemokraternas sida kommer vi inför höstens budgetförhandlingar att prioritera ytterligare skattesänkningar vad gäller just drivmedel.

(Applåder)

Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Sverige ska ligga långt fram i den tekniska utvecklingen och vara landet som alla andra tittar på för att inspireras av en rättvis och effektiv klimatomställning.

Sverige ska ha världens bästa och mest jämlika skola som gör att alla barn, oavsett vilka föräldrar de har, kan bli det de vill – plattsättare, barnmorska eller framgångsrik företagsledare.

Vårt land ska ha en trygg sjukvård och omsorg när man blir gammal.

Sverige ska vara ett land med små ekonomiska klyftor, en ekonomisk politik för full sysselsättning, jobb som går att leva på och löner som går att försörja en familj på.

För de allra flesta svenskar kanske detta låter som självklarheter. Samtidigt har vi nu en regering som går åt precis motsatt håll, som gör att vi aldrig kan nå dit.

Sverige i dag ser ut så här: Utbildade lärare sägs upp från skolorna och ersätts med utbildade ungdomar. Klasser slås ihop och blir jätteklasser. Elever med särskilt behov av hjälp kommer inte att kunna få den.

Jag träffar ofta föräldrar som inte bara är ledsna och förtvivlade över hur deras barn ska klara skolan utan också förbannade. Hur ska den här generationen elever klara sig i framtiden, när vi är i behov av fler människor än någonsin som kan lägga nya kraftledning, bygga de fossilfria bilarna, lägga ny räls och få vården, skolan och omsorgen att fungera?

Hur kan man i det läget prioritera skattesänkningar på 1 000 kronor i månaden för riksdagsledamöter i stället för att se till att våra lärare får goda förutsättningar att undervisa?

Samtidigt fortsätter det svenska skolsystemet att slå nya rekord. Thorngruppens skolor har inte gett eleverna den undervisning de har rätt till i nästan något ämne. Det delvis kinesiskägda Academedia gör mångmiljonutdelningar mitt i nedskärningarna.

Trots att matjättarnas kostnader för att producera mat sedan länge har gått tillbaka och sjunkit undan vägrar de nu att sänka sina priser. Det är mycket anmärkningsvärt. Finansministern måste kalla till sig matjättarna för att nå en överenskommelse om att sänka priserna. Vi kan inte fortsätta låtsas att kostnaderna är höga för livsmedelsbranschen och låta priserna ligga kvar på dessa nivåer. Det kan dessutom tvinga fram ännu större räntehöjningar.

Herr talman! På min sida av politiken är vi nu överens om att sänka boräntorna. Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet ställer nu krav om att använda det statliga bolåneinstitutet SBAB för att sänka priset på bolån.

Det handlar om tusenlappar för Sveriges hushåll. Ändå valde inte bara regeringen utan även Sverigedemokraterna att ställa sig på bankdirektörernas sida i stället för medborgarnas när frågan togs upp i utskottet i går.

Varför ska svenska banker göra så mycket större vinster än andra europeiska? Varför ska svenska banker göra så mycket djupare hål i folkets plånböcker? Det är anmärkningsvärt.

Att vi svenskar betalar så höga priser för vår billigt producerade el beror på att det svenska elpriset sätts på en dysfunktionell europeisk marknad. Trots att många familjer kan se utanför sitt köksfönster hur mycket billig energi vi producerar i Sverige tvingas de själva betala 20 gånger priset för detta. Det är orimligt.

Vad som gör det ännu konstigare är att energiminister Ebba Busch nu leder arbetet med att ta fram nya regler för den europeiska elmarknaden men inte gör någonting för att sänka svenska medborgares elpriser. Varför gör hon ingenting för att förändra systemet och få ned priserna? Varför kräver hon inte att Sverige ska få sätta sina egna elpriser och inte få in de dyra från kontinenten?

Vi har fått en handlingsförlamad regering som inte förmår göra någonting åt de stora bristerna i sjukvården, situationen i skolan, de höga matpriserna eller de höga räntorna. Svenskt näringsliv undrar vad som egentligen är regeringens jobbpolitik. Industrin underkänner regeringens energipolitik. Vad ska man egentligen ha en regering till som ingenting gör?

(Applåder)

Anf. 6 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Här finns 349 ledamöter från landets alla hörn, män och kvinnor, äldre och yngre, nyvalda och erfarna. Den här kammaren rymmer 349 olika livsresor – livsresor som började på vitt skilda platser och som sett helt olika ut men som lett oss alla hit till att få bära det finaste förtroendeuppdrag man kan ha.

Vad är det som har tagit oss hit? Vilka förutsättningar, möjligheter och val i livet har gjort att vi är här i dag? Hur kan vi göra mer för att andra också ska lyckas med sin livsresa? Det är frågor som borde vara med oss i kammaren varje dag – inte för att alla människor vill bli riksdagsledamöter, långt därifrån, men för att alla människor strävar efter att få göra just sin bästa livsresa och ge nära och kära möjligheter att göra detsamma.

Det är vår plikt att ge människor den chansen. Då behöver vi göra mer av rätt saker och ibland också se bortom vår egen partibok och i stället se till vad som gör vårt land starkare och öppnar dörrar för fler.

Då krävs det att vi har ett land som håller ihop – att du kan leva, bo och driva företag överallt i Sverige, att ambulansen kommer när du ringer, att tåget går när det ska, att bredbandet funkar och att du har råd att tanka bilen eller traktorn som får din vardag att fungera.

Då krävs det politisk kraft som tar landsbygdens villkor på allvar – även mellan valrörelserna. Centerpartiet kommer alltid att vara den kraften.

Då krävs det att vi formar en skola som ger våra barn bästa tänkbara start i livet oavsett var man bor, där man lär sig det man ska, där man är glad och trygg både när man går till skolan och när man går hem. Då krävs det att skolan får mer pengar, att behöriga lärare får vara kvar och att vi inför nolltolerans mot kortsiktighet, girighet och kunskapsbrister. Då krävs det politisk kraft som tar såväl skolans problem som skolans framtid på största allvar. Centerpartiet kommer alltid att vara den kraften.

Vi måste se till att det som bromsar och försvårar livsresor stoppas. Gängen skjuter och spränger helt hänsynslöst på öppen gata och lurar in barn och ungdomar i sitt nät. Det handlar också om mäns och pojkars våld mot tjejer och kvinnor, heder, hot, hat och kränkningar, vardagsbrott och bedrägerier. Otryggheten är ett gift i vårt samhälle och måste brytas. Då krävs politisk kraft som orkar göra både och, som orkar satsa på hårdare tag och fler poliser och lägga lika stora resurser på förebyggande arbete inom socialtjänsten, fältassistenter och fler vägar ut ur kriminalitet. Centerpartiet kommer alltid att vara den kraften.

Otrygghet och oro kommer också från andra håll. Klimatförändringarna påverkar just nu på liv och död. De får fält och sjöar att torka ut och skogar att brinna. De får alltför många att tvivla på framtiden. Klimatet är en ödesfråga för oss som människor och för vår gemensamma planet. Samtidigt är det en fråga där vi själva fortfarande har möjlighet att förändra till det bättre. Klimatfrågan kräver mod. Den kräver öppenhet mot omvärlden, och den kräver kraft här och nu. Centerpartiet kommer alltid att vara den kraften.

För oss är det självklart att Sverige ska vara världens bästa land för livsresor. Vi ska vara ett land som håller ihop, ett land där våra barn får den bästa tänkbara starten i en bra och trygg skola, ett land som blir tryggare här och nu men också för framtida generationer och ett land som tar klimatfrågan på största allvar.

Sverige ska vara ett land där öppenhet, tolerans och anständighet är självklara ledord och ett land där varje människa får en chans att nå just sina drömmars slutstation. Centerpartiets gröna, liberala, optimistiska kraft kommer att kämpa för precis det här – varje dag, varje vecka, varje år. Jag vet att förändring är möjlig, och den tanken kommer Centerpartiet aldrig att sluta tro på.

(Applåder)

Anf. 7 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! ”Låt barnen komma till mig.” Det var orden som Jesus använde och som återgavs i Markusevangeliet för ungefär 2 000 år sedan. Jag tycker att det är ord att inspireras av, oavsett om man är troende kristen, muslim, ateist eller något helt annat, därför att det är ett ledarskap som verkligen sätter det viktiga först. Barnen är det allra, allra viktigaste vi har.

Jag skulle vilja påstå att vårt land länge har betraktat familjen och familjens betydelse – även för allt det vi försöker avhjälpa och lösa genom politik – som en eftertanke, inte som den hörnsten den bör ses som för ett gott samhälle. Det är ett samhälle som håller ihop och ett samhälle som i både goda tider och svåra tider klarar av att prioritera det som är viktigt på riktigt för nästa generation. Det är det ansvar vi har gentemot våra barn.

Nu är vi i en situation – på område efter område: vården, skolan och brottsbekämpningen – där en avsaknad av att börja med grunden genom att satsa på våra barn, på familjerna, är en stor anledning till att vi inte lyckas med det vi ska.

Vi vill börja med brottsbekämpningen. I går nämnde jag att i helgen avlossades 21 skott i ett svep. Fyra personer träffades. Två dödades, varav ett var ett barn. Barn mördas och barn mördar. Vi behöver vända detta. Då behöver vi vända sättet på vilket vi driver politik och prioriterar. Vi behöver prioritera familjen först, även i brottsbekämpningen.

Kumlachefen Jacques Mwepu har sagt att många barn växer upp i splittrade familjer i avsaknad av vägledning och i miljöer där föräldrarna har svårigheter att påverka sina barn i rätt riktning. Han tror att samhället måste stötta familjerna ännu mer och i en tidigare fas.

Hur många är vi inte som har mött polis efter polis, fältarbetare efter fältarbetare, som säger att de inte kan göra sina jobb utan närvarande mam-mor och pappor som frågar var deras ungar är och som ser till att de kommer hem på kvällen? Det är föräldrar som ser till att barnen inte är i fel

område, med fel kompisar med fel påverkan och som tar sitt föräldraansvar. Men vi vet alla att det är svårt att vara förälder.

Den här regeringen gör nu en historisk omläggning av den brottsbekämpande politiken och en historisk prioritering av rättspolitik. Vi ger polisen och tullen det de har efterfrågat i många års tid. Vi gör en historisk satsning på det brottsförebyggande, och det handlar om socialtjänsten, men det handlar också om familjerna. Det handlar om att se till att få föräldrastödsprogram i hela landet, därför att det är där det börjar på område efter område.

Man försöker lösa mycket av svårigheterna i skolan med en ny debatt om driftsformer, samtidigt som vi har barn i skolan som lider av svåra självmordstankar. Det säger sig självt att det är svårt att klara godkänt i matte om man inte längre vill leva.

Det finns inte en enda region i det här landet, förutom Gotland, som klarar vårdgarantin för barn- och ungdomspsykiatri i tid. Vuxenvärlden har svikit det viktigaste vi har: våra barn. Nu lägger regeringen om den politiken. För första gången på generationer får vi en tydlig nationell styrning av vården och en tydlig historisk prioritering av just barn- och ungdomspsykiatri.

Det blir också en historisk omläggning av styrningen av förlossningsvården. Där kan vi verkligen prata om var det börjar! Det ska inte vara postnumret som avgör vilken barn- och mödrahälsovård man får, utan vi ska orka styra även från det nationella.

Det är på frukten man känner trädet. Vi var med och kriminaliserade innehav av dokumenterade övergrepp på barn – det som slarvigt kallas för barnpornografi. Maria Larsson tillsatte utredningen som ledde till att barnkonventionen kom in i svensk lagstiftning. Det var vi som från socialutskottet också drev igenom lex Lilla hjärtat. Det är att sätta barnen och familjen i centrum och inte behandla dem som en eftertanke.

(Applåder)

I detta anförande instämde Camilla Brodin, Hans Eklind, Torsten Elofsson, Cecilia Engström, Magnus Jacobsson, Ingemar Kihlström och Camilla Rinaldo Miller (alla KD).

Anf. 8 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Det har varit en mörk helg i vårt Sverige. Fyra människor har dött i skjutningar. Tyvärr ser vi inga tecken på att utvecklingen är på väg att vändas. Tvärtom pekar mycket på att situationen är allvarligare än någonsin.

Vi har ett väldigt stort ansvar gentemot offren och deras anhöriga att svara med samhällets samlade kraft på våldet. Det handlar om polisiära metoder och skärpta straff – där verkar vi ha en stor samsyn – men också om förebyggande metoder. Det vi vet från andra länder och från goda exempel i Sverige är att det finns metoder som fungerar. De förhindrar att nya unga pojkar rekryteras in i gängen när andra försvinner. Lyckas vi inte med det har vi inte kommit någonstans.

Herr talman! Det är hög tid att se att vi är inne i flera parallella kriser. Har man inte sett det förrän nu är det hög tid att öppna ögonen, för det ser också ut att vara mörka år som ligger framför oss. Vi är mitt i en pågående och oerhört allvarlig klimatkris.

Varningar kommer så gott som dagligen om att haven är rekordvarma. Isavsmältningen har aldrig varit större. Varje månad är nu bland de varmaste som någonsin har uppmätts.

Redan nu, tidigt i juni, kommer rapporter från hela Sverige om extrem torka – till och med värre än 2018, som då beskrevs som ett extremt år. Bönder planerar redan nu för nödslakt av sina djur, och skogsbränder härjar i Sydeuropa, i Kanada och här i Sverige.

I en kris måste man göra två saker. Man måste ta bort det som orsakar krisen, och man måste minska krisens effekter. Men det vi ser nu är en regering som gör tvärtom. Man lyckas inte ens med att nå de klimatmål som Sveriges riksdag har ställt sig bakom eller EU:s klimatkrav, trots statsministerns ord om EU:s klimatarbete. Man undrar ju vad som skulle krävas för att regeringen och Sverigedemokraterna faktiskt ska börja ta klimatfrågan på det allvar som den förtjänar.

Vi har nu den första regeringen på två årtionden som aktivt ökar utsläppen kraftigt, mitt i en akut kris. Vi har en valrörelse bakom oss där sju av åtta partier drev på för ökade utsläpp, inte minskade.

Klimatkrisen är tyvärr inte heller den enda uppgift som vår regering hanterar under all kritik. För Miljöpartiet är det självklart att klimat, miljö och rättvisa hänger väldigt tätt samman. Vi måste arbeta med flera parallella kriser samtidigt, och det är också det som är innehållet, själva kärnan, i Agenda 2030, som är det globala ramverket med de globala hållbarhetsmål som Sverige och världens länder ställer sig bakom. De antogs 2015 i bred samsyn.

När de antogs sa generalsekreterare Ban Ki Moon från FN att vår generation kan vara den första som gör slut på fattigdomen och den sista som har möjligheten att faktiskt göra någonting åt klimatförändringen innan det är för sent.

Agenda 2030 är den karta och den kompassriktning som Sverige och andra länder har lovat att navigera efter. Nu när vi har kommit halvvägs till 2030 kan man fråga sig hur det går. FN:s nuvarande generalsekreterare konstaterade att det är ett spektakulärt misslyckande på global nivå. Men även i Sverige kan man se att det finns mycket som behöver göras.

Efter åtta månader vid makten har Ulf Kristerssons regering inte gjort mycket för att stärka arbetet när det gäller att nå målen. På punkt efter punkt har man valt att gå åt motsatt håll.

Låt mig ta några exempel: Mål 1 lyder Ingen fattigdom och mål 2 Ingen hunger. I en tid med snabbt stigande matpriser kommer nu varningar från bland annat Stadsmissionen och Röda korset om att helt nya grupper behöver stöd för att ens få mat för dagen. Regeringen väljer i det läget att öka klyftorna och inte öka stödet till de mest utsatta. Miljöpartiet gör tvärtom. Vi föreslår slopad matmoms, gratis skolfrukost, höjt barnbidrag med flera åtgärder för att hjälpa familjerna genom krisen.

När det gäller mål 4, om god utbildning, leder regeringens politik till att vi får nedskärningar i skolan, och marknadstänkandet styr snarare än barnens bästa. Miljöpartiet skjuter i stället till de pengar som SKR säger behövs för att upprätthålla nivån på välfärden, bland annat i skolan.

Vi har mål 12 om hållbar konsumtion. Där gör regeringen det dyrare att reparera och få våra prylar att hålla. Vi har mål 13 om klimat och mål 15 om biologisk mångfald, där regeringens politik nu leder till både ökade utsläpp och att skövlingen av värdefull natur i vårt land ökar.

När det gäller mål 17, Globalt partnerskap, skär regeringen ned på bi-ståndet.

Min fråga till regeringsrepresentanterna här i dag är: Står regeringen egentligen bakom de globala hållbarhetsmålen, som Sverige för bara åtta år sedan utlovade att vi skulle nå? Nu är det sju år kvar.

Kommer regeringen att vara beredd att göra det som krävs för att nå målen, eller är det som Elisabeth Svantesson sa om klimatmålen: När vi dem inte, så når vi dem inte?

(Applåder)

I detta anförande instämde Janine Alm Ericson, Camilla Hansén, Annika Hirvonen, Rasmus Ling, Jan Riise och Jacob Risberg (alla MP).

Anf. 9 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Putins barbari i Ukraina saknar alla gränser. Nu dränker despoten hela ukrainska städer och hem, och terrorbombningarna fortsätter. Men i Ukraina kämpar man vidare med sina liv som pris. Ukrainas modiga folk fortsätter kampen för sina barns frihet.

Sverige har visat att vi står bakom Ukraina. Stödet från riksdagen och regeringen har varit brett för att prioritera blågul solidaritet. Tillsammans med EU och Nato görs stora insatser för att stötta frihetskampen. När Sverige blir medlem i Nato ska vi tillsammans med våra allierade bidra till att göra Norden, Baltikum och Europa ännu säkrare och friare. Friheten måste försvaras, och Ukraina måste försvaras och välkomnas som ny medlem i Europeiska unionen.

Herr talman! Vi tar ansvar för framtiden i en svår tid. Krig i vårt när-område och dyrtider med inflation och stigande räntor äter sig djupt in även i privatpersoners plånböcker och ekonomi.

Vi har ett utanförskap som fjättrar människor i maktlöshet, det grova våldet som fortsätter att släcka liv och sprida skräck och en global klimatkris som behöver hanteras här och nu och hanteras långsiktigt. Ja, ni hör ju, vi har många samhällsproblem. Det är därför Liberalerna tar ansvar i regering.

Det är alltid enklare att stå vid sidlinjen eller att sitta på läktaren för att där gapa och gorma. Det är inget som hjälper Sverige.

Vi valde att söka stöd för att ingå i en regering efter att väljarna hade sagt sitt och därmed ta ansvar och fokusera på att genomföra politik som kan bidra till ett tryggare, starkare och grönare Sverige. Det är en förutsättning för frihet. Det är en förutsättning för barns frihet.

För första gången på många år har vi en regering som samlar en majoritet i riksdagen. Vi kan få igenom vår budget och nödvändiga reformförslag i en svår tid, och det ger oss en möjlighet att leverera förändringar som framtiden behöver.

När vi har pressat ned inflationen kan vi genomföra strategiska skattesänkningar för Sveriges hårt arbetande samhällsbyggare – för undersköterskan som ger farmor en god vård, för läraren som lär våra barn grammatik och matematik och för bussföraren som oförtröttligt tar människor till jobb eller till yrkesutbildning. På det sättet kommer också fler människor i arbete och kan bidra till att vi får en starkare välfärd.

Med vår klimatpolitik säkrar vi elektrifieringen och omställningen mot nettonollutsläpp. Regeringen har redan fattat beslut om fler vindkraftsparker ute till havs – fler än vad den förra regeringen beslutade om på åtta år – och vi går nu framåt steg för steg för att möjliggöra utbyggnad av ny kärnkraft.

Vi tar krafttag mot utanförskapet och otryggheten. De kriminella gängerna ska mötas av tuffare straff och effektivare verktyg. Men det kommer också att krävas sociala insatser för att så tidigt som möjligt hindra barn från att falla i de kriminella gängens dödsgrepp.

Allting börjar med en återupprättad kunskapsskola. Vi gör därför upp med flumskolan och ser till att böckerna gör sin stora återkomst i klassrummet. Skolan ska vara ett värn mot riskerna med skärmslaveriet. Vi ska ge lärarna mer tid till undervisning. Det ska bli fler speciallärare och mindre undervisningsgrupper för att man tidigt ska kunna ge eleverna det stöd som de behöver. Administrativa bördor ska lyftas bort, och friskolornas villkorsram ska i grunden reformeras.

Vi tar ansvar för framtiden, för samhällsbyggarna, för barnen, för kunskapsskolan, för klimatet, för Ukraina och för Europa. Vi tar ansvar för frihet och trygghet i hela Sverige. Det är ingen lätt uppgift. Det finns många som står vid sidan och har expertkommentarer och vet vad man ska göra direkt och omedelbart. Men steg för steg genomför vi nu en politik för ett friare, tryggare och grönare Sverige.

(Applåder)

Anf. 10 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Jag får sänka talarstolen. Johan har längre ben, men jag springer snabbare.

(Applåder)

Herr talman! I lördags sköts fyra personer mitt på dagen i Farsta, utanför Stockholm. En 15-årig pojke och en 43-årig man dog av sina skador. Vi vet ännu inte om de ens var måltavlor. Mitt budskap är detta: Vi får inte trubbas av. Vi måste göra ännu mer, uthålligt och beslutsamt. Därför lägger den nya regeringen om kriminalpolitiken. Det kommer att ta tid. Det kommer att vara svårt, men det kommer att gå. Sverige har löst svåra problem förut.

Det gäller även ekonomiska problem. Just nu är läget tufft, men det finns tre viktiga lärdomar.

Den första är att det ska vara ordning och reda i ekonomin, inga experiment. När den ekonomiska politiken måste vara stram behövs det en regering som orkar vara stram. Nu ska vi bekämpa inflationen, sakta men säkert.

Den andra lärdomen handlar om att prioritera. I svåra tider måste man kunna göra det allra viktigaste och vänta med annat. För mig är ingenting viktigare än att återupprätta tryggheten i Sverige, att värna välfärdens kärna – vården, skolan och omsorgen – och att stötta människor genom svåra tider.

Den tredje lärdomen gäller strukturreformer. Det är ett byråkratiskt namn för långsiktiga men nödvändiga förbättringar, så att företag får bättre villkor så att de kan skapa fler jobb och så att unga och arbetslösa utbildar sig, flyttar och tar de 200 000 jobb som är lediga. Det måste alltid löna sig att jobba. Regeringen gör en stor bidragsreform med bidragstak, successiv

kvalificering in i välfärden och krav på heltidsinsats för dem som ändå behöver bidrag. Det är vår tids arbetslinje.

Nu ser jag fram emot en spänstig debatt, herr talman.
(Applåder)

Prot. 2022/23:124

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 11 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Rysslands brutala anfallskrig mot Ukraina fortgår. Förra året lämnade jag, i min roll som statsminister, in Sveriges Natoansökan. Och efter den överenskommelse som Sverige, Turkiet och Finland slöt förra året vid toppmötet i Madrid nådde Sverige status som inbjuden till Nato. 28 länder hade ratificerat vår ansökan när jag lämnade över statsministerrollen till dig.

Under denna process har jag alltid eftersträvat ett nära samarbete över partigränserna.

Nu har det turkiska valet genomförts, och Sverige har levererat på den överenskommelse som slöts. Nu närmar sig också toppmötet i Vilnius. Engagemanget från andra Natoländer har varit stort, och allt pekar på att processen nu kan slutföras. Nu när inga praktiska hinder återstår är min fråga till dig, Ulf Kristersson: Hur ser du på den avgörande roll som USA och andra Natoländer spelar i denna process just nu?

Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag uppskattar frågan. Vi två har diskuterat denna fråga många gånger på tu man hand och tillsammans med andra. Jag tycker att beskrivningen är alldeles korrekt.

Andra länder förväntar sig nu att Turkiet också fattar sitt ratificeringsbeslut. Vi har gjort det vi sa att vi skulle göra. I detta nu, bokstavligen talat medan vi talar här, sitter Oscar Stenström tillsammans med andra chefs-tjänstemän i Ankara i ytterligare ett möte i det som kallas för Permanent Joint Mechanism, som alltså är det samarbetsformat som finns för att följa upp den överenskommelse som slöts i Madrid. Det är otroligt viktigt, inte minst nu efter ett turkiskt val när det delvis är en ny besättning, bemanning, på den turkiska sidan. Dessbättre är det samma bemanning på den svenska sidan, från den förra regeringen till den nuvarande regeringen.

Allt detta är goda förutsättningar, men alla vet – vi vet det båda två – att det ytterst är Turkiet som fattar turkiska beslut. Det vet också alla de andra Natoländerna, men de understryker vikten av snabbt beslutsfattande.

Anf. 13 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag uppskattar det samarbete som vi har haft i denna fråga. Det gäller både fram till och med att jag lämnade in ansökan och därefter. Jag kommer naturligtvis att fortsätta att sätta Sverige och svenska folkets bästa i främsta rummet.

Jag har också fortsatt att arbeta för den svenska Natoansökan bland annat genom kontinuerliga kontakter med alla dem som jag har byggt upp relationer med under mina åtta år som finansminister och statsminister.

Det internationella samarbetet med USA och andra länder är centralt här. Deras engagemang är nu helt avgörande, som jag ser det, för att vi inom kort ska bli Natomedlemmar. Jag skulle gärna vilja höra lite mer om hur stor betydelse du anser att det stöd har som USA och andra länder nu

ger för att vi ska komma i mål i denna process. Hur tacksamma ska vi vara för det?

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig först kvittera. Jag uppskattar också genuint vårt samarbete i denna fråga, från den 16 maj förra året, om jag minns rätt, när vi hade en gemensam presskonferens. Vi lovade varandra och svenska folket att samarbetet i denna för nationen så viktiga fråga fortsätter hur det än går i valet. Inte minst i en tid när det händer att vi uppfattas ha olika åsikter i andra frågor är det bra att det finns frågor där vi också kan samarbeta. Jag uppskattar det genuint. Sex av åtta partier står nu bakom den svenska Natoansökan.

Så till USA. Vi hade ju Blinken i Luleå häromveckan. Det var mycket bra samtal och extremt tydliga budskap. Även alla andra kontakter med amerikaner, inte minst i Vita huset, har varit av samma slag. De är mycket tydliga både publikt och gentemot oss. De är tydliga i sina kontakter också med Turkiet.

Sedan är det klart att de ytterst vet, liksom vi vet, att Turkiet fattar turkiska beslut. Men vi kunde inte ha ett starkare stöd än vi har just nu från USA och andra tunga Natoländer, tycker jag.

(Applåder)

Anf. 15 TALMANNEN:

Jag påminner stillsamt om att vi i kammaren talar via talmannen, det vill säga vi talar om andra debattörer i tredje person.

Anf. 16 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Politik handlar om att vi ska söka människors förtroende. När det gäller Ulf Kristerssons regering är det många tjänstemän som kommer direkt från olika skolföretag och lobbyorganisationer i samma bransch.

Skolministern i Ulf Kristerssons regering, Lotta Edholm, har själv suttit i styrelsen för en av Sveriges mest skandalomsusade skolkoncerner. Hon har både som lobbyist och som politiker aktivt arbetat för att skapa det kaos som nu råder i skolan. Statsministern själv äger en sommarstuga tillsammans med Göran Thorstenson, som är lobbyist och sitter i styrelsen för en annan skolkoncern, som ägs av en moderat, Anders Hultin, en av arkitekterna bakom skolsystemet som det nu ser ut.

Jag skulle vilja fråga statsministern: Tycker statsministern att detta är ett problem i förhållande till väljarnas förtroende för skolpolitiken?

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vet att Vänsterpartiet och Nooshi Dadgostar är lite besatta av idén att lägga ned alla landets friskolor. Det är en legitim politisk ståndpunkt. Då kan man säga som det är: Vi vill ha offentliga monopol. Föräldrarna ska inte bestämma själva. Vi ska inte ha friskolor. Vi ska använda barn som integrationsverktyg och skicka dem dit där vi vill ha dem.

Så kan man tycka. Det finns ingen majoritet för den ståndpunkten, men det finns det sällan för Vänsterpartiets uppfattningar.

(Applåder)

Sedan är det den allmänna kollektiva skuldbeläggningen. Jag tycker inte att man ska diskvalificera människor som har varit lärare i en kommunal skola eller som har varit rektorer i en friskola från jobb med skolpolitik. Vi har formella viktiga regler för jäv och intressekonflikter. De ska alltid respekteras och upprätthållas.

Skuldbelägg inte alla de människor som i många år har gjort allt de kan för att förbättra svensk skola!
(Applåder)

Anf. 18 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att detta verkar vara en mycket känslig fråga för Ulf Kristersson, som kommer med en mycket stark svada utan att svara på frågan. Är det statsministerns uppfattning att detta kan skada förtroendet för regeringens egen skolpolitik?

Frågan är: Hur ska svenska folket kunna lita på att regeringen har lojalitet med elever och lärare och inte med skolföretag när Ulf Kristerssons skolminister kommer direkt ur ett sådant mycket skandalomsusat företag, som valde att inte ge mat till små barn för att kunna ta ut vinst? Detta måste väl Ulf Kristersson ändå ha tagit intryck av? Han måste väl själv tycka att det kan skada förtroendet för denna skolpolitik?

Hur ska svenska folket vara säkra på att det är just elever och lärare som står främst liksom att eleverna får den bästa tänkbara utbildningen och inte det faktum att både Ulf Kristersson själv och skolministern har mycket nära band till denna bransch?
(Applåder)

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det finns väldigt bra kommunala skolor, och det finns väldigt bra friskolor. Dem ska vi vårda och värna. Det finns dåliga kommunala skolor, och det finns dåliga friskolor. De borde inte få finnas över huvud taget.

Denna regering, med Lotta Edholm i spetsen i denna fråga, gör precis det som Vänsterpartiets kamrater inte lyckades med, nämligen en ordentlig reform av den reform som gör att familjer själva kan välja. Det finns nämligen brister. Ta glädjebetygen i både kommunala skolor och friskolor. Så kan vi inte ha det. Det är djupt stötande och orättvist. Vi snackar inte, vi gör någonting åt sakerna.
(Applåder)

Anf. 20 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Denna regerings klimatpolitik leder till historiskt stora utsläppshöjningar. Det konstaterar experter, det konstaterar regeringens eget klimatpolitiska råd och det konstaterar till och med regeringen själv i sin egen budget. En av de främsta anledningarna till detta är den slakt av reduktionsplikten som det nu har fattats beslut om.

Reduktionsplikten är en reform som har lett till miljardinvesteringar i de gröna näringarna, just de gröna näringar som statsministern lyfte fram i sitt anförande och sa att han tycker att det är bra att de går före. Nu drar man undan mattan för dessa investeringar och ökar utsläppen i och med 4 miljoner liter diesel extra varje dag.

Det går att värna klimatet och landsbygden samtidigt. Varför spelar då statsministern med i spelet att ställa klimatpolitik och landsbygd mot varandra?

Min fråga är: Kommer det att komma faktiska lösningar för att sänka utsläppen för Sverige under denna mandatperiod?

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig påminna om två saker. Det ena är det som jag hoppas att vi går i mål med under detta halvår med svenskt ordförandeskap, alltså EU:s stora klimatpaket. Det innebär historiska och nya förutsättningar för alla EU:s länder. Ingenting kunde vara viktigare. Det påverkar också svensk klimatpolitik. Och vi återkommer med detta i klimat-handlingsplanen. Det är otroligt viktigt.

Det andra är att även den förra regeringen fick kritik av Klimatpolitiska rådet 2019, 2020 och 2021 för att man inte nådde vägtransportmålet till 2030. Först när man införde en drakonisk reduktionsplikt – som innebär 34 kronor per liter diesel och att det blir 900 kronor dyrare att tanka en vanlig Volvo V70 när den är genomförd – kunde man nå precis detta mål. Det är en ohållbar politik.

Det hade varit ärligare om Centern sa att man vill behålla reduktionsplikten och att det ska kosta 34 kronor litern att tanka, och detta i ett sammanhang där vi dammsuger världsmarknaden på biobränsle som borde användas där elektrifiering inte är möjlig. Så ser vår väg framåt ut.
(Applåder)

Anf. 22 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag brukar lägga stor vikt vid att utgå från fakta, och fakta är att riksdagens utredningstjänst har beräknat att regeringens politik just nu kommer att öka utsläppen med 6,3 miljoner ton koldioxid per år. Detta är lika mycket som den svenska stål- och järnindustrin släpper ut under ett helt år. Det är den ökning av utsläppen som regeringens politik medför.

Det går att kombinera en klok politik för svenska biodrivmedel med att samtidigt sänka priserna. Det är inte en motsättning. Centerpartiet kallar det för Tanka svenskt!, och vi har lagt fram ett förslag som regeringen är mer än välkommen att kopiera. Det finns på vår hemsida, och det är bara att tanka ned det.

Men frågan kvarstår, och skiljelinjen är tydlig. Jag undrar: Vad vill Moderaterna och regeringen egentligen här, rädda klimatet eller sänka klimatet?

(Applåder)

Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Denna regering ändrar på reduktionsplikten eftersom den var en återvändsgränd och ett stickspår. Biobränsle ska användas i de trafikformer där elektrifiering inte är möjlig. Och det kommer att finnas många sådana områden ett tag till innan vi till exempel åker över Atlanten med elflyg. Biobränslen behövs på rätt ställen.

Vi lägger ned kraft på den europeiska klimatpolitiken så att vi får ett gemensamt genomslag i världens största klimathubb. Det är viktigt på riktigt.

Allt detta lägger vi vår energi och vår kraft på. Om Centerpartiet vill vara med på denna resa är ni välkomna. Om ni vill återinföra reduktionsplikten till gamla nivåer, säg då det!

(Applåder)

Prot. 2022/23:124

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 24 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag lyfte i mitt första anförande fram de globala hållbarhetsmålen – Agenda 2030 – som Sverige var pådrivande för att få igenom och som det också fanns väldigt starkt stöd för i Sveriges riksdag.

Det är uppenbart när det gäller miljö och klimat att vi är på väg åt fel håll med regeringens politik.

Men jag vill lyfta fram ett annat mål, ett mål som också är en del av det svenska arbetet för att nå dessa mål, det vill säga Mål 2 om minskad hunger. Tyvärr har vi nu också en ekonomisk situation med snabbt stigande matpriser som gör att detta har blivit ett större problem också i Sverige. Här har vi kommit med en rad förslag från Miljöpartiet om hur man kan sänka kostnaderna för barnfamiljer.

Den liberala debattören Lena Andersson skrev nyligen en uppmärksam text på Svenska Dagbladets ledarsida om just detta där hon ifrågasätter de larm som organisationer i vårt land vittnar om. Hon menar att om barn är hungriga är det föräldrarnas fel.

Här skulle jag vilja få ett tydligt svar från statsministern: Delar Ulf Kristersson denna analys, och anser statsministern att de larm som kommer om hungriga barn är felaktiga och att det i så fall är föräldrarna som är skyldiga om barn i Sverige går hungriga?

Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig vara noga i en sådan fråga som är rätt allvarlig. Föräldrar bär ansvaret för sina barn tills motsatsen bevisas. Det är ingen liten fråga. Jag har själv jobbat med precis detta. När ska staten gripa in och ta över ansvaret? När ska vi lita på att föräldrar, trots en del brister – ekonomiska eller andra – ytterst är fullt kapabla men att vi hjälper till? Det är ett av många skäl till att vi nu inför systematiska föräldrastödsprogram för att uppmärksamma att det finns föräldrar som i grund och botten är kapabla men att de behöver hjälp, råd och stöd.

Det är sådant som vi gjorde i Sverige under 1900-talets första hälft – lita på föräldrarna men hjälpa dem så att de kan fullgöra sin viktiga uppgift. Det är inga små saker. Då griper man in ganska handfast och hjälper föräldrar med mycket handfasta saker. Det kan vara pengar, det kan vara mycket goda råd och det kan vara krav. Man äter alltså frukost före skolan, och man prioriterar rätt saker. Man kan också få pengar för precis detta.

Jag litar på föräldrar. Men ytterst är alla barn allas barn.

(Applåder)

Anf. 26 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det sista håller jag med om, att vi som samhälle har ett ansvar för barnen och barnens bästa. Det är därför som vi är så oroliga över att så mycket pekar i fel riktning när det gäller barnens situation i Sverige. Jag nämnde flera exempel i mitt anförande. Det handlar om utbildningen, där klyftorna ökar. Splittringen blir större och större mellan skolor och mellan elever. Det handlar också om familjernas ekonomi.

Detta lyfter fram frågan om hela det globala ramverket och målen i Agenda 2030 som har varit en kompass och en karta för länder som Sverige när det gäller att jobba gemensamt för social och miljömässig hållbarhet för att se till att vi når bredden av dessa mål. Här är det oroande att regeringens politik nu pekar i fel riktning i så många av dessa mål.

Jag måste därför tyvärr ställa en fråga till Ulf Kristersson som regeringsbildare: Har regeringen fortfarande ambitionen att nå de globala hållbarhetsmålen? Ska Sverige ha ledartröjan som vi har haft tidigare? Och kommer man i så fall att sluta med en politik som leder Sverige i motsatt riktning?

Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Självklart har vi det, men vi arbetar i första hand genom det kraftfulla verktyg som EU har för att nå dessa mål. Det är där Sverige gör störst nytta.

Jag delar i grund och botten Per Bolunds beskrivning och oro. Men jag vill understryka en mycket viktig orsak till detta, nämligen integrationsproblem. Trångboddhet är i mycket hög grad ett integrationsproblem. Läsokunnighet är i mycket hög grad ett integrationsproblem. Fattigdom är i mycket hög grad ett integrationsproblem. På område efter område har Sverige inte förberett sig för konsekvenserna av stor invandring och dålig integration. Det är mycket hög tid att vi gör det nu.

Det gäller även språket. Ingenting grundlägger barns förutsättningar i skola och arbetsliv så som språket gör – och ingenting ödelägger barns skolgång så mycket som att inte kunna språket. Vi kan inte ha funktionella analfabeter i svensk skola. Detta är ett integrationsproblem, och vi tar det på mycket stort allvar.

(Applåder)

Anf. 28 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Barnen drabbas hårt av inflationen – men också av SD-regeringens ekonomiska prioriteringar, där höginkomsttagare prioriteras framför barnfamiljerna.

Ulf Kristerssons budskap till barnfamiljerna är att bara bita ihop. Johan Pehrson twittrar om att det är för fett att vara arbetslös. Ebba Busch har slutat vifta med falukorven. Andra högerdebattörer säger att barnen till dem med de tuffaste ekonomiska förutsättningarna ska leva på gröt och ris.

Så lät det inte före valet. Då lovade högerpartierna allt åt alla: högkostnadsskydd för el den 1 november, sänkning av bensin- och dieselpiserna med 10 kronor, pausat amorteringskrav, stopp för höjda skatter och rivstart mot gängkriminaliteten. Nu bryts löfte efter löfte.

Herr talman! Den ekonomiska krisen slår också hårt mot skolan. Sverigedemokraternas högerregering utsätter just nu våra skolor för en svältkur. I budgeten valde man att minska anslagen till skolan med 2 miljarder i fasta priser. Man är inte ens i närheten av att kompensera för kostnadschocken. Vi socialdemokrater gjorde en annan prioritering i vårt budgetalternativ. Vi visar att det går att prioritera annat.

Nu kräver vi att regeringen återkommer med besked till kommunerna och regionerna före midsommar. De ska veta vilka resurser de får 2024 så att inga lärare nu sägs upp i onödan. Vi kräver också att man tydligt redo-

visar hur våra skattepengar används i friskolorna, så att de stannar där de ska vara, nämligen hos eleverna. Barnens bästa måste gå före höginkomsttagarnas skattesänkningar och riskkapitalisternas vinstjakt.

(Applåder)

Prot. 2022/23:124

14 juni

Partiledardebatt

Anf. 29 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag är ensam i Sverige om att vara lite förvirrad gällande Socialdemokraternas syn på kärnkraft som källa till energiproduktion i Sverige. Vi hör nämligen vissa saker i ord och ser andra saker i handling.

I ord hör vi ibland att kärnkraften ska läggas ned, och ibland hör vi att man kan tänka sig att ha den kvar. Jag tycker att det är lite oklart. När det gäller handling vet vi att det var Socialdemokraterna som införde den så kallade effektskatten, som riktade in sig just på kärnkraften just i syfte att göra den olönsam. Vi vet också att Socialdemokraternas riksdagsgrupp röstade för en förtida nedläggning av fullt fungerande reaktorer – Ringhals 1 och 2 – så sent som förra mandatperioden. Vi vet att elprisområde 3 och 4, det vill säga mellersta och södra Sverige, hade haft nästan hälften så stora elräkningar om Socialdemokraterna inte hade gjort som de gjorde.

Min fråga är därför ganska enkel, herr talman: Tycker Socialdemokraterna att kärnkraften har en framtid i Sverige, eller tycker de inte det?
(Applåder)

Anf. 30 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Självklart är svaret ja. Kärnkraften kommer att vara en viktig del av den svenska energimixen under lång tid framöver. Det är bra om vi kan använda de kärnkraftverk vi redan har fullt ut, alltså höja effekten i dem, och det är naturligtvis bra om det finns möjlighet att förlänga deras livstid.

Därutöver behöver vi dock se till att bygga ut *alla* kraftslag om vi ska ha låga elpriser. Här är jag väldigt bekymrad över att Oscar Sjöstedt vill montera ned fullt fungerande elproduktion i Sverige genom att montera ned de vindkraftverk som ger oss billig el här och nu. Man är också mycket negativ till det som kan lösa energikrisen här och nu, nämligen att snabbt och kraftfullt bygga ut vindkraften.

(Applåder)

Anf. 31 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Att vindkraften är både miljösäker, oplanerbar och väderberoende står jag såklart fast vid.

Ord och handling går inte riktigt ihop här. I nästa vecka kommer vi att hantera betänkandet om vårbudgeten, och där har Socialdemokraterna en massa reservationer där man ifrågasätter begreppet fossilfritt. Jag undrar varför. Man vill ta bort begreppet fossilfritt och i stället använda begreppet förnybart. Man riktar alltså in sig direkt på kärnkraften. Vi är också inne på det som skedde under förra mandatperioden, alltså att man röstade för en förtida nedläggning av reaktorerna i Ringhals – Ringhals 1 och Ringhals 2. Det trissade upp elpriserna något enormt, primärt i södra Sverige men även i mellersta Sverige, det vill säga elprisområdena 3 och 4.

Ord och handling hänger alltså inte ihop här. Det är det som bekymrar mig, herr talman. Det kan också påverka investeringsviljan i och investeringsklimatet för kärnkraften.

(Applåder)

Anf. 32 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Låt oss föra till protokollet att det var vi socialdemokrater som byggde kärnkraften i Sverige. Sedan energiöverenskommelsen 2016 har vi också varit tydliga med att det är fullt tillåtet att bygga ny kärnkraft i Sverige.

Däremot har vi röstat nej till helt orealistiska förslag som har lagts fram i Sveriges riksdag. Jag vill också få fört till protokollet att det senaste beslutet att stänga kärnkraftsreaktorer togs på helt kommersiella grunder. Det är vad de som fattade beslutet själva har sagt. Om Oscar Sjöstedt vill vara sjyst och ärlig mot dem kanske det är dumt av honom att stå i riksdagens kammare och hävda någonting annat.

Sanningen är att vi måste bygga ut vindkraften om vi ska klara att ha låga elpriser de närmaste åren, när elbehovet ökar i takt med elektrifieringen. Oscar Sjöstedt vill i stället montera ned vindkraften.

(Applåder)

Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Efter många års oenighet kunde vi enas om Nato. Låt oss pröva en fråga till!

Häromveckan fattade regeringen beslut om tillstånd för ny havsbaserad vindkraft. I januari startade vi processen för att göra det möjligt att bygga fler kärnkraftverk på fler platser i Sverige. Nästa vecka kommer riksdagen – denna kammare – att ta ställning till vårt förslag om ett helt nytt mål för elproduktionen till 2040, nämligen att den då ska vara 100 procent fossilfri.

Ska vi klara av den omställningen krävs det mer av all fossilfri energi, och nu är det många som väntar på Socialdemokraternas besked om de på allvar förstår kärnkraftens roll för att nå vägen till noll – i handling och inte bara i ord. Min fråga är därför, Magdalena Andersson: Kommer ni nästa vecka att rösta för det nya energipolitiska målet, eller kommer ni att rösta emot?

(Applåder)

Anf. 34 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater ser ett behov av att bygga ut elproduktionen betydligt snabbare än så. Därför har vi förslag om ett helt annat mål för att se till att snabbt bygga den elproduktion vi behöver.

Just nu är Sverige Europas största ellexportör, och förra året hade vi de lägsta elpriserna i hela EU. Det vi ser framöver är dock att det svenska elbehovet kommer att öka i takt med elektrifieringen och att det kommer att ske snabbt. För att få alla de investeringar som nu planeras i Sverige måste vi därför bygga ut den svenska elproduktionen betydligt snabbare än så. Då handlar det om att snabbt kunna bygga vindkraften både på land och till havs. Därför har vi ett annat mål.

Det hindrar dock inte att vi socialdemokrater inte bara byggde kärnkraften i Sverige utan också sedan 2016 har sagt ja till nya kärnkraftverk. (Applåder)

Prot. 2022/23:124
14 juni

Partiledardebatt

Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Först byggde Socialdemokraterna ut kärnkraften. Sedan lade Socialdemokraterna ned kärnkraften.

På åtta år fattade ni i den förra regeringen ett beslut om havsvindkraft. På åtta månader har vi fattat två beslut. Det är högre hastighet, helt enkelt.

I dag är målet för den svenska energiproduktionen 100 procent förnybart. Det betyder uttryckligen ”utan kärnkraft”. Denna kammare kommer att ta ställning till ett mål om 100 procent fossilfritt som uttryckligen inkluderar kärnkraft. Ganska många vill veta: Har vi en tydlig – men liten – majoritet för detta, eller har vi en massiv majoritet för detta, precis som i andra långsiktiga frågor som Natofrågan?

(Applåder)

Anf. 36 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Vill Ulf Kristersson ha långsiktiga och tydliga spelregler, precis som i Natofrågan, rekommenderar jag honom att arbeta på motsvarande sätt som jag gjorde och bjuda in till samtal så att vi kan komma överens. Men det vägrar Ulf Kristersson att göra, trots att det är detta som ett enigt näringsliv efterfrågar eftersom man vill ha långsiktiga spelregler.

Tvärtom har ju Moderaterna efter att vi slöt energiöverenskommelsen ensidigt hoppat av den. I stället för att komma tillbaka och säga att de tror att det behöver göras några ändringar höll de en presskonferens där de hoppade av. Det handlade om politiskt spel snarare än om att säkra Sveriges långsiktiga energiförsörjning, och det verkar vara samma visa nu. Det är dåligt för Sverige.

(Applåder)

Anf. 37 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Arbetskraftsinvandringen är en grundbult i att få Sverige att fungera. Det handlar om människor som har flyttat till vårt land för att bidra till välfärden och till näringslivet i turistnäringen, vården och de gröna näringarna. De söker sig till många branscher men ofta till bristyrken där det behövs väldigt specifik kompetens.

Socialdemokraterna har länge drivit på för att minska arbetskraftsinvandringen, bland annat genom att lägga grunden för det förslag som regeringen nu lägger fram om lönegolv motsvarande medianlönen. Jag tycker att detta är en lite märklig logik. Det är som att insatserna bara värderas om människor har en viss lön, men även undersköterskor och djurskötare får Sverige att rulla.

Min fråga är: Hur ser Socialdemokraterna att vi ska lösa bristen på arbetskraft inom äldreomsorgen och de gröna näringarna?

Anf. 38 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tycker inte heller att lönegolvet är ett perfekt system. Socialdemokraternas inställning är att vi ska välkomna människor att kom-

ma hit och ta arbete på områden där det råder brist på arbetskraft, så att vi kan ha den vård och den industritillväxt som vi behöver i vårt land.

Däremot ser vi i Socialdemokraterna inte poängen med att människor ska komma hit från andra kontinenter för att jobba när det redan finns människor i Sverige som är arbetslösa och som skulle kunna ta dessa jobb. Det ser vi inte poängen med, eftersom det riskerar att permanenta arbetslösheten i Sverige.

Därför föredrar vi en modell med arbetsmarknadsprövning, men vi tycker ändå att lönegolvet är bättre än ingenting. Det går också ganska snabbt att genomföra.

(Applåder)

Anf. 39 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Lönegolv är inte lösningen – om vi kan vara överens om detta har vi kommit en bra bit på vägen. Det har ju gjorts en utredning i vilken det påpekas just att lönegolv inte är en lösning. Men inte heller systemet med arbetsmarknadsprövning, som innebär att en myndighet och inte arbetsgivaren ska bestämma vem som har rätt att komma hit, är rätt väg att gå.

Det går att göra förändringar utan att riva upp hela systemet för arbetskraftsinvandringen och förlora viktiga medarbetare inom sjukvården och de gröna näringarna. Dessutom bidrar arbetskraftsinvandringen med 45 miljarder till Sveriges bnp.

Jag återkommer till frågan: Hur ska vi klara bristen på arbetskraft inom äldreomsorgen och inom de gröna näringarna?

Anf. 40 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag delar helt Muharrem Demiroks uppfattning att det självklart är viktigt att vi kan se till att alla de jobb som behöver utföras och som vi inte har rätt kompetens för i Sverige ändå ska kunna utföras med hjälp av arbetskraftsinvandring. Detta är en ambition som jag fullt ut delar med Muharrem Demirok.

Därför ser jag arbetsmarknadsprövning som det rätta verktyget framöver. Då kan man få hit människor som kan arbeta i hemtjänsten – om de kan tala svenska, naturligtvis, för det är ju en förutsättning – eller jobba i den nya gröna industrin eller i andra delar av näringslivet och det offentliga där man behöver denna arbetskraft.

En arbetsmarknadsprövning skulle vara ett sätt att lösa problemet samtidigt som vi slipper de risker vi i dag ser för att människor utnyttjas med det väldigt slappa system som vi har.

(Applåder)

Anf. 41 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Jag är trött på tjafset. Jag är trött på samtalen. Vi har samtalat, samtalat, samtalat och tjafsat om svensk kärnkraft i 43 år – egentligen sedan folkomröstningen 1980.

Det som svenskt näringsliv efterfrågar – och det som det svenska folket förtjänar – är ett politiskt ledarskap från höger till vänster som går från ord till handling. Alla goda krafter behövs i detta läge.

Den politik som Socialdemokraterna har drivit när det gäller kärnkraften har signalerat ”Vi tolererar er”.

Det vi gör nu är att säga att vi kommer att bygga svenskt välstånd, svenska arbetstillfällena och svensk grön omställning på en kraftig utbyggnad av kärnkraften. Det är skillnad.

Min fråga till dig, Magdalena Andersson, är: Kommer ni att rösta för målet om 100 procent fossilfritt och aktivt bana väg för ny kärnkraft i Sverige?

Anf. 42 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Som Ebba Busch vet har vi socialdemokrater lagt fram en annan målstruktur med andra förslag till mål. För att Sverige ska klara den elektrifiering som nu sker och alla de nya investeringar som görs i landet behöver elproduktionen i Sverige byggas ut väldigt snabbt. Det är därför vi har lagt fram en annan målstruktur med andra årtal.

Här handlar det om att snabbt skapa goda förutsättningar för att vi ska få mer havsbaserad och landbaserad vindkraft. Jag beklagar verkligen att regeringen ändrade direktiven till den utredning som tittade på hur vi skulle få fler kommuner att säga ja till vindkraft. Man ändrade direktiven på ett sådant sätt att utredaren själv säger att hennes förslag är meningslöst.

Detta är dåligt, för landbaserad vindkraft är det som snabbt kan ge oss i Sverige mer billig el.

(Applåder)

Anf. 43 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Kom igen nu, Socialdemokraterna! Ni byggde kärnkraften – jag ger er det! Men det var också ni som avvecklade kärnkraften på grund av politiska incitament – kanske inte med aktiva beslut, men med aktiva incitament.

Vi får, återigen, inte svar på frågan. Kommer ni att rösta för detta nästa vecka eller inte?

Det stämmer inte att vi inte har bjudit in till samtal. Nu har vi, till i höst, bjudit in både branschen och politiken att komma med goda förslag på hur vi ska nå 100 procent fossilfritt.

När Magdalena Andersson talar om nya mål för 2030 är det ungefär som att säga att man är för världsfred utan att säga hur det ska gå till. Jag pratar gärna om tuffare mål, men det är ju vägen dit – vägen från ord till handling – som är det viktiga.

Det är därför vi har levererat mer havsbaserad vindkraft på åtta månader än vad ni gjorde på åtta år. Nu vill vi göra samma sak för kärnkraften. Det är viktigt för att svenska mammor och pappor ska ha ett jobb att gå till. Det är viktigt för klimatomställningen. Det är viktigt för att pressa ned priserna. Kommer ni att säga ja eller nej?

(Applåder)

Anf. 44 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Vi kommer att säga ja till de förslag vi har lagt fram och som snabbt skulle kunna skapa mer el i Sverige. Hur ska det gå till? Vi har två konkreta förslag. Stoppa de försämringar för den havsbaserade vindkraften som var något av det första ni beslutade, och tillsätt en utredning som kan komma med verkningsfulla förslag för att få fler kommuner att säga ja till landbaserad vindkraft. Kom igen, Ebba Busch, en förslagslåda

på Näringsdepartementet är inte det näringslivet efterfrågar för att få långsiktiga villkor för kärnkraftsutbyggnad i Sverige.

(Applåder)

Anf. 45 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Sverige har en trygghetskris som gör att människor känner skräck och oro, och friheten pressas tillbaka. Magdalena Andersson vet att här är skolan och första linjens socialtjänst centrala. Det är även centralt att kommunerna tar ett stort ansvar. Jag noterade att Magdalena Andersson nattvandrade i Farsta i går. Jag har varit där många gånger och ska dit i eftermiddag och träffa socialtjänsten.

Vad kan vi göra mer? Det talas hela tiden om att öka resurserna. Den tidigare S-ministern Morgan Johansson sa så här: Jag kan konstatera att kommunerna fick 52 miljarder i överskott, och då kan jag tycka att en del av de pengarna borde ha satsats på skola, socialtjänst och fritidsverksamhet. Morgan Johansson för ett år sedan. Använd de 52 miljarderna i överskott!

Vad tyckte Magdalena Andersson var fel med det uttalandet?

Anf. 46 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Johan Pehrson föreslår att kommunalråd runt om i landet ska bryta mot lagen. Det finns nämligen lagar om hur kommuner får använda överskott och underskott mellan åren. Sanningen är att kommunpolitiker runt om i landet funderar på hur de ska klara ekonomin. Ska de skära i skola eller i socialtjänst? Det är den verklighet som inte bara socialdemokratiska utan även liberala kommunalråd över hela landet sitter med.

Socialdemokraterna har kommit med ett konkret förslag på detta område: Ge kommunerna besked redan nu om att det kommer pengar i höst-ändringsbudgeten så att de i sommar kan anställa fältassistenter och andra trygga vuxna som kan punktmarkera varenda kille i riskzonen.

Kommer ni att säga ja till vårt förslag? Det vore en lättnad för alla kommuner i vårt land.

(Applåder)

Anf. 47 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag är glad att det råder allt bredare enighet om att det behövs tidigare och tydligare insatser för att se till att inte minst unga killar kommer ur de riskmiljöer där de befinner sig och de facto får någon att hålla i handen så att de går till skolan.

Inom svensk välfärd jobbar 1,2 miljoner människor, och de gör oftast ett fantastiskt jobb. Men de behöver bli fler. Vi arbetar med att ta fram en budget för nästa år, och vi hör att kommuner och regioner har det svårt liksom organisationer, företag och människor i denna kristid. Men vi kan inte kompensera för allt; det är omöjligt. Vi satsade mer pengar innevarande år för att kommuner och regioner skulle klara sig bättre, och vi kommer att göra det nästa år också. Men de måste också prioritera.

Låt mig understryka att kommunerna tidigare hade ett överskott på 52 miljarder som sosseregeringen tyckte skulle användas, men nu är tonen en annan.

Anf. 48 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, för nu är läget ett annat. Kommunerna går med underskott i år för att ni inte har prioriterat skola och socialtjänst i er budget.

Det är helt rätt att man i ett sådant här ekonomiskt läge inte kan kompensera alla för allt. Man måste prioritera. Men ni gav dubbelt så mycket i skattesänkning till höginkomsttagare som vad ni hjälpte kommunerna med för att de skulle klara kostnadskrisen. Det var er prioritering i årets budget. Nästa år blir det ännu värre. Då ska du, Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson få en skattesänkning på 50 000 kronor när regeringen gör en specifik, riktad skattesänkning till personer med miljoninkomster.

Ja, det handlar om att prioritera, och det är tydligt att ni prioriterar höginkomsttagarna före barn som behöver stöd av socialtjänsten i skolan. (Applåder)

Anf. 49 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Vi ska inte skönmåla situationen på något sätt. Det ekonomiska läget i Sverige är allvarligt, inte minst med tanke på inflationen. Vi ska inte underdriva, men vi ska inte heller överdriva.

I detta sammanhang vill jag dock att vi lyfter blicken lite och riktar den i sydostlig riktning. Mellan kammaren och Ukraina är det inte mycket mer än 100 mil. I förra veckan fick vi ta del av ännu ett ryskt krigsbrott i och med sprängningen av dammen i Nova Kachovka. Det är kanske det värsta krigsbrottet sedan andra världskriget, med extrema humanitära, ekologiska och inte minst ekonomiska konsekvenser. Utöver detta är det givetvis ett flagrant brott mot Genèvekonventionen. Ryssland är en terroriststat.

Men vi fick också ta del av hur ukrainska soldater och befäl varit på utbildning i Sverige för att lära sig operera världens bästa stridsfordon, CV 90. Nu är de operativa med svenskutbildad ukrainsk besättning på slagfältet i Ukraina, redo att leverera stora mängder ”bonk”. Detta tycker jag att vi ska vara stolta över.

Herr talman! För Sveriges del gäller att säkra Sveriges medlemskap i Nato men framför allt att fortsätta rusta vår krigsmakt, för oavsett om vi är allierade eller inte börjar försvaret av Sverige i Sverige. Vi behöver rusta upp för att kunna freda vår mark och värna det svenska rikets territoriella integritet.

(Applåder)

Anf. 50 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! I valrörelsen lovade Sverigedemokraterna och Jimmie Åkesson att förbättra skolan, vården och omsorgen. De tittade väljarna djupt i ögonen och lovade att detta skulle ske vid ett maktskifte. Men det visade sig vara ren lögn. Nu går det nämligen en våg av nedskärningar över hela Sverige, och kommun efter kommun måste dra ned. I Åstorp sparar man in 15 miljoner på skolan och i Varberg ännu mer på barnomsorg och skola. Karlskrona drar ned med 72 miljoner kronor, vilket i hög utsträckning drabbar funktionshindrade.

Varför var det viktigare för Oscar Sjöstedt att sänka sin egen skatt med 1 000 kronor i månaden än att se till att funktionshindrade i Karlskrona klarar vardagen?

(Applåder)

Anf. 51 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det har ju hänt en del med inflationen, som Nooshi Dadgostar förhoppningsvis också har lagt märke till. Den innebär givetvis fördyringar för hushållen och företagen men också för den offentliga verksamheten, för kommunsektorn, så klart.

Vi har skjutit till 12 miljarder kronor till kommunsektorn. Det är inga småpengar. Just nu pekar mycket på att vi kommer att behöva skjuta till mer pengar i höstens budget, herr talman. Där är vi inte än, men i de prognoser som ligger just nu pekar mycket på att vi kommer att behöva skjuta till mer pengar till kommunsektorn.

Sedan ska man inte glömma att det finns det som på kommunalspråk kallas RUR – resultatutvecklingsreserven. Där ligger det mycket pengar som många kommuner och regioner kan disponera med anledning av det ekonomiska läget.

Vi har gjort mycket för välfärden, och vi är beredda att göra mer. Sedan måste även kommuner och regioner prioritera tufft på utgiftssidan, så är det.

(Applåder)

Anf. 52 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Det var alltså viktigare för Oscar Sjöstedt att garantera att höginkomsttagarna i Sverige inte drabbades av inflationen, att de fick värdesäkra sina tillgångar och att det blev stora skattesänkningar för alla som tjänar över 50 000 – för det lägger ni 13 miljarder kronor på, medan ni lägger 6 miljarder på kommunerna. Men det var inte lika viktigt att se till att de funktionshindrade i Karlskrona eller barnen i Åstorp fick de resurser som de behövde.

Är detta en prioritering som Sverigedemokraterna är stolta över? Har ni informerat barnfamiljerna, pensionärerna och barnen om denna prioritering? Var detta i enlighet med det vallöfte som Sverigedemokraterna gav till väljarna i höstas?

(Applåder)

Anf. 53 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Som jag sa i min förra replik sköt vi till 12 miljarder kronor till kommunsektorn, och vi är beredda att göra mer till hösten om prognoserna ligger fast som de ligger.

Sedan är det flera saker som indexeras upp per automatik i statsbudgeten. Nooshi Dadgostar tar sikte på just skiktgränserna för när man betalar statlig skatt. Det är ju bara en sak som indexeras upp per automatik. Garantipensionen till de fattigaste äldre indexeras också upp per automatik. Är Vänsterpartiet kritiska mot den uppindexeringen? Sjukpenningen, sjukersättningen och föräldrapenningen indexeras upp per automatik. Är Vänsterpartiet kritiska mot alla dessa indexeringar också?

(Applåder)

Anf. 54 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Nästan varje dag har vi nu vaknat till nyheter om nya skjutningar, sprängningar och vansinnesdåd. Den organiserade brottsligheten och gängen har ätit sig in i vår vardag bit för bit.

För att mota bort gängen har regeringen presenterat flera repressiva åtgärder, och många av dem har också tidigare lagts. Många av dessa är bra. Men det som saknas i regeringens satsningar, som Sverigedemokraterna står bakom och har stöttat, är de förebyggande insatserna – det som är tydligt och ger effekt och som skapar en väg ut ur gängen och en dörr till ett annat liv: skola, socialtjänst och fältassistenter.

Min direkta fråga till Sverigedemokraterna och Oscar Sjöstedt är: Var är satsningarna i budgeten på de förebyggande insatserna? Var är de förebyggande insatsernas prioritering i Tidöavtalet?

Anf. 55 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågorna och för beskedet att Centerpartiet delar vissa eller kanske stora delar av regeringsunderlagets brottsbekämpande politik.

Jag tycker inte heller att man ska nonchalera de förebyggande åtgärderna, men jag delar inte bilden av att de inte finns. De finns absolut där. Det finns stora satsningar på förebyggande åtgärder i exempelvis budgetpropositionen, som Muharrem Demirok nämner. Den bilden delar jag alltså absolut inte.

Sedan kan man diskutera det som Muharrem Demirok kallar repressiva åtgärder. Jag vet inte om jag vill skriva under på det. Det är möjligt att det är repressivt att sätta folk i fängelse när de begår brott, men vilken av de här åtgärderna ska väga tyngst? Jag tror att vi behöver få lite ordning och reda först och främst. Jag tror att den linje som Tidöpartierna har lagt fast är tydlig och ger en tydlig vink, och jag tror att den är rätt och riktig.

Anf. 56 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Det som nu behövs innehåller två ord: både och – både repressiva åtgärder och hårdare straff och väldigt tydliga satsningar på det som är grunden i det förebyggande arbetet. Det gäller framför allt skolan. Nu ser vi att en våg av skolnedläggningar går över Sverige. Lärare sägs upp. Lärare vet inte om de har ett jobb att komma tillbaka till efter sommaren. Lärare demonstrerar på gator och torg just nu. Kommunerna aviserar nedskärningar. Kommunerna aviserar att de behöver ytterligare tillskott, inte till nästa år, utan redan det här året.

Min fråga kvarstår: Var finns satsningarna på det som är välfärdens kärna, de grundläggande förebyggande insatserna i regeringens budget? Var är Sverigedemokraternas prioriteringar av skolan?

Anf. 57 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! De förhandlingar vi hade kring budgetpropositionen förra året ledde till satsningar på 12 miljarder kronor på det som Muharrem Demirok beskriver som välfärdens kärna, vilket är en bra beskrivning. 12 miljarder kronor – det är absolut inga småpengar.

Så här är det: Hushållen behöver prioritera tuffare på utgiftssidan nu och vrida och vända på varenda krona. Företagen prioriterar tuffare på utgiftssidan. Den offentliga sektorn behöver också prioritera tuffare på utgiftssidan. Det ser dock väldigt olika ut i olika kommuner, så det är svårt att tala om kommunsektorn som om det vore en enhet. Men det ska i sammanhanget inte glömmas bort att vi har skjutit till mycket pengar till kommunsektorn, och som läget är nu tror jag att vi behöver skjuta till mer. Men

vi ska inte glömma bort att det finns gott om exempel i kommunernas verksamhet på prioriteringar som jag inte hade skrivit under på om jag satt i kommunfullmäktige i den kommunen. Prioritera ordentligt på utgifts- sidan! Det gäller alla.
(Applåder)

Anf. 58 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag har någonting så ovanligt i de här debatterna som en matematikfråga till Oscar Sjöstedt: Är fem myror fler än fyra elefanter?

Det är en kunskap som mina barn kunde ta till sig redan i treårsåldern ungefär. Jag tror att de allra flesta svenska barn har fått den förståelsen med sig väldigt tidigt i livet. Men Sverigedemokraterna verkar vara fakta- resistent i den frågan. För med samma logik som att fem myror är fler än fyra elefanter är det väldigt lätt att komma fram till att alla länder som har ungefär motsvarande Sveriges utsläpp tillsammans står för en större klimatpåverkan än vad Kina, Indien, USA och Brasilien gör.

Trots det fortsätter Sverigedemokraterna, så sent som i inlägget nyss eller i partiledardebatten i går, att säga att Sveriges utsläpp inte spelar någon roll. Det spelar ingen roll hur mycket vi släpper ut eller om vi har någon klimatpolitik, säger Sverigedemokraterna. Det är precis tvärtemot det som klimatvetenskapen säger.

Min fråga är alltså: Är fem myror fler än fyra elefanter?
(Applåder)

Anf. 59 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Ja, i antal men förmodligen inte i vikt eller volym.

Det kanske låter lite smått nihilistiskt, men nej – det spelar ingen roll vad Sverige gör, om andra länder fortsätter att göra som de gör. Det är helt sant.

Sverige kan däremot göra annat i stället för en massa meningslösa saker. Reduktionsplikten var jag inne på i mitt anförande, herr talman. Den är som sagt komplett meningslös, det vill säga den påverkar inte utsläppen av koldioxid över huvud taget. Du kan ha 0 procent eller 100 procent reduktionsplikt – det påverkar inte utsläppen över huvud taget. I stället för att syssla med sådana saker kanske vi ska ta fasta på sådant vi är duktiga på. Vi har väldigt många duktiga ingenjörer, vi är innovativa och vi kan exportera teknologi och hitta lösningar där vi ligger i framkant så att andra länder kan ta efter. Där kan vi spela någon roll. I praktiken skriver jag alltså under på påståendet.

(Applåder)

Anf. 60 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Där gav Oscar Sjöstedt återigen utlopp för den fakta- resistens som präglar Sverigedemokraterna. Han säger precis tvärtemot det som alla experter och expertmyndigheter säger gemensamt, det vill säga att reduktionsplikten var ett otroligt viktigt verktyg för att nå Sveriges klimatmål.

Men det som Oscar Sjöstedt också säger då är att Sverigedemokraterna ställer krav på att Danmark, Finland, Norge, Rwanda, Colombia och alla andra länder som har utsläpp som ungefär motsvarar Sveriges ska göra

jobbet men att Sverige inte ska göra det. Detta är häpnadsväckande förmått till och med för att komma från Sverigedemokraterna.

Om nu Oscar Sjöstedt och Sverigedemokraterna inte vill lyssna på mig eller på experter och klimatforskare kan de åtminstone lyssna på Sveriges största företag, som nu på DI Debatt och många andra ställen säger att klimatomställningen är en gigantisk möjlighet för svenska företag. Men då krävs det att politiken är med och matchar företagens ambitioner och behov av skyndsamma åtgärder. Annars kommer Sverige att halka efter i omställningen, och investeringarna riskerar att hamna utomlands.

Kan ni åtminstone lyssna på Sveriges företag, Oscar Sjöstedt, när de säger att de vill ha en mer aktiv klimatpolitik?

(Applåder)

Anf. 61 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Per Bolund läser in lite hej vilt i det jag säger och lägger ord i munnen på mig på ett sätt som är lite småirriterande.

Jag har inte sagt att vi inte ska göra någonting. Jag har sagt att vi ska sluta med kontraproduktiva, ineffektiva och dyra åtgärder som bara gör svenska skattebetalare fattiga. Gör smarta saker i stället!

Här kommer vi tillbaka till vad vi har hört i tidigare anföranden och replikskiften: Om vi inte löser tillgången till stabil och billig energi fixar vi det inte oavsett. Och då är vi tillbaka vid kärnkraften. Vi måste vi bygga ut den, för lösningen är givetvis att elektrifiera det som elektrifieras kan. Då måste vi ha tillgång till både stabil och billig energi, inte väderberoende, ineffektiv och oplanerbar energiproduktion.

(Applåder)

Anf. 62 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Det är välkommet att fler och fler politiker säger sig se problemen med marknadsskolan. Välkomna till verkligheten!

Samtidigt som alla andra partier i denna kammare på olika sätt har understött en utveckling där vi ger bort skattepengar till vinster i välfärdsföretag har mitt parti – vi vänsterpartister – i 15 års tid påtalat vilka ödesdigra konsekvenser det får när verksamheter som vi gemensamt ansvarar för drivs med vinstintresse i stället för att man ser till behovet.

Resultatet ser vi nu i läsförståelsen hos våra barn, i tågen som inte går, i urspårade tåg på trasiga spår, i höga elpriser och i frånvaron på apoteket av medicin som vi behöver. Många har varit alldeles för naiva. Ni har varit fega och ansvarslösa.

Marknadsexperimentens tid är förbi. Många länder går nu ifrån det. Runt om i världen kan vi se hur regeringar lämnar politik som visar sig vara ineffektiv, totalt marknadsorienterad och dålig för tillväxten och för ekonomin. Det är bara Sveriges ideologiskt förblindade regering som krampaktigt håller fast vid ett system som behöver omdanas i grunden.

Vinsterna måste bort för att våra barn och barnbarn ska få den utbildning de behöver och har rätt till, för att föräldrar ska få den omsorg de förtjänar och för att arbetarna som bär upp detta land ska få en arbetsmiljö som är hållbar. Vi måste, herr talman, ta tillbaka kontrollen över vår välfärd.

(Applåder)

Anf. 63 JOHAN PEHRSON (L) replik:
Herr talman! Man vill inte att Nooshi Dadgostar ska få stå alltför oemotsagd.

Vi har ett enormt utanförskap i Sverige som präglas av otrygghet, ofrihet och bristande skolresultat. Liberalernas svar är tydligt: Det handlar om en stark integrationspolitik. Vi tror på skolans kraft.

När man tar ansvar i ett land måste man förhålla sig till några realiteter. Då kan man inte bara säga att inflation och prisekonomi inte finns och att vi har en annan ekonomi på en annan planet där vi bara kan blåsa på.

Tror Nooshi Dadgostar att hennes kraftfulla skattehöjningar på något sätt kan leda till att färre människor kommer i arbete och att det därmed blir färre skattebetalare? Och tror Nooshi Dadgostar att det faktiskt är svensk företagsamhet som ser till att vi kan betala för alla välfärdens hjältar?

Anf. 64 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Det har visat sig att Johan Pehrsons politik är skadlig för svensk företagsamhet. Han lägger ned investeringar i järnväg som industrin efterfrågar. Han investerar inte i ny vindkraft som industrin efterfrågar. Och han investerar framför allt inte i arbetsförmedling och utbildning som industrin efterfrågar. Johan Pehrsons parti är mycket skadligt för svensk tillväxt och svenska näringar.

Vänsterpartiet tycker inte att det i ett läge där vi måste prioritera är en god prioritering att ge skattesänkningar på 13 miljarder kronor till alla som har ett inkomstläge likt det som Johan Pehrson och jag har. Det var mer prioriterat än att se till att barnens, de funktionshindrades och de äldres verksamhet var intakt.

Det är ingen prioritet att sänka skatten för riksdagsledamöter med 50 000 kronor nästa år. Lägg det på välfärden!
(Applåder)

Anf. 65 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Vägen ut ur en svår ekonomisk situation med en krigsekonomi på grund av krig i vår närhet och en inflationsekonomi där räntorna går upp och gör människor fattigare går via återhållsamhet och svåra prioriteringar och att se till att det lönar sig med arbete och utbildning.

Jag är väldigt glad över att vi får rapporter om att färre skrivs in som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Det betyder att tusentals människor går till ett jobb i stället för att få a-kassa. Det är så vi får resurser till välfärden så att vi kan göra de investeringar i till exempel infrastruktur som vi behöver på sikt.

Men det enda svar som finns från vänsterpartierna och Nooshi Dadgostars så kallade sida i politiken är kraftigt höjda skatter. Detta kommer att driva välstånd och välfärd ut ur vårt land.
(Applåder)

Anf. 66 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Det är precis tvärtom. Det är Johan Pehrson som håller på att driva arbetstillfällena ut ur landet därför att vi inte snabbt får på plats ny vindkraft. Han ser inte till att det finns ett investeringsstöd så att kom-

muner som Gällivare, Mariestad och Skellefteå kan få bostäder på plats så att människor kan flytta till de nya fossilfria fabriker.

Det behövs ny järnväg. Malmбанan måste byggas ut för att industrin ska kunna skeppa sitt gods, men det har inte Johan Pehrson tänkt göra. Han är skadlig för svensk industri och för svensk tillväxt. Det är detta som är problemet.

Det var en svår prioritering, säger Johan Pehrson, att ge sig själv en tusenlapp extra och låta de funktionshindrade i Karlskrona betala. Vi noterar den prioriteringen. Det är den prioritering som regeringen gör, men detta kommer vi aldrig att ställa upp på.

(Applåder)

Anf. 67 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Var börjar resan mot ett bra liv? Jag tror att svaret på den frågan för väldigt många av oss skulle vara: i skolan. En bra och trygg skola, där man lär sig det man ska och får vara en del av en gemenskap, hitta vänner och utmanas är grunden för ett bra liv.

Tyvärr har svensk skola i dag blivit något annat. Vi ser hur små skolor på landsbygden slås ut av ett orättvist skolpengssystem. Vi ser hur behöriga lärare sägs upp och skolor läggs ned. Vi ser hur oseriösa aktörer åter sig in i skolans värld, där snabba cash är viktigare än kunskap och kontinuitet. Vi ser hur universitet och högskolor larmar om allvarliga effekter av betygsinflation. Så kan vi inte ha det. Svensk skola förtjänar bättre.

För Centerpartiet är det helt uppenbart att skolan behöver mer pengar nu. Kommunerna måste få mer pengar nu, för att rädda både skolor och behöriga lärare. Den ekonomiska krisen får aldrig tillåtas bli en skolkras. Och vi måste våga säga som det är: Vi har för många oseriösa krafter i skolans värld.

För några år sedan var vi två liberala partier som hade stått upp för allt detta. Men nu är verkligheten en annan. Jan Björklunds tidigare engagemang för skolan, för ordning och reda, är som bortblåst. Nu ser vi i stället ett liberalt parti som sitter längst bak i klassrummet och tittar ned i golvet för att slippa få frågan när man inte har gjort sin hemläxa.

Det här håller inte. Det måste till besked här och nu. När får kommunerna mer pengar? När läggs skarpa förslag fram om att förändra skolpengen så att små, ansvarstagande skolor på landsbygden kan överleva? Skolans framtid är också Sveriges framtid. När kommer besked om mer pengar till skolan?

(Applåder)

Anf. 68 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! En sak som Sverigedemokraterna tillsammans med regeringspartierna har drivit igenom är en sänkning, eller i praktiken ett slopande, av skatten på så kallad jordbruksdiesel. Något vi också har drivit igenom och är i färd med att driva igenom är sänkt bränsleskatt och en kraftigt sänkt nivå för reduktionsplikten.

Båda dessa reformer har Centerpartiet vänt sig kraftigt emot. Man ville höja skatten på drivmedel med 1 krona per liter. Och man vill fortsätta höja, inte sänka, nivån för reduktionsplikten. Denna höjning av nivån för reduktionsplikten hade gett 9 kronor högre dieselpriis per liter med Center-

partiets politik. Detta hade riskerat att slå ut åkerinäringen och stora delar av det svenska lantbruket.

Min fråga är helt enkelt: Varför driver Centerpartiet den här politiken? Nu finns det i och för sig inte så många centerväljare kvar på landsbygden, men ändå.

Anf. 69 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! I går visade jag upp ett förslag, Tanka svenskt!, som vi har presenterat. Det ligger på vår hemsida – det är bara för Oscar Sjöstedt, Sverigedemokraterna och alla andra som är intresserade att ladda ned det. Det handlar om hur man ökar produktionen av svenska biodrivmedel *och* sänker priset vid pump med 4 kronor – inte 14 öre, som regeringens politik har lett till. Löftet som i valrörelsen kostade 12 kronor var alltså värt 14 öre. Man sänker klimatet, men man sänker inte priserna. Man räddar inte alla de investeringar som har gjorts inom den gröna näringen.

Och när vi ändå talar om lantbruket – just nu genomgår lantbruket en oerhört tuff period. Det är torka, och det är väldigt svåra förutsättningar. Lantbrukare undrar om de kommer att få ihop foder till sina djur.

Vad är svaret till lantbrukarna, alla dem som ni lovade att stå bakom i valrörelsen och som Sverigedemokraterna sedan glömde så fort valrörelsen var över?

Anf. 70 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Hade jag styrt vädret hade jag kommenderat regn, men tyvärr gör jag inte det. Det har inte regnat på ett tag; det är helt korrekt. Oavsett vilka beslut vi fattar här i riksdagen tror jag inte att vi kan påverka det.

Reduktionsplikten har ingen bäring alls på utsläppen. När du sätter dig och kör din bil spelar det ingen roll alls om reduktionsplikten är 0 eller 100 procent.

När Centerpartiet lade fram sin budgetmotion i höstas sa man nej till regeringsunderlagets skattesänkning på bränsle. Vi hade en skattesänkning på bensin och diesel motsvarande 6,7 miljarder kronor – den ville Centerpartiet riva upp. Varför?

Anf. 71 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Det spelar ingen roll vad man kör bilen på, sägs det här i talarstolen. Då undrar jag varför vi över huvud taget ska elektrifiera eller göra något annat. Då kan vi väl fortsätta köra på fossila bränslen.

Sanningen är den att regeringens politik när det gäller reduktionsplikten ökar förbränningen av fossil diesel med 4 miljoner liter varje dag. Utsläppen ökar lika mycket under ett år som för hela den svenska järn- och stålindustrin. Detta är fakta; det är inget som går att ifrågasätta. Det går inte att säga: Nej, det där stämmer inte. Fakta är och kommer alltid att vara fakta.

Men sanningen är att det går att både rädda klimatet och sänka priset, samtidigt som vi ökar produktionen av svenska biodrivmedel. Frågan är varför Sverigedemokraterna och regeringen egentligen är emot detta. Varför är man så emot att stötta produktion av svenska biodrivmedel?

Anf. 72 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Hör ni hur tyst det är? Det är tyst när pandemins tack-applåder till vårdpersonalen tystnat. När de slutat är det inte så många partier som lyfter vården i denna kammare, men det gör KD. Vården kan lita på KD, och nu genomför vi de reformer som behövs för att Sverige ska kunna lita på vården igen.

Under lång tid med socialdemokratiska sjukvårdsministrar byggdes det upp en rejäl vårdskuld som gjorde att Sverige var väldigt sårbart när pandemin slog till. När vi hade ansvaret för vårdfrågorna senast halverades vårdköerna. När Socialdemokraterna tog över ansvaret gick man in med nästan kirurgisk precision och tog bort kömiljard och annat. Vårdköerna skenade. I höstas när vi tog över hade 163 000 patienter väntat olagligt länge på att få den vård de behöver.

Svensk sjukvård är bra. Men styrningen och grundorganisationen är alldeles för dålig. Den är från 1860-talet – en tid då vi höll på med åderlåtning och koppning. Väldigt mycket har hänt med vården sedan dess, men inte med grundorganisationen.

Nu tar vi de första stegen mot det som kan bli århundradets vårdreform, för att öka den nationella styrningen så att var i landet du bor, ditt postnummer, inte ska avgöra vilken vård du får. Men vi väntar inte på utredningen, utan redan nu avsätter vi 2 miljarder extra för fler vårdplatser runt om på landets sjukhus. Vi förbättrar arbetsmiljön för vårdpersonalen och ger dem tryggare anställningar. Och vi gör en historisk satsning på kvinnors hälsa, det som den så kallade feministiska regeringen aldrig mäktade med – skärpt tillsyn av mödravården och nationell förlossningsplan.

Vi går från ord till handling för vården.

(Applåder)

Anf. 73 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Ebba Busch talade om barnen i sitt anförande. Många barnfamiljer kämpar nu under den ekonomiska krisen. Läget har försämrats sedan valet och riskerar att ytterligare försämrats nu när vi går mot sommarlov.

Nyligen presenterade Sverigedemokraternas regering ett förslag om bidragstak. Alla som kan jobba ska jobba, Ebba Busch. Hela Socialdemokraternas politiska projekt bygger på detta; det är fundamentalt i vårt samhälle. Jag diskuterar gärna hur olika bidragssystem utformas. Vi vet dock samtidigt att med mycket små ekonomiska medel, som ett par nya fotbollsskor, lockas unga barn in i kriminalitet.

Frågan är hur Ebba Busch tänker säkerställa att bidragstaket inte ökar barnfattigdomen ytterligare och därigenom underlättar för rekryteringen till de kriminella gängen.

Svara gärna ja på frågan, Ebba Busch: Kan du lova att ert bidragstak inte ökar barnfattigdomen?

(Applåder)

Anf. 74 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Jag har själv varit ett av de barn som har vuxit upp i en familj där välfärdssystemen inte alltid räckte till. Både barn och vuxna fick hjälpas åt för att få ekonomin att gå ihop. Trygghetsnäten fungerade

ibland, men ibland nollades de. Det gällde både med en blå regering och en röd regering.

Många barn har haft det betydligt värre än jag själv, och jag är glad att Magdalena Andersson lyfter upp den här frågan.

Det viktigaste vi kan göra för att bryta barnfattigdom är att se till att mammor och pappor har ett jobb att gå till. Därför är det så viktigt att vi genomför reformen om bidragstak som ska se till att det *alltid* lönar sig att arbeta framför att gå på bidrag.

Vi kombinerar det med ett kraftigt förstärkt och förlängt bostadsbidrag för de allra mest utsatta, vilket når inte minst och framför allt barnfamiljer, och med ett fritidskort så att det alltid ska finnas täckning för de där fotbollsskorna, även om mamma och pappa inte har ett jobb.

Anf. 75 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Förstår jag dig rätt, Ebba Busch, att ni ska införa ett bidragstak och sedan kompensera det med ett nytt bidrag för att på så sätt inte öka barnfattigdomen?

Enligt de ministrar som presenterat det här har själva poängen varit att man inte skulle kunna stapla bidrag ovanpå varandra. Det kan man för övrigt inte göra när man har underhållsstöd, så det var en konstig argumentation.

Jag ger Ebba Busch, som nu är minister och sitter i regeringen och som är ansvarig för detta, ytterligare en chans att svara på frågan om vi ska få fler fattiga barn i Sverige eller inte. Vi socialdemokrater har föreslagit höjda barnbidrag, höjt underhållsstöd och sommarlovsaktiviteter med lunch, för att bara nämna några saker. Kanske kan vi få ett lite tydligare svar från Ebba Busch: Kan du lova att ert bidragstak inte ökar barnfattigdomen, också om det tar tid för föräldrarna att komma i arbete? Annars finns en risk att vi får tusentals fler fattiga barn i Sverige.

Anf. 76 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Svaret är ja. Om vi ska bryta barnfattigdomen i vårt land behöver det löna sig för mammor och pappor att gå till ett arbete. Fler av de barn som i dag växer upp i hem som precis har planterat om sina rötter i Sverige och som saknar förankring i det svenska majoritetssamhället ska få en chans. Det får man genom att se sin mamma ha ett arbete att gå till och att det hjälper familjen att gå runt.

Om man av någon anledning under en period står utanför arbetsmarknaden behöver dock stöden räcka till. Vi ska på kort sikt kombinera vårt förslag med upp till 2 100 kronor för ensamstående mammor som inte får ihop ekonomin utan behöver bostadsbidrag.

Jag är förvånad över att Socialdemokraterna säger nej till fritidskort, något som är avgörande för att barn ska kunna fortsätta med sina fritidsaktiviteter även när föräldrarna har blivit av med sina jobb.

Nu inför vi också gåvoskatteavdraget på nytt så att de ideella föreningarna kan göra sitt.
(Applåder)

Anf. 77 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Sverige har varit ordförandeland i EU under detta halvår. För oss vänsterpartister är det viktigt att en svensk regering står upp för

Sveriges intressen, även i ett EU-sammanhang, och inte låter sig köras över av andra intressen. Även vi måste fajtas för att det ska bli bra för våra medborgare.

Ebba Busch har nu suttit i förhandlingar om att förändra den dysfunktionella EU-marknaden för el. Vi har ju väldigt mycket billig elproduktion i Sverige och exporterar mycket, men vi betalar ett väldigt högt pris för detta ändå, för att priset inte sätts i Sverige utan på kontinenten.

I Tidöavtalet har Ebba Busch själv fört in att man ska pausa exportrande elkablar mellan Sverige och Tyskland då prisdifferensen mellan prisområdena måste minska betydligt. Bedömer Ebba Busch utifrån detta att det är ett problem att det förs in dyra priser från Tyskland?

Anf. 78 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Man behöver ställa sig en fråga. Den största delen av den el vi exporterar går till Finland. Ska vi sluta med det?

Just nu har vi för mycket elnät och för lite elproduktion sedan kärnkraft lagts ned. Utan de kablar vi har i vårt land skulle överföringskapaciteten minska ännu mer från norra till södra Sverige. Vi importerar reserver och vi exporterar el för att hålla vårt elsystem stabilt.

Vänstern behöver lära sig hur man kör ett elsystem. Det är helt uppenbart, herr talman, att de fortfarande inte begriper detta. Vem vågar investera i ny elproduktion i Sverige om Nooshis förslag om klippta kablar till kontinenten genomförs?

Vi kan diskutera prissättning. Det görs nu inom ramen för EU-diskussioner. De är dock inte i hamn än. Vi behöver ha mer elproduktion. Det är grunden.

Anf. 79 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Nu blev jag mycket förvånad. Det är ju Ebba Busch som har pausat utbyggnaden av kablar. Det är inte jag som föreslagit det. Det är något som Ebba Busch mycket aktivt gör. Hon bygger inte ut elkablar, eftersom hon anser att det förs in dyra priser från kontinenten. Om det sista är vi överens.

Vad vi i Vänsterpartiet undrar är varför Sverige inte prissätter här. Varför ändrar vi inte dessa algoritmer? Sverige kan exportera och importera precis som vanligt; det finns ingen diskussion om det. Men priset måste sättas i vårt land, i likhet med vad som görs i Spanien, Portugal och andra länder. Vi i Sverige har ju gett upp så mycket mark för att bygga elproduktion här. Då kan vi inte bara exportera den och betala ett väldigt högt pris.

Varför står regeringen inte upp för Sveriges elkunder i EU och kämpar för att vi ska kunna sätta priset i Sverige och inte smittas av det som Ebba Busch själv skriver om i Tidöavtalet?

Anf. 80 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Jag känner att vi kanske pratar förbi varandra.

Det stämmer att vi har pausat utbyggnaden av Hansa Powerbridge till Tyskland för att vi behöver öka vår egen elproduktion kraftigt och för att inte bli lika påverkade av andra. Men att ha en annan modell för prissättningen i EU eller bara för Sverige hjälper inte om vi inte har tillräckligt med effekt.

Anledningen till att vi exporterar så mycket är att vi producerar väldigt mycket el när det blåser och när solen skiner. Men det finns inget sätt att lagra eller spara den elen för att den ska finnas när och där den behövs.

Jag är öppen för att diskutera hur prissättningen går till. Vi gör det inom ramen för EU-samarbetet, även om det inte är i hamn än. Det Vänsterpartiet säger om Portugal och Spanien stämmer inte. Det har Svenska kraftnät bestämt slagit fast.

Vi i Sverige behöver öka vår egen produktion så att det får effekt på effekten och inte bara på elproduktionen när det blåser. Då kan vi få ned priset.

Anf. 81 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Just nu fylls Sveriges gator av vita mössor på glada studenter. För några dagar sedan gick jag förbi ett studentflak där det stod ”Fullt ös arbetslös”. Man skulle nästan kunna tro att de har läst regeringens budgetproposition, för i år har regeringen gjort det dyrare att anställa just dessa unga. Det blir en dubbel smäll mot de studenter som nu ska ta nästa steg på sin livsresa: ett ansträngt ekonomiskt läge i kombination med regeringens höjning av arbetsgivaravgiften för unga.

Det första jobbet är vad som ger en ung människa erfarenhet, en första rad på cv:t och inte minst självförtroende och framtidstro. Därför är regeringens avsaknad av jobbagenda väldigt oroande.

Vad vill Ebba Busch säga till de studenter som på grund av regeringens politik nu får det svårare att få ett första jobb?

Anf. 82 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Det är verkligen svåra tider, och det är det många studenter som är medvetna om. Det är också många föräldrar som undrar: Kommer min nybakade student, mitt barn som nu tar klivet in i vuxenvärlden, att ha en plats på den svenska arbetsmarknaden?

Det är tuffa tider nu, men vi behöver se till att utbildningsrusta Sverige rätt för de gröna jobben på andra sidan den ekonomiska vintern. Det ser väldigt ljus ut för Sverige på lite längre sikt. Vi behöver se till att de som tar studenten nu skaffar sig en yrkesutbildning, en universitetsexamen eller en annan högskoleutbildning, så att de har den kompetens som behövs för de enormt många arbetstillfällen som kommer med den gröna omställningen. Det gör vi nu genom bidragstak, genom att peka på var vi har bristyrken, genom omställningsstöd mitt i livet och genom utbyggnad där arbetstillfällena finns.

Anf. 83 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Det är tydligt att Centerpartiet är det enda parti i den här kammaren som prioriterar jobben, företagen och de ungas livschanser. Det är helt uppenbart efter det svar jag precis har fått. Det räcker inte att bara säga att det kommer att komma lite längre fram. Det vi just nu ser är att företag pausar sina nyanställningar därför att kostnaderna för att nyanställa just unga kommer att vara oerhört höga. Det vi ser just nu är att unga springer ut ur skolan och sjunger ”den ljusnande framtid är vår” men att den framtiden kommer att dröja oerhört mycket längre med regeringens brist på jobbpolitik.

Jag frågar därför Ebba Busch igen: Varför är det just de ungas livschanser som ni här och nu vill spara in på?

Prot. 2022/23:124
14 juni

Partiledardebatt

Anf. 84 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Vi gör inte det. Vi river hinder, förenklar och underlättar för Sveriges jobbskapare, oavsett om det är enmansföretag, små företag, medelstora företag eller de stora tunga industriföretagen, som kan vara nystartade eller ha funnits i Sverige i hundra år. Det handlar om sådana saker som regelförenklingar för tillstånd till tunga investeringar. Detta presenterade vi så sent som den här veckan. Målkonflikten mellan MP och S gjorde att allt sådant gick i stå under de gångna två mandatperioderna. Detta gäller bland annat gruvnäringen i Sverige och byggbranschens möjligheter att bygga fler bostäder. Men det handlar också om saker som vi vet betyder mycket för Sveriges mindre företag, såsom Verksam.se samt införandet av ett förenklingsråd och ett implementeringsråd som ska förhindra goldplating av EU-regler. Allt detta gör vi för att bana väg för jobbskaparna. Det är så studenterna kan få jobb.

Anf. 85 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att det var få som missade Ebba Buschs prat i valrörelsen om att det är dyrt att vara svensk. Det symboliserades av ett väldigt ivrigt viftande med en falukorv. Men jag tror att det är ganska få av dem som lyssnar på den här debatten som upplever att det har blivit billigare att vara svensk sedan Ebba Busch tillsammans med Liberalerna, Moderaterna och Sverigedemokraterna tog över makten. Särskilt gäller det de barnfamiljer i Sverige som redan hade det tuffast. I stället har regeringen valt att lägga miljarder på elstöd till miljonärer och miljardärer och på skattesänkningar för dem som har det bäst ställt i Sverige.

Jag har pratat om Agenda 2030 här i dag. Det är bara sju år kvar tills de målen ska vara uppfyllda. Mål nummer 10 handlar om minskad ojämlikhet. Det stod Kristdemokraterna bakom när man röstade om det i riksdagen. Vad ska Ebba Busch göra för att vi ska närma oss målet att öka jämlikheten i Sverige?

Anf. 86 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Grunden är näringslivspolitik. Vi banar väg för fler företag i Sverige. Det är därför vi gör en särskild satsning på kvinnors företagande. Bara ungefär en tredjedel av alla företag startas och drivs av kvinnor. Vi tror att det skulle kunna bli mycket mer.

Jag talade tidigare om regelförenklingarna, som ska möjliggöra för fler att anställa och låta företagen växa. Det är så fler kan få ett arbete att gå till. Vi förändrar bidragsreglerna, vilket ska göra att det alltid lönar sig att arbeta jämfört med att gå på bidrag. Men om man under en tid står utanför arbetsmarknaden för att man är sjuk, utbränd eller något annat ska man kunna leva på det; det ska vara ett stöd för att kunna komma tillbaka. Återigen: Jag tycker att det är talande att den största satsning vi gjorde i vårandringsbudgeten gick till förhöjt och förstärkt bostadsbidrag för de allra mest utsatta barnfamiljerna.

Anf. 87 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Den satsningen, som vi såklart stöder, var en av få ljusglimtar i regeringens budget. Vi gjorde också en förstärkning av bostadsbidraget när vi satt i regeringsställning. Men vi tycker inte att det är nog. Jag är bekymrad. Vi möts av andra åtgärder som tvärtom gör det svårare för de barnfamiljer som har det allra tuffast, till exempel det bidragstak som Magdalena Andersson tog upp i ett tidigare replikskifte. Det är där vi blir bekymrade från Miljöpartiets sida.

När det är som tuffast för många människor behövs också den mest aktiva politiken. Vi har föreslagit slopad moms på basvaror för att det ska bli billigare att gå och handla för dem som har det tuffast. Vi har föreslagit att alla skolor ska erbjuda frukost till de barn som behöver det allra mest, så att de inte börjar dagen på tom mage. Vi vill också till exempel höja barnbidrag och underhållsstöd. Det är åtgärder som verkligen skulle göra skillnad här och nu för de barnfamiljer som lyssnade på Ebba Busch när hon i valrörelsen sa att det var dyrt att vara svensk och som trodde att falukorven skulle bli billigare. Nu har ju falukorven tvärtom blivit dyrare, som det mesta av maten i Sverige.

Anf. 88 EBBA BUSCH (KD) replik:

Herr talman! Det *är* alldeles för dyrt att vara svensk, och det drabbar väldigt många barnfamiljer. Jag kommer att fortsätta att hålla mina löften och leverera på det, även om det inte går i en handvändning. Falukorven kommer till exempel att bli billigare om vi ser till att komma åt de grunder som i dag driver upp priset på maten.

Då är det märkligt att Miljöpartiet säger nej till ytterligare stor och tung kraftproduktion i form av kärnkraft. Mer kärnkraft skulle kunna pressa ned elpriset och därigenom matkostnaderna. Det är även märkligt att Miljöpartiet säger nej till att sänka reduktionsplikten. En sänkning av reduktionsplikten sänker priset på att producera och transportera maten men också kostnaden för att till exempel hämta och lämna ungarna.

Det är också märkligt att man återigen säger nej till gåvoskatteavdraget. Inte ens när 140 frivilligorganisationer vädjade till Miljöpartiet och Socialdemokraterna ändrade man sig i den frågan. Men nu levererar vi, för det är de som hjälper de allra mest utsatta i denna tid, och regeringen står bakom dem.

(Applåder)

Anf. 89 PER BOLUND (MP):

Herr talman! När man nu ser hur så många kriser sammanfaller samtidigt och hör hur debattörer pratar om att vi kanske har en polykris eller en permakris, det vill säga många kriser som riskerar att bita sig fast i Sverige och i världen, skulle man ju kunna förvänta sig en regering som visade krafttag och visade att man är beredd och mogen att möta den uppgiften.

Vi har nu i decennier hört hur forskare höjt varningsnivån för klimat-hotet. De senaste åren har de närmast skrikit sig hessa. FN:s klimatpanel IPCC konstaterar att tiden för att agera håller på att rinna ut. Det har varit ett allvarligt läge länge. Vi har lyssnat till forskarna och kommit med svaren. Men nu borde det vara uppenbart för alla att läget är akut. Vi har extrema värmerekord, som slås med bred marginal runt om i världen, extrem torka och skogsbränder, både i vårt land och i andra länder.

Utmaningen för Sverige och världen är stor: att bara på några årtionden bryta med århundraden av fossilberoende, byta energisystem, få ett fossilfritt transportsystem och bygga en hållbar framtid. Man kan i det sammanhanget förstå att många har tvekat – är det möjligt att i en demokrati med demokratiskt fattade beslut nå så höga ambitioner och göra det som krävs?

Jag är stolt över att vi från den rödgröna sidan har visat att det faktiskt går. Med de beslut som redan var fattade var Sverige på väg att nå klimatmålen, som regeringen själv skriver i sin budget. Dessa klimatmål hörde till världens mest ambitiösa. Innan vi började det arbetet var det många som sa att det skulle gå ut över ekonomin, investeringarna, välfärden och jobben. Men det vi såg var tvärtom att det gav en investeringsboom. Det kom 1 000 miljarder i investeringar i den gröna industrin i Sverige tack vare den ambitiösa klimatpolitik vi hade.

Nu skriver tvärtom storföretagen på debattsidorna att de saknar regeringens svar. Varför hjälper regeringen inte utvecklingen framåt? Jag vill ställa frågan till statsministern. Vad kommer regeringen att göra för att svara på deras frågor?

(Applåder)

Anf. 90 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Jag lade lite böcker här på podiet. Jag har med mig några presenter till mina partiledarkollegor. Ni kämpar på och tar ett politiskt ansvar för det ni tror på och pekar på den väg ni vill gå. Det är sju exemplar av Lasse-Majas detektivbyrå. Nooshi Dadgostar kommer att få *Mumie-mysteriet*.

Nu undrar ni kanske varför. Det är inte så att jag misstror er förmåga att klara lite tyngre grejer, och då menar jag tyngre böcker, i sommar. Det hoppas jag i varje fall. Jag har med mig böckerna för att vi alla har en viktig uppgift i sommar. Det är att få barn att läsa mer och att läsa böcker.

Det kan inte fortsätta som det gör nu där vi befinner oss i en läskris. Rapporterna är tyvärr tydliga. Svenska grundskolelever läser allt sämre. Vi riskerar att få en helt ny generation av funktionella analfabeter.

Fastklistrade framför skärmarna läser barnen allt mindre. Trots att forskningen är glasklar med att skärmar i tidig ålder inte är ett effektivt undervisningsverktyg är de svenska klassrummen fyllda med skärmar och mobiler.

Ett roligt Tiktokklipp kan aldrig ersätta en läsoplevelse av en bra bok. Vi måste vända utvecklingen och se till att vi också för in papper och penna tillsammans med böcker i de svenska klassrummen.

Vi måste göra mer. Jag vill uppmana er: Om ni inte vill läsa boken själv, så läs den för något barn. Eller be något barn att läsa högt för er och dem som finns i er närhet. Vi måste väcka läsintresset tillsammans igen om vi ska klara de utmaningar som vi har talat om i dag.

(Applåder)

Anf. 91 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Sverigedemokraternas högerregering har valt väg. Där är skattesänkningar för höginkomsttagare viktigare än vanligt folk som kämpar med vardagsekonomin. Det hänger ihop med hela projektet.

Syftet är att montera ned sammanhållningen, öka motsättningarna, ställa svensk mot svensk, och grupp mot grupp. Vi ser det i hatet, pådrivet av Sverigedemokraternas svans.

Det är näthat mot oliktankande, hot, glåpord som kastas efter människor på tunnelbanan eller på bussen. Man ger sig till och med på barn för att de säljer majblommor.

Vi ser också ledande sverigedemokrater sprida grumliga konspirationsteorier om folkutbyte, utan att Liberalerna säger ett knyst. I stället låter man Sverigedemokraterna få reell politisk makt.

Min fråga är, Johan Pehrson: Finns det inga som helst gränser för dig och ditt parti? Var det rätt att välja Sverigedemokraterna före mig?
(Applåder)

Anf. 92 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det här är inte *Gifta på låtsas* eller *Random Tinder Date*. När man går till val ska man ge besked om vad man vill göra för Sverige. Vad ser man för stora problem med migration, integration, brottsbekämpning, långa köer i vården eller skolresultat som man inte har gjort någonting åt på åtta år?

Jag uppskattar Magdalena Andersson på många sätt. Men om man ska få någonting gjort måste man ha en majoritet som angriper rätt saker och ser till att vi löser de stora strukturella problem vi har.

Det har talats en del om energipolitiken. Det är nu vi ser att det fortsätter att investeras i Sverige. Man vill investera i Karlskrona och Ludvika, och man talar om Timrå. Överallt söker sig investeringar till Sverige för att vi lägger om energipolitiken för att se till att Sverige fortsätter att vara mer attraktivt.

Anf. 93 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Det planerades investeringar på 1 000 miljarder efter en kombination av socialdemokratisk industripolitik och miljöpartistisk klimatpolitik – till skillnad från sist vi hade en borgerlig regering, där statsministern talade om att industrin var basically gone. Det sagt bara så att historien blir rätt.

Nu sitter Sverigedemokraterna med den avgörande makten över högerregeringen, och förflyttningen går snabbt och sker över många områden. Civilsamhällets finansiering hotas. Journalister hotas. Man ger sig på kulturen och opolitiska myndighetschefer.

Det är hat och hot mot oppositionspolitiker, och ni vill till och med strypa oppositionens finansiering. När jag berättar det för människor utomlands blir de chockade.

Samtidigt bäddar Sverigedemokraterna för en svenxitdebatt, och man monterar ned klimatpolitiken. Riktningen är glasklar. För varje dag SD-regeringen styr Sverige blir vi ett mindre fritt land.

Jag ställer återigen frågan, Johan Pehrson: Finns det några gränser för dig och ditt parti? Hur långt ska vi gå i den här riktningen?
(Applåder)

Anf. 94 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det är självklart att det finns gränser. Vi har noga sett till att samarbetspartierna har en inriktning som löser de svåra problem vi ser.

En hel del är inte idéer som Liberalerna skulle ha ställt fram. Men vi måste se till att vi löser de stora problemen.

Ett liberalt parti som inte tar energiutmaningen, integrationsutmaningen, migrationsutmaningen, den ekonomiska utvecklingen och människors vardag på allvar behöver inte göra sig besvär.

Magdalena Andersson har som jag säger stora förtjänster till och från. Men du har ett sällskap som innebär att vi ska gå bakåt in i framtiden. De vill inte göra någonting åt detta. Det löser inte de stora strukturella problem som är så viktiga för friheten och tryggheten.

Det vore bra med ett lite lägre tonläge. Jag mötte SSU:are på vägen hit. De stod utklädda till människor med yxor som högg huvudet av folk. Det är den bild som sprids av en demokratiskt vald regering som svenska folket har röstat fram.

Jag erbjuder *Fängelsemysteriet* i sommarpresent. Tack, Magdalena Andersson!

Anf. 95 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Klimatfrågan är akut. Vi kan redan i sommar se hur de höga temperaturerna hotar matproduktion. Det skapar stora svårigheter för lantbrukarna.

Jag tänkte ta upp frågan om kollektivtrafiken. Det är en av de viktigaste klimatinsatser vi kan göra. Om fler åker buss, tunnelbana, spårvagn eller tåg får vi ned utsläppen.

Nu har vi en stor kris i kollektivtrafiken på grund av att regeringen prioriterade skattesänkningar för höginkomsttagare i stället för att lägga pengar på regioner och kommuner som ansvarar för kollektivtrafiken.

Vi ser nu ett underskott på 3 miljarder kronor. Det kan innebära mycket höga avgiftshöjningar och att vi inte kan bygga ut kollektivtrafiken.

Vi föreslår en halvering av priserna och en högre utbyggnadstakt. Vad är Johan Pehrsons svar nu till regionerna som kan tvingas dra ned på kollektivtrafiken?

Anf. 96 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Det vi försöker att hantera är en av de svåraste ekonomiska kriserna på länge. Vi har en hög inflation och höga räntor. Vi har de facto en krigsekonomi, eftersom det är ett krig i vårt närområde. Allt det måste hanteras varsamt.

Vi lade därför fram en budget där vi såg till att återföra stöd som människor hade betalt för mycket för elöverföringar, och till företag och för gaskunder. Vi har höjt bostadstilläggen och förlängt dem för människor som har behov av detta. Vi ska se till att vi fortsätter att förstärka våra regioner och kommuner så att de kan fortsätta att bära välfärden.

Men alla måste hantera inflationsbekämpningen. Nu ser vi att inflationen fortsätter att falla. Det är bra. Vi lovade före valet att vi skulle bekämpa inflationen, för den gör oss alla fattigare. Men Vänsterpartiet har ju inga gränser; ni ska halvera priset på allt, och gärna med statliga inslag.

Anf. 97 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Vi ska inte halvera priset på allt. Det jag undrar – för det är svårt att förstå vad Johan Pehrson menar – är varför höginkomsttagare inte behövde bidra i detta.

Ni lägger fyra gånger så mycket på att sänka skatten som på att rädda kollektivtrafiken. Det kan leda till att avgifterna höjs. Det leder till att vi får en ökad inflation och att vi inte kan bygga ut kollektivtrafiken. Sverige är ett avlångt land, och vi behöver väldigt mycket infrastruktur och transporter.

Hur kan det vara mer prioriterat att sänka skatten på det här sättet än att göra de viktiga klimatinvesteringarna? Vore det inte mycket bättre att vi hade modern, billig och ren kollektivtrafik i Sverige än att Johan Pehrson får en tusenlapp extra? Det märker väl knappt Johan Pehrson själv. Hur är detta möjligt? Hur kan det vara så att denna prioritering var bättre än att satsa på klimatinvesteringar?

Anf. 98 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag förstår att det är svårt för Vänsterpartiet att ta till sig att höga skatter kan skada ekonomin. Annars skulle de ha haft en helt annan politik.

Vi har med de indexuppräknningar som vi använder oss av i Sverige försökt skydda människor som har behov av viktigt samhälleligt stöd. Det är garantipensioner, studiestöd, graviditetspeng – en lång lista. Vi har sagt att det inte ska vara fler som betalar statlig skatt och inte heller färre, utan det ska vara samma nivå.

Vi tror att höga skatter på arbete leder till att färre människor utbildar sig. Det leder till att färre människor söker sig till Sverige för att investera. Man vet redan att man får betalt i kronor och inte i euro. Man vet att man får betala höga skatter på de arbeten man utför. Det är ingen som vill att fler, men inte heller färre, ska betala statlig skatt. Det är därför vi håller på med index för gravida och för marginalskatterna när det gäller statskatt.

Du ska få en bok också, Nooshi Dadgostar!

Anf. 99 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag begärde egentligen replik för att visa att vi två liberala partier nog i grunden tycker ganska lika. Det ser man inte minst på vårt klädval i dag; vi har likadana kostymer. Vi verkar handla i samma butik.

Men jag ville också tacka för att du lyfte fram böckerna och Martin Widmarks Lasse-Maja. Varför skulle jag inte bli glad när du lyfter fram en Linköpingsbördig författare som har gjort underverk för Sverige och för läsning bland svenska barn?

Jag vill återkomma till frågan om skolan. Jag tror verkligen att vi skulle kunna hitta varandra där framöver. Du lyfte att det var 52 miljarder i överskott för kommunerna förra året, Johan Pehrson. Det stämmer; många kommuner har ett överskott att fördela.

Jag är beredd att åka land och rike runt tillsammans med dig och tala med de kommuner som inte klarar av att prioritera. Men då vill jag alltså att du följer med mig och svarar på en fråga: Vad är ditt svar, Johan Pehrson, till de kommuner som inte har ett överskott att distribuera och de kommuner som måste fördela neddragningar? Varifrån ska de få pengarna till skolan?

Anf. 100 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Vi hanterar nu inflationen, och vi hoppas att den är på rätt väg. Men Riksbanken måste göra en stor del av detta. Det har vi inga syn-

punkter på i den här kammaren, och vi brukar inte ha några synpunkter på rätteläget. Jag hörde dock några sådana inlägg här nyss, och jag vet inte om Muharrem Demirok ingår i det gänget.

Vi ser kommunerna, och vi ser regionerna. Det var därför vi förde till över 10 miljarder i år. Vi kommer att ge besked i budgeten om hur många miljarder det blir nästa år.

Jag vill bara understryka att det vore skönt om Muharrem Demirok kunde inse och hålla med om att välstånd skapas genom att människor arbetar och att vi inte kan ha hur höga skatter som helst på allting. Om vi ska ha råd att ha 1,2 miljarder fantastiska hjältar i välfärden, som vi har i dag, måste det betalas med skatteinkomster från människor som jobbar och från företag som investerar och har investerat i Sverige.

Anf. 101 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Återigen: Jag tror att vi är överens om att det är människor som jobbar och betalar skatt och företag som anställer de här människorna som är grunden för att vi ska kunna växla upp vår välfärd och för att det ska finnas fler lärare i skolan. Men just nu står vi inför en situation där lärare sägs upp. Behöriga lärare vet inte om de har jobbet kvar efter sommarlovet. Det är den verklighet vi står inför.

Vi har en ekonomisk kris. Det är vi helt överens om. Men vi kan inte låta den ekonomiska krisen bli en skolkris. Vi kan inte se på när skolor läggs ned i den våg av skolnedläggningar som vi just nu ser fortsätta. Lärare blir av med jobbet. Det är det som är den stora frågan.

Ni ska ge besked till nästa år, säger Johan Pehrson. Men behovet är akut redan nu – redan under det här året. Kommunerna signalerar att de behöver ett tillskott på minst 3 miljarder i år. Vad är svaret till dessa kommuner i år? Blir det mer pengar, eller måste de dra ned på skolan och avskeda lärare?

Anf. 102 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Långsiktighet är ganska relevant. Om Centerpartiet i sin budget i höstas hade haft mer resurser till skolan för innevarande år skulle den här argumentationen ha kunnat vinna viss respekt. Men ni hade ju lägre anslag än vad regeringen hade trots inflationsekonomin och reala penningars värde. Ni hade alltså ett lägre anslag; det är viktigt att ha med sig.

Mycket i skolan handlar också om reformer. Jag är väldigt glad att man har vaknat till från Centerpartiet och nu vill vara med och reformera och omreglera friskolorna så att vi driver ut charlatanerna från friskolesystemet. Det är väldigt viktigt.

Jag skulle önska att jag fick fullt stöd av Centerpartiet också för att stötta läsningen och driva ut skärmlaveriet ur den svenska skolan. Vi ska få tillbaka läsningen och användandet av papper och penna och öka kunskaperna och unga människors livschanser tillsammans med engagerade lärare.

Du får *Diamantmysteriet* – varsågod!

Anf. 103 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Johan Pehrson sa i ett tidigare replikskifte med Magdalena Andersson att när man går till val ska man säga vad man tänker göra.

Det är ju bra, men det är bra om man också gör detta när man sedan har vunnit valet. Det är inte det som Johan Pehrson har gjort sig känd för i citat eller handling.

Det är också detta vi ser nu på miljöområdet från Liberalernas sida. Det man har sagt i valrörelsen verkar gå om intet. På affischer kallade man sig för högerns gröna röst. Man slog på stora trumman för att man i Naturskyddsföreningens och Världsnaturfondens enkäter bland annat ville skydda mer skog och hav och öka hållbarheten inom skogsbruket. Det är förslag som också Miljöpartiet stod bakom. Vi menade vad vi sa och har också följt upp det med politik. Men Liberalerna gör precis tvärtom.

Man blir lite nyfiken med tanke på att Johan Pehrson har sagt att man gör en sak före ett val och en sak efter: Hur går arbetet med miljöskydd när man har dragit ned på pengarna med 70 procent till skydd av värdefull natur? Ska de sista resterna av gammelskog här i landet huggas ned eller inte, Johan Pehrson?

Anf. 104 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Vi har lagt den näst mest omfattande miljöbudgeten sedan demokratin infördes i det här landet. Jag förstår att det finns ännu högre ambitioner att enkom prioritera detta från Miljöpartiet. Det har jag full respekt för, men jag vill bara understryka att det här är bättre än många av de budgetar som Miljöpartiet har lagt på riksdagens bord genom åren.

Vi måste möta det globala klimathotet. Det är här och nu. Jag stöder den verklighetsbeskrivning som Per Bolund har gett uttryck för i flera av sina inlägg, och jag ser ingenting annat. Men vi måste göra det tillsammans inom ramen för EU – världens bästa miljöorganisation. Att vi får mekanismerna i det stora klimatpaketet på plats är det största som har skett för att vi ska kunna nå hela vägen till nettonollutsläpp senast år 2045. Det finns ingen genväg. Vi måste jobba ihop. Ensam är inte stark. EU är starkt.

Anf. 105 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! En mer korrekt beskrivning av regeringens budget är att det är den största neddragningen på miljöområdet från ett år till ett annat någonsin. Det visar väl också hur låga ambitioner Liberalerna och regeringen har – efter valet.

Det är också ganska häpnadsväckande att man nu hänvisar till EU, när vi vet att Johan Pehrsons regering har motarbetat just de initiativ som EU har tagit kring att få ett mer naturnära skogsbruk och värna den biologiska mångfalden, friluftslivet, naturturismen och liknande i de svenska skogarna.

Det är inte heller bara Miljöpartiet som undrar vad regeringen och Liberalerna egentligen står för. Skogsstyrelsens generaldirektör Herman Sundqvist vände sig direkt till regeringen häromsistens och bad den förtydliga: Ska värdefulla skogar huggas ned, eller ska de bevaras för framtiden? Myndigheten säger själv att regeringen är ”orimligt otydlig” i den frågan.

Nu har Johan Pehrson en chans att vara tydlig: Ska de sista naturskogarna i Sverige skyddas och bevaras, eller ska de huggas ned?

Anf. 106 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Herr talman! Jag vill bara slå fast: Kan Per Bolund någon gång medge att vi lägger fram den näst mest omfattande miljöbudgeten sedan demokratin infördes? Jämfört med en miljöpartistisk eller socialdemokratisk uppblåst valbudget ser det förstås annorlunda ut, det är helt riktigt.

Vi har också tider som gör att man måste spara på alla områden. Om vi till exempel vill skydda våra skogar behöver vi också bygga ut den civilberedskap som nu står på tårna och är redo, timme för timme, att rycka ut ifall det, gud förbjude, skulle starta en ny skogsbrand lik den vi hade 2018. Det är också ett sätt att ta ansvar. Men pengarna kan inte hela tiden räcka till allt. Det gör de ofta i opposition men inte när man ska ta ett fullständigt ansvar.

Vi gör stora insatser för att skydda skyddsvärd skog. Det fortsätter vi med. Jag har dock stor respekt för att Miljöpartiet vill göra ännu mer.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 maj justerades.

§ 3 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i finansutskottet skulle utökas från 28 till 29.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 4 Val av extra suppleant

Val av extra suppleant i finansutskottet företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i finansutskottet

David Lång (SD)

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2023) 240 och COM(2023) 241 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 september*.

§ 6 Ärende för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2022/23: MJU18 Livsmedelspolitik

§ 7 Indelning i utgiftsområden

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23: KU33
Indelning i utgiftsområden (prop. 2022/23:100 delvis)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

*Riksrevisionens
rapport om de statliga
servicekontoren i ny
regi*

§ 8 Riksrevisionens rapport om de statliga servicekontoren i ny regi

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23: KU36
Riksrevisionens rapport om de statliga servicekontoren i ny regi (skr.
2022/23:113)
föredrogs.

Anf. 107 IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

De senaste decennierna har det skett en omfattande nedläggning av myndigheters lokalkontor. Det har skett en stark centralisering, och människor har sett hur myndighetsskyltarna har skruvats ned i deras kommun och hur de statliga arbetstillfällena försvunnit. Det har bidragit till känslan av att det offentliga drar sig undan och att jag som skattebetalare inte får den service jag förväntar mig. För, herr talman, även om det numera går att lösa många myndighetsärenden via internet och många digitala tjänster har utvecklats är det många som vill ha hjälp med sina ärenden av en människa och inte av en chattrobot.

Herr talman! Det var därför den dåvarande regeringen genomförde en historisk servicekontorsreform. År 2014 fanns det 103 servicekontor. Sedan den 1 juni 2019 har Statens servicecenter ansvaret för att driva de statliga servicekontoren, där medborgarna kan få personlig service med sina myndighetsärenden från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Arbetsförmedlingen. Utbygganden har sedan dess fortsatt, och vid utgången av 2023 förväntas det finnas nästan 150 servicekontor i cirka 125 kommuner.

Med tanke på den snabba tillväxten av servicekontor är det välkommet att Riksrevisionen har granskat reformen. De har ställt frågan om arbetet är effektivt organiserat. Granskningen har lett till slutsatsen att det finns flera brister i hur arbetet på servicekontoren är organiserat. Lokaler och teknik som inte är fullt ut anpassade till uppdraget, långa inloggningstider i myndigheternas verksamhetssystem och behovet av tolktjänster för människor som behöver hjälp på andra språk än svenska är några saker Riks-

revisionen pekar på. De pekar också på besöksfrekvensen, som de har sett är lägre på en del servicekontor och högre på en del andra.

Herr talman! Detta är en reform som ständigt utvecklas. Magdalena Anderssons regering var också öppen för att titta på hur servicekontoren kan komma i lite olika skepnader, som mobila lösningar på en del orter. Statens servicecenter påbörjade under 2022 en försöksverksamhet med en mobil lösning för servicetjänster som ska rikta sig särskilt mot socialt utsatta områden. På några orter har också pilotförsök inletts med att samlokalisera servicekontoren med kommunernas medborgarkontor. Detta är någonting som är mycket intressant att följa. Många synergieffekter kan uppstå med det samarbetet.

Arbetsättet på servicekontoren har också utvecklats så att servicehandläggare kan hjälpa varandra med ärenden runt om i landet. På så vis kan kontor med lägre besöksfrekvens hjälpa kontor som har högre besöksfrekvens. Jag har själv testat detta i min tidigare roll som civilminister, och det var mycket lärorikt.

Herr talman! Det är viktiga iakttagelser som Riksrevisionen gör. Bland annat skriver de så här: ”Enligt servicehandläggarna finns det ett stort problem med att de inte kan hjälpa besökare med ärenden till myndigheter som anslutits på en lägre servicenivå och vars verksamhetssystem de saknar tillgång till.” Jag har själv mött många handläggare som har sagt just detta, herr talman. De pekar på att regeringen noggrant måste fundera på vilka uppgifter myndigheter bör lägga på servicekontoren så att medborgarna får den hjälp som de förväntar sig kunna få av ett servicekontor.

Herr talman! På en punkt håller vi socialdemokrater dock inte med om Riksrevisionens rekommendationer och det regeringen skriver i sitt ställningstagande. Vi tror att det måste finnas en politisk styrning över var servicekontoren ska etablera sig.

Regeringen har yttrat sig lite försiktigt på den här punkten. Det är skälet till att vi i konstitutionsutskottet i enighet har yttrat att vi ser det som viktigt att det görs en politisk bedömning i frågan om etablering av nya servicekontor. Vi vill framhålla att det inte går att bara titta på kostnads- och effektivitetsaspekter. Det kan vara lika viktigt för en ort som ligger 20 mil från en centralort att ha ett servicekontor, som då kanske har en lite lägre besöksfrekvens men där nyttan av de tjänster som finns på servicekontoret är otroligt viktiga för att man ska slippa åka 20 mil enkel väg bara för att hämta ut en handling från en myndighet. Detta har utskottet i sitt ställningstagande velat skärpa, vilket också är en viktig signal för det framtida arbetet.

Herr talman! Att servicekontoren får fortsätta att utvecklas är en viktig reform. Att den statliga närvaron och servicen i hela landet stärks är viktigt för legitimiteten och förtroendet för statsförvaltningen. Den socialdemokratiskt ledda regeringen vidtog som sagt ett stort antal åtgärder för att stärka den lokala närvaron, och det är viktigt att det arbetet fortskrider.

Herr talman! Nu skruvas skyltarna upp igen. Det är som sagt en mycket uppskattad reform.

Jag vill passa på att rikta ett stort tack till alla servicehandläggare som jobbar på våra servicekontor. Det är personer som har en otrolig kunskap om Myndighetssverige och den service som medborgarna förväntar sig av det offentliga. De har också en mycket större uppgift än att bara bidra med

ökad service. De bidrar även till känslan att det offentliga finns där för mig.

Det handlar inte bara om att staten ska leverera god service i hela landet utan också om att upprätthålla tilliten till och stärka förtroendet för vårt gemensamma samhälle. Det är alltså viktigt att vi fortsätter vårda och utveckla denna reform.

Anf. 108 ULRIK NILSSON (M):

Fru talman! Jag ska börja med ett erkännande av något som jag tror att många av er redan har genomskådat; jag är lite av en nörd. Jag roas av att läsa den här typen av rapporter och fundera på vad de säger, vilka slutsatser de leder till och vad de innebär. Just Riksrevisionen är en källa till den typen av funderingar, som innebär att man kan förbättra på lång sikt även om problemen upptäcks på kort sikt.

Fru talman! Den här rapporten handlar om de statliga servicekontoren. Det är en fantastisk tanke. Det ska vara precis så att medborgare ska ha en replikpunkt där man kan få hjälp med det man behöver i kontakten med statliga myndigheter och verksamheter. Precis som Ida var inne på finns det starkt politiskt stöd för detta. Det är ett självklart krav att det ska finnas i hela landet och att man bör kunna få hjälp.

Just nu ska det finnas service från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket på servicekontoren. Utöver det kan det göras olika försök. Jag såg något med Migrationsverket. Som tidigare nämndes kan man också tänka sig att lägga ihop det med exempelvis kommunal verksamhet. Det ska finnas i hela landet.

Men Riksrevisionens rapport, med titeln *Skynda långsamt – de statliga servicekontoren i ny regi*, antyder att det finns några problem. Ett sådant är att det kan bli dyrt att inte själv äga utvecklingstakten för lokaliseringarna. Inte bara effektiviteten, i betydelsen kostnadseffektivitet, utan också servicenivån måste avgöras. Där behöver man kanske ha ett bredare alternativ. Samtidigt är det viktigt att Riksrevisionen påpekar att politiska beslut ibland kan få innebära kostnader, det vill säga att kostnadseffektiviteten minskar.

Ett annat problem som tas upp är kompetensen och kompetensförsörjningen. Man har förmodligen en mängd olika klienter. En typ är de som har försökt med alla andra varianter för att lösa ett skattetekniskt problem och som till slut går dit. Då krävs det expertkompetens på Skatteverkets område. Det är kanske inte alltid lätt att tillgodose när man samtidigt ska ha bredden och djupet.

Man måste fundera på stödsystem och kompetensutveckling. Det får inte bli som en god vän beskrev det efter ett besök: Alla visste ingenting. Det ville säga att det inte fanns någon replikpunkt för just det problemet. Det är något man bör ta upp och fundera över.

Vidare säger Riksrevisionen att det bör finnas en bedömning av kvaliteten på servicen, en mer övergripande diskussion om vad som ska erbjudas och hur det ska formuleras.

I den änden tog jag mig för att göra ett studiebesök, trodde jag. Jag gick till servicekontoret i min hemstad Borås. Det skulle vara öppet. Jag gick fram till dörren, och dörren öppnades inte. Jag stod där en stund. Det kom ytterligare en klient, som inte heller kom in utan ryckte på axlarna och gick vidare. Jag tänkte att det var konstigt och skrev till servicecentret och fick

svar av den regionalt ansvarige att de har problem med den dörren. Det fanns en dörr till, men det fanns ingen upplysning om att jag kunde gå dit i stället. Om jag hade varit en normal besökare och inte en vetgirig riksdagsledamot hade jag sagt några mindre väl valda och välformulerade ord om servicen.

Sådant här måste man fundera över. Jag kunde inte veta om det berodde på att dörren var låst, på att de inte ville ha in mig eller på att dörren inte fungerade. De uppgav senare att den inte fungerade. Här fanns som sagt en fara i serviceåtagandet som det också är värt att fundera på hur man tar hand om.

Fru talman! Sammantaget ger Riksrevisionens rapport upphov till ett antal frågor som det är värt att överväga och fundera på. Min egen erfarenhet ger ytterligare en fördjupning åt det här med att man nog bör ha en genomgripande diskussion.

När det gäller att skynda långsamt ska vi nog betona båda. Man bör utveckla det till gagn och nytta för så många som möjligt och så spritt som möjligt i landet, men man bör också hinna med att få med sig alla de krav och önskemål som ställs. När det inte fungerar är det nämligen det offentliga Sverige som hamnar i skamvrån. Då är det många som skyller på den där staten.

Fru talman! Riksrevisionens rapport är intressant. Den förtjänar att studeras noggrant. Den förtjänar att följas av noggranna åtgärder.

Konstitutionsutskottet gör en rimlig avvägning. Därmed vill jag yrka bifall till konstitutionsutskottets förslag.

Anf. 109 MALIN BJÖRK (C):

Fru talman! Oavsett var i landet du bor har du rätt till service från våra myndigheter. Oavsett om du är digitalt bevandrad eller inte har du rätt att kunna utföra dina ärenden hos myndigheter som Försäkringskassan, Skatteverket och Arbetsförmedlingen. Och oavsett om du behärskar det svenska myndighetslingot till fullo eller ens har råd att köpa en dator med mobil uppkoppling har du rätt att förstå hur du ska utföra och rent faktiskt också kunna utföra dessa ärenden. Det här är en helt grundläggande princip.

Att ge service till enskilda är inte något som en myndighet fritt kan välja. Nej, det är något myndigheter måste göra för att följa lagen. I förvaltningslagens 6 § stadgas att ”en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.”

Fru talman! Att vi sedan ett drygt decennium har ett antal servicekontor runt om i landet där myndigheterna Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten i samverkan erbjuder service till kontorens besökare är mycket viktigt och bra. De här kontoren finns på mindre orter i glesbygd. De finns också inne i större städer. De finns även i utsatta områden. Vi i Centerpartiet vill att de ska bli fler. Och vi vill att de ska ge den service som besökare har rätt att förvänta sig.

Fru talman! I ett antal år drevs dessa servicekontor i samverkan mellan de tre myndigheter jag nyss nämnde: Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten. Men för några år sedan gick huvudmannskapet över till Statens servicecenter.

Nu har Riksrevisionen granskat hur det fungerar med servicekontoren i denna nya regi. Av granskningen framgår att det skiljer sig mycket åt mellan kontoren vad gäller hur många besökare som tar sig dit. Till följd av det blir kostnaden för att driva vissa kontor mycket högre än andra, om man räknar utslaget på antal besökare. Det kan framstå som mindre bra.

Borde inte servicen kosta lika mycket över hela landet? Det säger ett enigt KU nej till. Det måste få kosta mer att driva ett servicekontor på en mindre ort där få besöker kontoret. Vi säger i alla fall att det är en politisk bedömning att bestämma var kontoren ska ligga. Man ska inte bara titta på kostnaden per styck. Och var de ska ligga är inte bara en sak för Statens servicecenter att besluta om. För att vi ska få ett land som håller ihop krävs även politiska beslut som gynnar glesbygden, bland annat.

Den som besöker ett servicekontor ska känna sig trygg i att berätta om vad hen vill ha hjälp med där. Den som besöker ett kontor ska kunna bli förstådd på det språk hen talar, och den som besöker ett kontor ska också få samma service där som på ett annat kontor som hen besökte veckan innan.

Tyvär ser det inte riktigt ut så i dag, vilket framgår av Riksrevisionens granskning. Utformningen av lokalerna och sättet de anställda på kontoren ger service på, många gånger vid en disk ute i lokalerna, innebär att besökarens personliga integritet inte alltid kan garanteras. Det är en allvarlig brist. När du kommer till ett kontor och berättar om ditt ärende för en myndighetsanställd ska du inte riskera att andra besökare får reda på varför du är där.

Många av dem som besöker servicekontoren har ett annat modersmål än svenska. Trots det användes tolk i försvinnande få fall av de totalt 2,4 miljoner besök som gjordes på servicekontoren under 2021, ungefär tre gånger per 10 000 besök. En stor anledning till det är att det är så krångligt för de anställda att använda bokningssystemet för tolkar. Systemet är helt enkelt inte anpassat till hur man faktiskt arbetar på kontoren. Den anställda löser ofta detta genom att i stället vända sig till en kollega som kan språket för att få hjälp, eller så ber man besökaren att ringa upp någon som kan översätta.

Det här är förstås också allvarligt. I praktiken får ju besökare inte alltid den hjälp som de har rätt till.

Granskningen visar även att servicen inte alltid ges på samma nivå utan att den kan skilja sig åt mellan kontoren. Det beror bland annat på att det saknas tydliga riktlinjer och tillräcklig kunskap hos de anställda om vilken service man faktiskt ska ge.

Fru talman! Det här är en viktig granskning som visar på flera brister som behöver åtgärdas. Vi hoppas förstås och förväntar oss att granskningen kommer att hjälpa både Statens servicecenter och de myndigheter som erbjuder sina tjänster på de här kontoren att vidta rätt åtgärder så att den service som besökaren faktiskt har att förvänta sig också levereras.

Anf. 110 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! När min familj 1988 flyttade till Vimmerby i nordvästra hörnet av Kalmar län fanns där ett litet dygnetruntöppet sjukhus med akutmottagning och en blandad medicinsk och kirurgisk vårdavdelning. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Skatteverket hade självklart kontor där och ganska många anställda. I direkt anslutning till polishuset fanns också ett tingsställe där rättegångar hölls.

Det enda som inte fanns, som borde höra till självklarheterna i en stad med självaktning, var ett gymnasium. De som ville läsa vidare efter nian fick åka de två milen till Hultsfred. Men eftersom hälften av Vimmerbys befolkning bodde på landsbygden blev bussturer och bytena för krångliga, så väldigt många avstod från gymnasieutbildning. Det gjorde att Vimmerby kommun inte bara hade länets lägsta utan en av landets lägsta utbildningsnivåer, i nivå med glesbygdslänen i norr.

Nu, 35 år senare, är läget fullständigt förändrat. Landstinget lade ned akutavdelningen på 90-talet. Nattakuten stängdes 2001. Statens närvaro har minskat radikalt. Varken Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Skatteverket fanns kvar några tiotal år efter att vi kom dit. Tingsstället försvann ännu tidigare. Mycket av den service och välfärd som medborgarna tog för given var plötsligt borta i denna en av Sveriges äldsta städer med stadsrättigheter redan på 1100-talet. Detta beskriver det som Ida Karkiainen beskrev tidigare om tillgången till det offentliga närvaro i hela landet.

Däremot startade kommunen på eget initiativ ett gymnasium i början av 90-talet, och denna tillgång till både ett ungdomsgymnasium, en ambitiös kommunal vuxenutbildning och en folkhögskola belägen i staden har gjort att utbildningsnivån nu är mer genomsnittlig, och jag kan garantera att vi från kommunledningens sida gjorde många försök att få staten att öppna någon typ av servicekontor för att få tillbaka även den statliga servicen.

Därför var beslutet att inrätta statliga servicekontor väldigt välkommet för att förkorta restiderna och öka tillgängligheten för invånarna. Som vi har hört tidigare innebär servicekontoren att man på plats kan få vägledning och råd och hjälp med blanketter och ansökningar. Man kan få information om pågående ärenden, och man kan få hjälp att boka möte med handläggare. Det är en otroligt viktig kanal för fysiska möten, som förbättrar den enskildes rätt till service.

Vid de 135 servicekontor som finns i dag genomförs mellan 2 och 3 miljoner besök – riktigt imponerande! Sedan 2019 samverkar nu Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten inom ramen för Statens servicecenter, SSC. Riksrevisionen har gjort en granskning för att se hur effektiv och ändamålsenlig den nya organisationen är, vilket är ärendet för i dag.

Granskningen visar på ett antal problem som är viktiga att komma till rätta med, bland annat vad gäller besökarnas integritet och begränsningar vad gäller lokaler och teknik. Riksrevisionen pekar också på en förbättringspotential när det gäller information, utbildning och stöd. Med en mer enhetlig kunskapsnivå hos handläggarna skulle deras förmåga att ge likvärdig service förbättras.

Prot. 2022/23:124

14 juni

*Riksrevisionens
rapport om de statliga
servicekontoren i ny
regi*

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överlåta till Statens servicecenter att bestämma var kontor ska vara lokaliserade för att möjliggöra avvägningar mellan god tillgänglighet, kvalitet och kostnadseffektivitet. Riksrevisionen rekommenderar också regeringen och SSC att inte ansluta fler myndigheter innan det är säkerställt att organisationen kan leverera service av god kvalitet.

Fru talman! Platsen där servicekontor etableras har naturligtvis betydelse för kostnadseffektiviteten. Servicekontor i förortsområden med stor befolkning har av naturliga skäl fler besökare och därmed lägre styckkostnader. På mindre orter i glesbygden, med stora avstånd till huvudkontoren, är det av naturliga skäl färre besökare och högre styckkostnader.

Jag vill med emfas ställa mig bakom konstitutionsutskottets ställningstagande. Det är inte bara effektivitets- och kostnadsaspekter som bör beaktas när man bestämmer var servicekontor ska etableras.

Hela Sverige ska fungera. Man måste kunna få del av statlig service även om man bor i glesbygden, eller, för att ta upp tråden från min inledning, även om man bor i landsorten i norra Småland.

Det var en glädjens dag när servicekontoret i Vimmerby öppnades 2018. Men frågan är om antalet besökare är tillräckligt högt eller om det kontoret skulle riskera att stängas om man ställde krav på kostnadseffektivitet, trots att det betjänar invånarna i både Hultsfreds och Vimmerbys kommuner och minskar ressträckorna med fem till sex mil enkel väg för den enskilde invånaren gentemot om man skulle behöva åka ända till Västerвик för sina myndighetsbesök.

Nej, fru talman, politiken är i det här avseendet bäst lämpad att göra avvägningen mellan medborgarperspektivet och kostnadseffektiviteten. Därför bör inte dessa frågor överlåtas till SSC.

Innan jag avslutar vill jag passa på att tacka talmannen och kollegorna, kammarkansliet, vårt eget utskottskansli och mina kollegor i utskottet för gott samarbete under året. Jag vill önska er alla en riktigt god och välgörande ledighet med återhämtning efter ett intensivt arbetsår.

Anf. 111 JAN RIISE (MP):

Fru talman! Jag instämmer i mycket av det som har sagts av mina kollegor i utskottet, och jag tänkte lägga till bara några saker.

Vi i Miljöpartiet har en vision om ett hållbart Sverige där det är lätt att bo, vistas och verka i hela landet. Att välja att leva och verka någon annanstans än i storstäderna kräver en infrastruktur med till exempel kollektivtrafik, bredband och skolor samt också tillgång till annan samhällelig service av god kvalitet.

De statliga servicekontoren som nu finns på 100–150 platser i landet är viktiga sådana knutpunkter för samhällsservice. I den bästa av världar innebär servicekontoren att plussidan på familjens eller den enskildes funderingar kring att flytta ut på landet ökar lite till.

Dessa statliga servicekontor organiserades om 2019 på så sätt att Statens servicecenter tog över som huvudman för verksamheten. Och under 2022 har verksamheten utvärderats av Riksrevisionen, som överlämnade sin rapport till regeringen i december 2022. Riksrevisorn besökte oss i KU dagen därpå, den 20 december.

I dag diskuterar vi resultatet av denna granskning; en rapport från Riksrevisionen med den klingande och eleganta titeln *Skynda långsamt*.

Det ska också sägas att i första hand handlar Statens servicekontor för närvarande om ett samarbete mellan Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Arbetsförmedlingen. Syftet är framför allt att vara en plats där man som medborgare, skattskyldig, arbetssökande, sjukskriven eller pensionär kan få hjälp med ärenden hos dessa myndigheter.

Fru talman! Den utredning som lade grunden till det nya huvudmannaskapet hade i huvudsak målet att föreslå en organisation som kunde vara effektiv vad avser både kostnader och leveranser av tjänster. Ett viktigt syfte med servicekontoren är att säkerställa och stärka tillgången till viss statlig service över hela landet.

Riksrevisionens uppdrag var att följa utvecklingen från etableringen av den nya organisationen 2019 till och med 2022; alltså under en uppbyggnadsfas med en hel del utmaningar. De slutsatser som Riksrevisionen drar pekar på problem med alltför snabb tillväxt och ett behov av att säkerställa en servicenivå som inte är alltför specialiserad men inte heller bara klarar grundläggande frågor. De som arbetar på servicecenter ska alltså klara uppgifter för samtliga anslutna myndigheter.

Riksrevisionen diskuterar vidare hur arbetet är organiserat, där ansatsen från myndigheternas sida kan uppfattas som att följa en alltför stelbent mall som har varit svår att anpassa till lokala förhållanden.

Riksrevisionen varnar därmed också för att ansluta fler myndigheter innan nuvarande organisation har landat och kunnat skapa rutiner och arbetssätt som fungerar i de olika sammanhang kontoren kan finnas i.

För en relativt sett utomstående person, till exempel en ledamot av riksdagens konstitutionsutskott, kan det se ut som att de deltagande myndigheternas strävan efter effektivitet och samordning möjligen har drivits en aning för långt. Det kan synas kontraproduktivt att mäta de befintliga servicekontorens arbete efter samma måttstock när förutsättningarna är olika. Själva idén var ju att erbjuda människor över hela landet en jämförelsevis likvärdig service. Det leder, kan man tänka sig, till att traditionella effektivitetsmått, exempelvis kostnad per besökare, inte är ändamålsenliga.

Med detta sagt, fru talman, vill jag sammanfattningsvis säga följande. Med en idé om att på så lika villkor som möjligt kunna välja att bo, leva och verka var som helst och överallt i vårt vackra land, behöver det vi mäter vara tillgänglighet och rättvisa. Det handlar om tillgång till bredband, fossilfri kollektivtrafik, laddinfrastruktur, skolor och hälsovård inom rimliga avstånd. Men det handlar också om en utbyggd struktur för en ökad närhet till statliga tjänster, kanske först och främst dem vi talar om här, det vill säga Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skatteverket och Pensionsmyndigheten, och i förlängningen också andra.

Riksrevisionens kärnfulla sammanfattning av uppdraget att granska utvecklingen så här långt, det vill säga skynda långsamt, synes mig helt relevant och lätt att ta till sig. Jag vill därmed liksom övriga talare föreslå att rapporten så småningom läggs till handlingarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 19.)

§ 9 Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU37

Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan (prop. 2022/23:108)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 10 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2022, m.m.

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU38

Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2022, m.m. (skr. 2022/23:103)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 11 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU39

Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder (redog. 2022/23:NL1, redog. 2022/23:NSÖ1, redog. 2022/23:PN1, redog. 2022/23:RAN1, redog. 2022/23:RAR1, redog. 2022/23:SN1, redog. 2022/23:VPN1 och redog. 2022/23:ÖN1)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om åtgärder med anledning av trakasserier, hot och våld vid statliga myndigheter

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU40

Riksrevisionens rapport om åtgärder med anledning av trakasserier, hot och våld vid statliga myndigheter (skr. 2022/23:86)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

Civilutskottets betänkande 2022/23:CU17
Erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens om-
råde – 2019 års Haagkonvention (prop. 2022/23:95)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 19.)

§ 14 Digitaliserings- och postfrågor

*Digitaliserings- och
postfrågor*

Trafikutskottets betänkande 2022/23:TU12
Digitaliserings- och postfrågor
föredrogs.

Anf. 112 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Vi befinner oss i en brytningstid. Chat GPT tog stora delar av världen på sängen. Något många uppfattat som science fiction blev helt plötsligt väldigt konkret, även om vi i många sammanhang använt AI-lösningar utan att vara medvetna om det. Digitalisering påverkar alla delar av vårt samhälle, och AI har möjligheten att revolutionera många områden. Precis som med all ny teknik kan både digitala verktyg och AI användas till saker som är bra och i fel händer till saker som påverkar vårt samhälle negativt.

Fru talman! Vi i Sverige behöver skapa och intensivifiera samarbeten genom en nationell kraftsamling runt digitalisering och AI, inte minst för att kunna upprätthålla vår gemensamma välfärd och även för att hitta lösningar på klimatutmaningar och andra stora utmaningar världen ställs inför. Samtidigt ska vi både inom ramen för EU och egen nationell myndighetsstruktur säkerställa att vi får ett ramverk som hanterar riskerna utan att hämma utvecklingen av digitala verktyg och AI.

I dag röstar EU-parlamentet om regler för AI, och i debatten märks tydligt den spänning som finns mellan dem som vill fokusera på att reglera och förhindra och dem som vill främja utveckling. Ledande forskare har dragit paralleller mellan läkemedel och AI, det vill säga att det finns ett allmänmänskligt intresse att kontrollera båda. Det är viktigt att vi får fram nya läkemedel, liksom det är viktigt att vi får fram nya AI-lösningar. Och det är viktigt att se till att de inte leder till skadliga verkningar för människor, oavsett om det är medicinska verkningar eller något annat. Ett liknande regelverk som det som vi redan har för medicinsk utveckling skulle kunna vara vägen framåt för att skapa transparens och hantera riskerna när det gäller AI.

Fru talman! Sverige behöver ett politiskt ledarskap som bejakar möjligheterna med digitalisering och AI och tydligt definierar det egna politiska ansvaret. Flertalet studier, rapporter och experter har konstaterat att efter åtta år av socialdemokratiskt styre har Sverige som it-land tappat konkurrenskraft och det digitala ledarskapet. OECD bekräftar denna bild och rankar den svenska digitaliseringen av offentlig sektor på en bottenplats

bland industrialiserade länder. När det gäller frågan om digitalisering kom vår regering verkligen inte till ett dukat bord. Som tur är har den här regeringen ett helt annat fokus, och regeringen har på den korta tid som regeringen har suttit bland annat ökat medlen till programmet Avancerad Digitalisering. Det inleddes 2021. Vinnova och Teknikföretagen är inblandade. Programmet bygger på en offentlig samverkansmodell där man finansierar olika utvecklingsprojekt framför allt inom digitalisering och AI. Statliga insatser matchas sedan krona för krona av näringslivet.

Tidigare i år ökade regeringen insatserna till programmet för avancerad digitalisering till 500 miljoner per år fram till 2027.

Regeringen har också nystartat Digitaliseringsrådet. Det ska fortsätta sitt arbete med att främja genomförandet av den allmänna digitaliseringspolitiken och digitaliseringen av offentlig förvaltning. Rådets arbete har förlängts till och med den 31 december 2026. Rådet har fått en något anorlunda sammansättning för att skapa bättre dynamik inom rådet. Den digitala utvecklingen i samhället går snabbt, och Digitaliseringsrådet utgör en viktig funktion för att kunna samla och sprida kunskap om aktuella förändringar och behov inom området.

Utöver detta har regeringen under EU-ordförandeskapet bland annat hållit en AI-konferens i Göteborg, och på torsdag och fredag den här veckan är det Digital Assembly här i Stockholm. Det här är bara början.

Fru talman! Samhället i sin helhet – privat, ideellt och offentligt – påverkas av digitalisering och AI. De strategiska frågorna behöver kunna hanteras av ledningsgrupper och av oss beslutsfattare.

År 2018 presenterade Expertgruppen för digitala investeringar sitt betänkande. Gruppens uppdrag var att ge råd och stöd till 20 myndigheter gällande digitala investeringar. Syftet var att statliga myndigheter skulle bli bättre på att genomföra verksamhetsutveckling och snabbare uppnå önskade resultat av politiska reformer eller förändrade uppgifter.

Fem år senare kan vi konstatera att viss förbättring har skett bland svenska myndigheter men att den samlade bilden tydligt indikerar att offentlig förvaltning inte alls utvecklas i den takt som Sverige som nation behöver.

Fru talman! Betänkandet vi debatterar i dag handlar också om posten. Det är inte bara digitaliseringsfrågor.

Posten håller på att i grunden förändras. Vi skickar mejl och sms och lägger ut på sociala medier snarare än skickar brev och vykort. Detta visar att vi borde ha kommit ännu längre med digitaliseringen av myndighetspost.

Det finns i grunden inget rimligt skäl till att vi år 2023 skickar fysiska brev när digitala brevlådor är säkrare, mer praktiska och billigare. Samtidigt lever vi i en tid när den tidigare begränsade postordermarknaden nu är på väg att bli norm. Vi måste rusta svensk post för detta nya genom att värna hela landet och säkerställa en fungerande konkurrens.

Vi borde fundera över hur vi kan stärka konkurrensen, inte minska den. Varken marknaden eller digitaliseringen är ett hot mot en fungerande postmarknad efter år 2025. Det är två stora möjligheter som rätt hanterade kan modernisera svensk postverksamhet och göra den mer hållbar, kostnads-effektiv och digital.

Det är väldigt svårt att förstå att det i ett land med en befolkning där de flesta är vana vid digitala verktyg, inte minst efter pandemin, finns statliga myndigheter och företag som fortsätter att skicka exempelvis räkningar i fönsterkuvert när en digital lösning gör hantering av både distribution och betalning så oerhört mycket enklare.

Jag är glad över att regeringen nu utreder möjligheten att öka användningen av digitala brevlådor. Förutom att det förenklar hanteringen är det betydligt mer miljövänligt och sparar både papper och skog.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 113 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Ledamoten Stockhaus pratar om digitalisering, framför allt AI, och de nya utmaningar och möjligheter som vi ser framför oss. Det är en fantastisk utveckling som pågår. Vi vet egentligen inte vart AI-tekniken och de här olika modellerna kommer att föra oss, men det händer otroligt mycket.

Precis som ledamoten säger ligger Sverige inte direkt i framkant på det här området. Mycket behöver göras. Inte minst behöver man från statligt håll sannolikt centralisera en del av arbetet eftersom det krävs så mycket resurser för att klara det här.

I dag har vi ett par myndigheter som gemensamt arbetar med detta, men det är alltid svårt att arbeta med myndigheter som inte riktigt har ett sådant uppdrag att de kan skära över gränserna. Digitaliseringsmyndigheten ses väl som huvudmyndigheten på det här området. Det sker otroligt mycket utvecklingsarbete i Linköping.

Men varje gång vi i trafikutskottet är på konferenser och så vidare och träffar dem som arbetar med det här säger de att det måste till en tydligare nationell strategi och ett nationellt arbete på området. Då pekar de på Regeringskansliet. Ledamoten Stockhaus är ju moderat och har statsministern som nära förtrogen.

Det de säger i de här sammanhangen är att man borde centralisera AI-frågorna i Regeringskansliet eller ta dem under statsministern eftersom det här är så revolutionerande för all vår verksamhet.

I dag ligger detta, sannolikt av tradition, på en annan minister, herr Slottnér. Då vill jag fråga om det är så att regeringen arbetar med detta och om majoritetspartierna tittar på att centralisera det till statsministern därför att det här kommer att vända upp och ned på det mesta vi ser i dag.

Anf. 114 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Daniel Helldén! Jag har också hört den. Den har lyfts upp vid flera tillfällen.

Jag tror att mycket av diskussionen också handlar om att det finns en frustration över bristen på politiskt ledarskap, historiskt sett, på EU-nivå men även i Sverige. Den förra regeringen hade inte den här frågan högt upp på sin agenda, vilket den här regeringen har.

Om det här organiseras direkt under statsministern, vilket jag absolut kan se att det finns vinster med, eller om det ligger någon annanstans kan vara viktigt på papperet. Men frågan är om inte det allra viktigaste är att vi får till en nationell AI-strategi, vilket är på gång, att den uppdateras och att det finns bra kompetenser som Regeringskansliet knyter till sig, vilket man gör bland annat genom Digitaliseringsrådet. Det viktiga är att det blir

verkstad och att politiken kliver ut på arenan, vilket den förra regeringen inte gjorde.

Anf. 115 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Man kan prata om olika regeringar.

Det arbete som i dag bedrivs på nationell nivå drogs igång under den tidigare regeringen. Det organ som heter AI Sweden – jag vet inte exakt formen för detta eller vad man ska kalla den – drogs igång av Peter Eriksson när han var digitaliseringsminister. Han sjösatte den utvecklingen, och det är ju en central del i det svenska nationella arbetet som håller i de här frågorna.

Jag skulle alltså säga att mycket gjordes av de tidigare regeringarna. Dock ser vi internationellt och nationellt att man på nationell nivå inte riktigt klarar av att hänga med i den här utvecklingen.

Jag får inget riktigt svar av Maria Stockhaus på om det är så att regeringen tänker centralisera det här runt statsministern därför att det är så otroligt genomgripande. Det är inte bara ett sidodepartements ansvar, utan det måste vara någonting som tas under Statsrådsberedningen.

Anf. 116 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Jag tror att jag och Daniel Helldén är överens om hur viktig den här frågan är för Sveriges framtid.

Det gäller många olika utmaningar som vi har att vi ser till att komma upp på banan, för där har vi inte varit. AI Sweden är ett utomordentligt exempel på en sak som gjordes av den förra regeringen. Men det är väldigt tydligt att det som efterfrågas i branschen och av ledande företag på området är tydligt politiskt ledarskap, som de upplever saknades under den förra regeringen. De förväntar sig mer av den här regeringen, och det jag ser i de diskussioner vi har med departementet är att man är villig att ta det här ledarskapet.

Jag tycker att frågan är var den här kompetensen sitter. Det är viktigt att vi har en statsrådsberedning och en statsminister som är engagerade i frågorna, vilket vi har. Men frågan är om den organisatoriska tillhörigheten är det som är viktigt eller om det viktigaste är att vi faktiskt åstadkommer någonting. Jag tror att det senare är viktigare.

Anf. 117 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Ja, vi debatterar digitaliserings- och postfrågor här i dag.

Vi har en myndighet, Myndigheten för digital förvaltning, som för tredje gången har gjort en samlad analys av det svenska samhällets digitalisering. Man har tittat på befolkningens digitala kompetens. Man har tittat på landets bredbandsinfrastruktur. Man har tittat på digital omställning av företag och offentlig förvaltning. Och man ger en samlad bild av den digitala strukturens omvandling i samhället.

Det är en viktig undersökning eftersom den ger en bild som kanske ser lite annorlunda ut än den vi nyss fick höra om. Resultatet visar att Sverige ligger långt framme när det gäller digitaliseringen, men att vi sällan är först. Andra länder kommer i kapp och går om.

Undersökningen visar att näringslivets digitala omställning går bra men att man även där ser att när det handlar om centrala tekniker blir det sämre. Den visar att Sverige ligger efter andra länder inom 5G-täckningen, men man tror att man snart kommer i kapp. Den visar också att det fasta nätet är väl utbyggt, men på sina håll i landet – vilket vi som bor på landsbygden mycket väl vet om – ser det betydligt sämre ut. Undersökningen visar dessutom att Sverige står sig väl när det handlar om den digitala kompetensen hos befolkningen men att en alldeles för stor del ändå saknar grundläggande kompetens. Slutsatsen är att vi har gjort – och gör – mycket som är bra men att vi måste göra betydligt mer.

Jag tycker framför allt att det handlar om två saker som vi måste skärpa upp oss kring. Den ena handlar om vilka mål vi har. Det är ett bra mål att vi ska vara bäst på att använda digitaliseringens möjligheter, men den andra saken är att vi också måste ha mål som säger att vi ska vara bäst på att utveckla. Vi är ju inte för inte Sverige, som har hur många innovationer som helst att falla tillbaka på! Inom den digitala världen har vi Skype, Spotify och Klarna, och det finns säkert många fler exempel som jag skulle kunna räkna upp som personer faktiskt har utvecklat i Sverige. Därför behöver vi ett skarpare mål, och det behöver vi diskutera.

Jag skulle önska att vi kunde diskutera i en god ton och säga att alla behövs. Det handlar inte om vad den ena eller andra regeringen gjorde utan om att vi ska gå framåt tillsammans. Jag tror att det skulle vara väldigt viktigt. Sedan finns det annat vi behöver göra utifrån de tre analyser som gjorts. Det handlar framför allt om den offentliga digitaliseringen, där vi kan bli väldigt mycket bättre om vi sätter upp skarpa mål och pekar med hela handen – ”hitåt vill vi” – och gör överenskommelser med framför allt SKR, som ju samlar kommuner och regioner.

I trafikskottet har vi ansvar för den digitala infrastrukturen. Det är ett väldigt roligt område, för det handlar hela tiden om teknikutveckling, forskning, grön omställning och allting som just nu är väldigt aktuellt. Jag kan ta bilen som exempel. För ett tag sedan var det en fysisk sak, men i dag är den väldigt digital. Tack vare forskningen finns det i dag elektrifierade bilar, och då är det klart att det händer någonting med bilarna. De kan kommunicera med andra bilar och andra enheter. De kan ta emot information och ge ut information. För fordonsindustrin som helhet handlar det också om att i sina fordon integrera produkter som ska prata med andra produkter. Digitaliseringen är viktig på oerhört många olika sätt.

Sedan har vi hela frågan om AI, som tidigare talare var inne på. Det är viktigt att vi ser de fantastiska möjligheter som finns, inte minst inom hälso- och sjukvårdens sektor, som ju är avgörande för många av oss men också inom nästan alla sektorer som finns. Det är även viktigt att ha en struktur för öppna data, att vi använder den data som finns och att fler får tillgång till den. Samtidigt måste vi hålla koll på integritetskänsliga uppgifter och så vidare. Men många olika sektorer kräver i dag att man delar data.

Det finns många olika frågor där AI kommer att bli viktigt framöver. Det handlar inte minst om cybersäkerhet och det som händer runt omkring oss. Vi behöver verkligen vara på tå i de frågorna. Digitaliseringen är i dag en förutsättning för klimatomställningen, och vi behöver binda ihop de olika sakerna.

Samhällets grundläggande digitala infrastruktur ska utgå från staten, och informationen och datan ska inte ligga på en marknad. Det är en viktig grundläggande princip som vi måste hålla fast vid, tycker jag.

Vi ska också prata lite grann om posten, eftersom betänkanudet även handlar om posten. Precis som tidigare talare sa har posten förändrats helt och hållet. Vi kan titta i våra egna brevlådor och se hur sällan vi som har anslutit oss till de digitala brevlådorna i dag får fysiska brev. Samtidigt måste det ändå finnas en infrastruktur för att vi i hela vårt land ska kunna få både brev och paket. Det är alltså viktigt.

Det finns ett antal utredningar. Vi får se vad de landar i så småningom och om de kommer med några förslag, men jag vill ändå poängtera att för Socialdemokraterna och mig är det jätteviktigt med en väl fungerande post i hela landet. Det måste vara utgångspunkten i förslagen som läggs fram. De kan inte bara vara på marknadens villkor. Detta måste också ingå i den grundläggande infrastrukturen.

Slutligen, fru talman, vill jag säga att jag självklart står bakom alla våra reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall bara till reservation nummer 4.

Anf. 118 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Jag tänkte gå in på någonting som heter lokaliseringsprincipen. Det låter kanske inte särskilt spännande, men det är en fråga som lyfts fram under många år av branschen, kommunerna och människor på landsbygden när det gäller möjligheten att få tillgång till bredband. Uppkoppling är grundläggande, för om man inte har det kan man inte vara del av det digitala samhället. Nu finns teknik som möjliggör uppkoppling på nya sätt, men i grunden är ett bra bredbandsnät fortfarande oerhört viktigt för att säkerställa människors tillgång till digitaliseringens alla möjligheter.

Det finns ett problem med att stadsnät inte får utvidgas över en kommungräns trots att det hade varit det mest rationella sättet att lösa tillgången till bredband i många delar av landet. Det har påtalats i många år, och det skulle faktiskt inte kosta staten någonting att ändra lokaliseringsprincipen och göra det möjligt att gräva över en kommungräns, men det är först nu – sedan den 1 mars i år – som det är möjligt och tillåtet. Det ändrades på den förra regeringens initiativ, absolut, men min fråga till Gunilla Svantorp är varför detta som är så oerhört viktigt för många ute i landet inte gjordes tidigare.

Anf. 119 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag kan också tycka att det har tagit lång tid, men det var ändå S-regeringen som tillsatte utredningen. Om jag förstått det hela rätt var det sedan komplikationer i utredningen som gjorde att man var tvungen att tillsätta ytterligare en utredning, vilket gjorde att det tog tid. Det tror jag nog att Maria Stockhaus vet, med tanke på att hon har suttit i trafikutskottet längre tid än vad jag har gjort.

Jag tror att det är väldigt viktigt att se till att försöka få undan alla de hinder som gör att bredbandet inte byggs ut tillräckligt mycket. På sina håll har det byggts ut jättebra – det kan man inte minst se där jag bor, i den kommun som faktiskt var först i Sverige med en dygnetruntöppen Icaaffär

där man loggar in med bank-id. Det är tack vare att den digitala infrastrukturen har byggts ut som det är möjligt. Helt värdelös var alltså inte S-regeringen under sina år. Man prioriterade att se till att det finns en digital infrastruktur. Men det är klart att man alltid kan bli väldigt mycket bättre.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Maria Stockhaus om statlig elektronisk legitimation. Sverige är ett av de få EU-länder – kanske till och med det enda – som inte har en statlig e-legitimation. Vi har andra sådana legitimationer, men ingen statlig. Den nya EU-förordning som heter e-IDAS menar på att vi i alla länder måste ha en digital plånbok. Jag skulle vilja veta hur Maria Stockhaus och regeringen ser på den här frågan. Kommer vi att vara positiva till att det tas fram en statlig elektronisk legitimation?

Anf. 120 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Det viktiga är att det i dagsläget finns möjlighet att legitimera sig digitalt. Vi får se vad EU-förordningen innebär i praktiken för Sverige och vad vi behöver göra för att uppfylla den.

Jag skulle vilja återgå till detta med ambitionsnivå när det gäller digitalisering. Tidigare, när vi hade en annan regering, var jag ofta uppe och sa att den ambitionsnivå som den dåvarande regeringen hade, att bli bäst på att utnyttja digitaliseringens möjligheter, är en passiv och ganska lågt ställd målsättning för ett land som Sverige. Nu ger Gunilla Svantorp intryck av att hon håller med om att vi borde vara med och se till att vara bäst i världen på att utveckla nya digitala applikationer.

Min fråga är: Varför har det inte varit ett mål för den tidigare regeringen? Det politiska ledarskapet när det gäller digitalisering och att ha högt ställda mål för var Sverige ska befinna sig på den internationella kartan hänger ju tydligt ihop med de mål som sätts av regeringen. Här är den allmänna uppfattningen, min uppfattning och bevisligen även Gunilla Svantorps uppfattning att målen var för lågt ställda. Varför hade man så låga målsättningar under den förra regeringen?

Anf. 121 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Det kanske är läge att påminna Maria Stockhaus om vad som hände förra mandatperioden. Ett par år av förra mandatperioden försvann i en pandemi. Åtminstone i det utskott som jag då satt i, utbildningsutskottet, fick man lägga allt annat åt sidan och jobba uteslutande med sådant som handlade om pandemin. Det är möjligt att det var så också i trafikutskottet – jag vet inte, för jag satt inte i det utskottet då.

Maria Stockhaus säger att vi behöver ett vassare politiskt ledarskap i de här frågorna. Som svar på min fråga säger hon: Vi får se vad vi behöver göra för att uppfylla förordningen. Det är väl inte att gå först? Att sätta dagordningen gör man väl inte genom att se vad man behöver göra för att uppfylla förordningen, utan det gör man genom att tala om vad man vill göra.

Man säger en sak i talarstolen, men sedan är det något helt annat som presenteras. Jag förväntar mig betydligt mer än bara den typen av svar framöver.

Anf. 122 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Som sista debatt för min del under det här riksdagsåret har jag blivit inkastad i en trafikskottsdebatt om digitaliserings- och postfrågor. Eftersom jag inte är ordinarie ledamot i utskottet har jag inte varit med i beredningen av dessa frågor, så jag kan kanske delvis skylla mina bristande kunskaper på området på det. Men det är inte utan att man ibland känner sig som farbror, 85, när vissa digitaliseringsfrågor kommer upp. Trots att man inte har passerat 50 än känner man sig i vissa lägen betydligt äldre, och det gäller sannerligen när temat är digitalisering.

Enligt rapporten *Svenskarna och internet 2022*, som ges ut av Internetstiftelsen, använder 94 procent av befolkningen internet, och nästan alla gör det dagligen. De 6 procent som inte använder internet alls tillhör nästan uteslutande de äldsta i vår befolkning. Var femte pensionär använder inte internet. Enligt rapporten begränsas de äldre bland annat av höga kostnader, krånglig teknik och en oro för att bli lurade.

Samtidigt ser man hur detta leder till ett utanförskap på många sätt. Många väntar sig att alla har tillgång till en e-postadress eller ett bank-id i dag, vilket inte stämmer. Särskilt är det många äldre som inte har det. Tyvärr hamnar dessa i ett B-lag, då de analoga möjligheterna till kontakt med sjukvård, myndigheter, ansökningar om hemtjänst och så vidare inte har samma servicenivå, telefontider etcetera som tidigare.

Det är fullt förståeligt och helt rätt att digitaliseringen går framåt, men vi får inte glömma bort min snart 80-åriga gamla mamma eller andra som inte har de digitala kunskaperna eller möjligheterna. Av PTS årsredovisning för 2022 framgår hur myndigheten fortfarande arbetar för ett minskat digitalt utanförskap och en lättare vardag för de äldre som ofrivilligt hamnat i både fysisk och social isolering, vilket ju är välkommet. Men det kommer inte att räcka. Därför måste de analoga tjänsterna fortfarande finnas kvar i en rimlig omfattning.

Fru talman! Det gamla kopparnätet har på många ställen monterats ned, och nedmonteringen fortsätter alltjämt. Det onda att nätet har monterats ned har samtidigt lett till en god utbyggnad av fiber på stora delar av den svenska landsbygden, men inte överallt. En utmaning som detta dock har fört med sig är att de som inte längre har fast telefon via kopparnät eller fiber är hänvisade till mobilnätet. Av min egen och mina grannars högst begränsade empiriska studier kan vi konstatera att mottagningen i åtminstone min och Gunilla Svantorps del av Värmland har blivit betydligt sämre. Kanske det är för att allt fler använder sig av den trådlösa datatrafiken? Jag vet inte, men detta är vår egen hemsnickrade teori.

I vilket fall som helst leder dålig mottagning till utmaningar. Samtidigt måste vi säkra upp de mobilmaster som faktiskt blir våra livlinor, så att de fungerar även vid strömavbrott. Många master har i dag mycket begränsad kapacitet, och inte ens vid ett kortare strömavbrott finns någon funktion kvar då nödströmmen är slut. Därmed kan man inte heller nå 112 om man är i behov av det. Vi ser digitaliseringens fantastiska möjligheter, men vi måste samtidigt ha dess svagheter i åtanke vid utveckling och utbyggnad.

Fru talman! I Kristdemokraternas landsbygdspolitiska program pekas det tydligt på att bredband i praktiken är nödvändigt för ett modernt boende eller företagande. Fortfarande finns det många som saknar de möjligheter som en stabil och snabb internetuppkoppling innebär. På landsbygden saknas ofta förutsättningar för en marknadsdriven utbyggnad. Där behövs

olika former av stöd. I en utvärdering av landsbygds- och regionalfondsprogrammen, beställd av Tillväxtverket och Jordbruksverket, beskrivs fiberanslutning vara lika viktigt som vägar och elektricitet.

I telefonenkäten anger 62 procent av de företagare som fått tillgång till fiberanslutning att det har stor eller mycket stor betydelse för företaget. Under pandemin har många flyttat sin arbetsplats till bostaden och ibland även till fritidshus och sommarställen på landsbygden. För dem som under en begränsad period av skäl relaterade till pandemirestriktioner mer eller mindre har tvingats flytta sin arbetsplats har det kanske fungerat att hanka sig fram med en svajig mobiluppkoppling. Men det vi ser framför oss nu är att många kommer att vilja fortsätta jobba delar av sin arbetstid från annan plats än kontoret. Detta kommer att ytterligare öka kraven på ett utbyggt fibernät.

Det finns exempel från landsbygden där företag eller bostäder som ligger långt ifrån ett fibernät i sin kommun men har nära till ett fibernät i en annan kommun inte får ansluta sig till det befintliga nätet i grannkommunen. Sådana effekter vill vi hitta lösningar på för att kunna undvika – inte bara för att skynda på möjligheten för fler att kunna ansluta sin fastighet till fibernätet utan också för att det skulle spara pengar och resurser.

Fru talman! Sverige är ett stort land, och det är troligen inte ekonomiskt försvarbart att satsa på fiber till varje hushåll. Då behöver andra lösningar användas. Det är också viktigt att inte ta bort befintligt kopparnät förrän annan teknik finns på plats för att inte missgynna dem som bor på landsbygden. Vad gäller tillgång till internetuppkoppling är det fortfarande cirka 2 procent som saknar detta.

Därför satsar regeringen på stöd till bredbandsutbyggnad för att även landsbygd och glesbygd ska få fungerande bredbandsuppkoppling. Regeringen vill också undersöka möjligheten att påskynda utbyggnaden av bredband i glesbefolkade områden. Då kan inte alltid fiber användas, eftersom det blir alldeles för dyrt för att nå alla hushåll. Därför lyfter regeringen fram trådlös uppkoppling i detta uppdrag. Det kommer att medföra att fler hushåll kommer att kopplas upp snabbare, och det blir billigare.

Hela Sverige ska fungera. Då ska även hela Sverige ha tillgång till bredband.

Ibland behöver vi dock problematisera den digitala utvecklingen. Vi behöver stanna upp och reflektera om till exempel skärmtid. Vad är lagom skärmtid? Vi behöver utreda skärmtidens påverkan mer noggrant. Som statsrådet Forssmed har sagt: ”Skärmtid och sociala medier kan ha negativ påverkan, men vi behöver veta hur stor påverkan på hälsan, på kognitiv förmåga och på psykisk ohälsa” som detta har.

Detta är oerhört viktiga frågor. Digitaliseringen är inte enbart av godo.

Har en ny sorts ensamhet utvecklats? Jag menar en digital ensamhet där man nås av ständiga uppdaterade flöden om vad alla andra gör och man ställer sig frågan: Hur är mitt liv jämfört med deras? Hur många av mina Facebookvänner träffar jag fysiskt? Finns det en risk för att man isolerar sig och enbart umgås på nätet?

I SVT:s nyheter på morgonen i dag kunde vi höra att man noterar att självscanningsstationerna i våra butiker har ett allt högre tryck än den vanliga kassan just för att särskilt yngre inte vill ha fysisk kontakt med människor längre. Man vill råda sig helt själv.

Fysisk inaktivitet kontra skärmtid är en annan aspekt. Vi behöver röra oss mer. Så har vi den övergripande frågan: Hur påverkas vi av användningen av digitala och sociala plattformar och av skärmar?

En digital gemenskap kan vara väldigt positiv, men detta kan även innebära ett digitalt utanförskap och en digital ensamhet. Om detta behöver vi prata mer, och vi behöver utreda det mer. Det är precis det som regeringen har initierat.

Slutligen, fru talman, ska jag säga några ord om postverksamheten, en av livlinorna för ett fungerande samhälle. Postfinansieringsutredningen, som tillsattes av S-regeringen, togs fram mot bakgrund av att allt färre brev skickades. Därmed minskar postverksamhetens intäkter, vilket vi har hört i tidigare inlägg. Sverige behöver dock fortfarande ha en posttjänst i hela landet, och därför behövs förändringar.

Regeringen valde i januari 2023 att besluta om ett tilläggsdirektiv till Postfinansieringsutredningen som avser just digital post. Skälet för tilläggsdirektivet är att den offentliga förvaltningen behöver följa med i den digitala utvecklingen. Det finns flera fördelar med digital post. Posten blir säkrare och billigare, och du kan komma åt din digitala brevlåda oavsett var du befinner dig.

Eftersom det finns personer som av olika skäl inte kan skaffa en digital brevlåda ska utredaren även ta fram förslag på vilka personer som ska undantas från krav på en digital brevlåda. Detta är en mycket viktig aspekt att beakta. Det måste finnas alternativ för dem som har särskilda behov.

Fru talman! Digitaliseringen innebär stora möjligheter att finna gemenskap, nya lösningar och ny kunskap. Samtidigt medför digitaliseringen utmaningar, vilka kan omfatta allt från AI-regelverk och skärmtid till ett digitalt utanförskap eller en digital ensamhet. Det gäller att kunna se båda sidor av myntet oavsett om det är digitalt eller analogt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Eftersom detta, vad jag vet, är min sista debatt för detta riksdagsår vill jag önska talmannen och talmanspresidiet, kammarsekreterare och stab en riktigt skön sommar. Och även om jag inte sitter i trafikutskottet vill jag önska även er en skön sommar.

Anf. 123 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Fru talman! Du lyfte detta med fiberutbyggnad på landsbygden, Kjell-Arne Ottosson. Du ser egentligen inte tekniken med fiberutbyggnaden. Du ser egentligen att detta är en för dyr lösning. Vad vi vet är att den tekniken inte är helt färdig. Ser du inte att vi måste ta kostnaden för den lite dyrare lösningen för att hela Sverige ska kunna vara med i en effektiv utbyggnad av snabb digital kommunikation?

Anf. 124 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Anders Karlsson, för frågan! Det är ingen tvekan om att vi måste sträva efter att alla ska ha möjlighet till fungerande bredbandsuppkoppling. Sedan är det vissa hushåll som ligger väldigt långt ifrån övergripande nät. Och vi ser i dag hur det fungerar med länk hos bland annat vissa företag, där man inte har möjligheten och där det ligger för långt bort.

Det är kanske så att kostnaden rätt och slätt blir för hög beroende på hur man har lagt upp anslutningen. Vi har fiberföreningar, till exempel, i många delar av vårt land, inte minst i min och Gunilla Svantorps kommun, som var tidigt ute just för att kopparnäten monterades ned. Vi var därmed tvungna att finna lösningar, och vi hittade lösningar. Där har vi fixat det.

Det blir större problem i andra delar, men självfallet är prio att alla ska ha en fungerande uppkoppling. Sedan får tekniken och kostnaden avgöra om det är via fiber i backen eller om det är via radiolänk. Men det är ingen tvekan om att alla ska ha möjligheten. Där tror jag att Anders Karlsson och undertecknad är helt eniga.

Anf. 125 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Fru talman! Det låter bra, Kjell-Arne Ottosson. Men problemet med annan teknik än fiber är att det ofta är en sämre teknik där man inte når samma kapacitet. Och framför allt är det en högre driftskostnad. Den kostnaden kommer att drabba dem ute på landsbygden.

Man kan titta på den utbyggnad som är gjord. Man har plockat de lågt hängande frukterna först, och nu har vi de lite högre kostnaderna. Jag tror att kommuner tillsammans med staten mycket väl skulle kunna vara med och finansiera dessa effektiva uppkopplingar med tanke på att inte ny teknik är framme på marknaden.

Anf. 126 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tror fortfarande att jag och Anders Karlsson inte är så långt ifrån varandra i denna fråga. Det är självklart att vi måste få bredband till samtliga hushåll som önskar det i Sverige.

Vad gäller kostnaden är en del att regeringen har lagt ytterligare 1,3 miljarder, vill jag minnas, just till utbyggnad av bredband. Och man kommer att fortsätta i den takt som krävs för att vi ska nå utbyggnaden.

Precis som jag sa i mitt inlägg är det lika viktigt med bredband som till exempel med vägar. Det är helt avgörande om det ska fungera att bo på landsbygden och om hela Sverige ska fungera.

Jag kan lugna Anders Karlsson med att dessa frågor ligger väldigt högt på ministerns bord just för att vi måste se till att vi inte heller där får ett digitalt utanförskap, alltså att det blir fastigheter som inte kan komma med. Vi måste se till att vi får med alla som vill på tåget.

Jag tror fortfarande att i vissa delar kan en länk via luften vara det som kommer att fungera. Det handlar om dem som ligger – vad ska vi säga? – extremt långt bort från övrigt nät. Om du ska gräva många mil kommer kostnaden att bli alldeles för hög, kanske inte minst för en fiberförening, som då inte kommer att klara det.

Men oavsett detta avsätter regeringen pengar, och man kommer att fortsätta att avsätta pengar tills vi har ett utbyggt bredbandsnät i hela Sverige.

Anf. 127 RASHID FARIVAR (SD):

Fru talman! Jag och Sverigedemokraterna står bakom samtliga våra reservationer i betänkandet, men för att spara tid under voteringen väljer jag att yrka bifall endast till reservation 18.

Fru talman! På kvällen den 23 december 1947 vid Bell Telephone Laboratories i USA lyckades fysikern och ingenjören Walter Brattain demonstrera den första fungerande transistorn för sina kollegor. Transistorn anses av många vara en av de största uppfinningarna i modern historia, i princip den enskilt viktigaste elektroniska komponent som har banat väg för den omfattande digitalisering som vi bevittnar i dag. Walter Brattain erhöll tillsammans med två av sina kollegor Nobelpriset i fysik för transistorn år 1956.

Digitaliseringen har förändrat vår värld och kommer att fortsätta att göra det i en allt snabbare takt. Vi befinner oss i en tid där teknologin utvecklas i rasande fart och påverkar allt – från hur vi kommunicerar, reser runt och arbetar till hur vi lever våra liv. Det är därför avgörande att vi förstår och omfamnar vikten av digitalisering för att kunna forma relevanta politiska förslag för en framtid som är mer effektiv, säker och hållbar.

Fru talman! Digitaliseringen har revolutionerat kommunikationen. Och när det gäller medborgarnas berättigade förväntningar kring bredbandshastighet, bredbandskvalitet och bredbandstäckning ska man se en politisk handling. Enligt förra regeringens bredbandsstrategi ska målen på två områden – tillgång till snabbt bredband i hela Sverige och tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet – uppfyllas fram till 2025. Detta är mer eller mindre uppnått där människor bor, arbetar och handlar – det behöver göras mer på landsbygden. Men det kommer inte att uppnås längs järnvägar och vägar enligt Post- och telestyrelsens senaste data och prognos från 2022. Läget är långt ifrån tillfredsställande längs riksvägar – där är endast 39 procent av målet uppfyllt – och högtrafikerade järnvägar, där 54 procent av målet är uppfyllt.

Sverigedemokraterna vill se att en översyn av mobiltäckningen längs trafikerade järnvägssträckor görs och att man därefter prioriterar förbättringsåtgärder. Detta bör ske i ett samarbete mellan Trafikverket, järnvägsföretagen och mobiloperatörerna. Samma krav ska ställas på Trafikverket och mobiloperatörerna gällande riksvägar, Europavägar och övriga högtrafikerade bilvägar med hänsyn till vikten av datadelning mellan modernare bilar och molntjänster samt den kommande autonoma fordonstekniken.

Post- och telestyrelsen har en viktig roll i denna helhetsbild genom att ställa krav på mobiloperatörerna under kommande frekvensauktion för 900-megahertzbandet, 2,1-gigahertzbandet och 2,6-gigahertzbandet, men särskilt för 900-megahertzbandet med fler än dagens ett block med täckningskrav. Om det befintliga bredbandsmålet ska nås behöver kanske tilldelningen av alla block inom alla nämnda band villkoras med tydliga resultatmål för täckning och kapacitet.

Fru talman! I en digitaliserad era, där elektronisk kommunikation dominerar, kan det vara lätt att glömma bort värdet av posten. Posten är en viktig del av vår infrastruktur och har en djupgående inverkan på våra liv och samhällen. Men på samma sätt som den svenska tågtrafiken strular i dag är posten tyvärr också opålitlig.

Post- och telestyrelsen har nyligen fastlagt att Postnord inte har lyckats uppfylla sin lagstadgade kvot om 95 procents leveranssäkerhet för brev under en enda månad sedan maj 2022. Tillståndsvillkoren kräver också att Postnord upprättar riskanalyser för att snabbt kunna hantera eventuella problem. Men inte heller i den delen har bolaget levt upp till reglerna.

I sin års- och hållbarhetsredovisning ägnar Postnord ett mycket stort utrymme åt mångfald och jämställdhetsarbete, det vill säga sätter fokus på mångfaldsfrågorna i stället för på kärnuppdraget. I redovisningen står bland annat att: ”För att leva upp till högt ställda krav och för att mångfaldsfrågorna ska komma i fokus inom Postnord pågår programmet Move – Change for Diversity. Ett aktivt mångfalds- och jämställdhetsarbete ska medverka till att såväl verksamhet som ledningsgrupper bättre speglar omvärlden och kunderna.”

Fru talman! Postnords kärnuppgift är att prioritera leverans av brev och paket i hela landet – inte könskvotering av chefer eller att försöka spegla omvärlden eller sina kunder, enligt mig.

Sist, men inte minst, ska frågan om artificiell intelligens, AI, inte glömmas bort trots att det finns en AI-akt på gång i Europaparlamentet just nu. AI öppnar för stora möjligheter. Till exempel är det mycket effektivare att skriva ett anförande med hjälp av AI än utan. Men samtidigt har vi enorma utmaningar framför oss för att hantera de mindre bra sidorna av denna teknik. Jag ser fram emot att vi kan forma en effektiv och övergripande nationell AI-politik efter att den europeiska AI-akten fastställts.

Anf. 128 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag tror faktiskt inte att jag hörde rätt. Jag tänkte därför att jag verkligen måste kontrollera vad ledamoten sa alldeles nyss från talarstolen.

Det är självklart jätteviktigt att alla våra myndigheter arbetar med både mångfald och jämställdhet. Hela vårt land tycker att det är väldigt viktigt att vi ser till att både män och kvinnor och människor från andra länder har lika möjligheter, lika rättigheter och lika skyldigheter i detta land. Därför är det också viktigt att vi på den politiska nivån visar att vi tycker att det är väldigt viktigt och därför målsätter vad som ska göras.

Men jag uppfattade alltså att ledamoten sa att man inte ska hålla på med detta. Uppfattade jag honom rätt?

Anf. 129 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Gunilla Svantorp för frågan.

Om en myndighet eller ett verk inte uppfyller sina grundläggande kärnuppgifter och uppdrag tror jag inte att man ska sätta mångfald, inkludering och jämlikhet som sitt främsta uppdrag. Polismyndighetens, Trafikverkets, Energimyndighetens och Postnords grunduppdrag är inte att främja mångfald, inkludering eller jämlikhet. Polisens uppdrag är att bekämpa brottslighet. Postnords uppdrag är att leverera brev och paket i tid och till rätt kunder i hela landet. Jag hoppas att ledamoten har fått det svar som hon ville ha.

Anf. 130 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Ja, jag har fått ett svar. Men jag är fortfarande förundrad. Det är klart att grundläggande värderingar som hela vårt samhälle bygger på också måste finnas hos en ledning i en myndighet. Oavsett om man är anställd hos polisen, hos posten, i en förskola och så vidare ska man veta att de grundläggande värderingar som finns i den organisation där man verkar bygger på det som vårt land har sagt är viktigt, det vill säga till exempel att män och kvinnor har lika villkor, lika möjligheter och lika

skyldigheter. Om man då inte pekar på det och har med det som en av sina viktiga uppgifter, tror ledamoten då att det skulle hända någonting i denna organisation? Det skulle det såklart inte. Det är det som vi har sett. Om vi backar tillbaka och tittar på historien var det faktiskt bara mannen som räknades, för att tala om jämställdhetsperspektivet i detta land. Detta har vi förändrat. Det är tack vare det som jag i dag kan stå här i riksdagens talarstol och prata. Det kunde man inte för över hundra år sedan om man var kvinna. Så det är klart att det är jätteviktigt att vi håller fast vid detta och hela tiden pratar om vikten av våra grundläggande värderingar.

Sedan tror jag att ledamoten har läst detta lite dåligt. För det är klart att myndigheternas kärnuppgift inte är detta. Deras kärnuppgift är någonting annat. Men i deras arbetsuppgifter ingår det att se till att de faktiskt har med sig de grundläggande värderingarna. Jag är därför fortfarande förundrad, fru talman.

Anf. 131 RASHID FARIVAR (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för Gunilla Svantorps kommentarer. Jag har förståelse för att hon blir upprörd över det som jag säger. Men det är just på grund av vad dessa myndigheter har ägnat sig åt under åtta år av socialdemokratiska regeringar som vi har så många verk och myndigheter som är i fritt fall just nu. Exempel på detta är Trafikverket, Postnord och Polismyndigheten. De har glömt bort sitt kärnuppdrag och ägnat sig åt mångfald och inkludering.

I texten som citerades stod det: ”För att leva upp till högt ställda krav och för att mångfaldsfrågorna ska komma i fokus inom Postnord – –”.

Men mångfald är inte Postnords fokus. Postnords främsta fokus ska vara att leverera brev och paket. Hur svårt är det att förstå detta? Jag säger inte att man inte ska fokusera på jämställdhet och mångfald. Men det är inte där som fokus ska vara. Postnords kärnuppdrag är nämligen att dela ut brev och paket. Trafikverkets kärnuppdrag är till exempel att se till att tågen går i tid, inte att gå runt och räkna på hur könsfördelningen ser ut bland människor. Kompetens, färdighet och personlighet har ingenting med kön att göra. Jag hoppas att ledamoten förstår detta.

Det är just på grund av den syn som ledamoten och Socialdemokraterna har som de har tvingat på detta på våra myndigheter och verk. Vi ser därför tyvärr att vi har myndigheter och verk i fritt fall.

Anf. 132 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna trafikutskottets ledamöter om att vi i kammaren talar i tredje person då vi alltid talar via talmannen. Det är inte riktat mot någon specifik ledamot utan är en allmän hälsning till hela trafikutskottet.

Anf. 133 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! I dag debatterar trafikutskottet digitaliserings- och postfrågor.

När vi debatterade digitaliserings- och postfrågor för ett år sedan sa jag att digitaliseringen av det svenska samhället hade tagit ett stort steg under de senaste två åren. Bakgrunden var pandemin och att vi hade börjat arbeta hemma, bakom datorn. Utvecklingen inom den offentliga sektorn hade tyvärr gått långsammare.

Det är bara ett år sedan, och fokus låg då på digitalisering och att göra befintliga system effektivare. Jag tar upp detta för att visa den kraft som just nu driver utvecklingen framåt i ett rasande tempo.

I november 2022 släppte Open AI sin Chat GPT. Det blev startskottet för att andra plattformar lanserade sina egna system, trots att de inte var färdigutvecklade, för att hänga med i utvecklingen. Nu kan var och en av oss testa att använda AI. Plötsligt kan man förstå kraften i artificiell intelligens och hur till exempel Chat GPT kan underlätta arbetet med att skriva rapporter, programmera och så vidare.

Frågan är inte om utan hur den nya tekniken kommer att påverka var och en av oss. AI ligger i startgroparna och kommer att ge enorma fördelar inom sjukvård, utbildning och forskning, liksom inom trafikutskottets eget område – transporter. Rapporter visar att det finns potential till besparingar om 140 miljarder inom den offentliga sektorn.

Samtidigt kan AI, som alla tekniker, användas i negativa syften. Den kan användas för att kontrollera befolkningen, sprida desinformation, åter skapa släktingars röster i syfte att lura till sig pengar vid telefonsamtal – ja, listan kan göras lång. Risken för spridning av desinformation på ett trovärdigt sätt är kanske den största faran för vårt demokratiska system.

Under det svenska ordförandeskapet i EU har viktiga förslag utvecklats som har en direkt koppling till hur EU vill tackla AI-utvecklingen, bland annat förordningen om AI och förordningen om data. Förordningen om AI bygger på de fyra principerna för en hållbar AI: AI ska vara rättvis och skydda den personliga integriteten samtidigt som den ska vara säker och transparent. Det är en väldigt viktig grund för AI i Europa.

Fru talman! Liberalerna är teknikoptimister. Utvecklingen av AI har potential att ha lika stor påverkan på vårt samhälle i Sverige, inom Europa och globalt som den pågående klimatutvecklingen. Vi måste ta till oss detta faktum och öka takten i vår förståelse för och användning av AI, så att vi i Sverige – baserat på våra värderingar om individens frihet och på vår unika position som världens mest innovativa land – kan vara med och styra hur AI tillämpas här hemma och i vår omvärld. Det ska vara en AI som baseras på etiska riktlinjer.

Här är det speciellt viktigt att värna och utveckla de strukturer i Sverige som underlättar och driver på det innovativa systemet, till exempel Vinnova och universitetens arbete med nyttiggörande av forskningsresultat och samarbete med näringslivet. Vi har en plattform att stå på; vi står inte helt utan grund i dag.

Sverige har till exempel kommit längst i Europa i utvecklingen av en teknik som är lik Chat GPT men vilar på öppen programvara, vilket ger insyn i hur systemet fungerar. Vi har också stor kompetens på området, vilket inte minst har visats på de konferenser som ordnats under det svenska ordförandeskapet i EU. Inom det svenska AI-klustret utvecklas även ett förslag till AI-strategi för Sverige.

Sverige behöver tillsammans med olika aktörer ta ett sammanhållet grepp om AI-utvecklingen. En nationell AI-strategi är här en viktig pusselbit tillsammans med en ökad kompetens inom samtliga samhällsområden, inte minst på ledarskapsnivå men även genom satsningar på hela skol- och forskningsområdet för att möjliggöra den kommande omställningen av Sveriges alla företag. Jag valde att i mitt anförande i dag fokusera på artifi-

ciell intelligens därför att det är den i särklass största och mest omvälvande förändring som har skett det senaste året.

AI-utvecklingen sätter också fingret på att den grundläggande digitaliseringen av vår offentliga sektor måste öka markant. Dagens data-system måste kopplas ihop, och vi måste hitta effektiva sätt att dela data. Dagens lagstiftning behöver uppdateras för att undanröja hinder för detta. AI-utvecklingen bygger på att vi kan utnyttja olika dataset effektivt och samtidigt trygga den personliga integriteten.

Ansvariga myndigheter bör få ett ökat mandat att driva på digitaliseringen av den offentliga sektorn. Utan en bra digitaliserad grundstruktur kommer Sveriges AI-utveckling att bromsas, och då kommer vi inte att ha möjlighet att påverka utvecklingen i Europa och globalt.

Grundstrukturen börjar med infrastrukturen för data, och här behöver vi skapa bättre förutsättningar för dem som ska samla in och tillhandahålla data. Att förbereda och hantera data är väldigt kostsamt, vilket bland annat Lantmäteriet har räknat på. Här behöver nya strukturer och processer identifieras för att vi ska få till en drastisk ökning av antalet dataset på marknaden. Vi behöver ta reda på vilka data som behövs och hur tillgången till dessa dataset kan underlättas.

Utbyggnaden av vårt 5G-nät och bredbandsnät är mycket viktig för att öka människors och företags tillgång till bredband i hela landet, liksom för den digitala utvecklingen. Vi behöver öppna för olika tekniska lösningar för att så fort som möjligt ge bredband till människor runt om i vårt land. Regelverket ses nu över steg för steg, inte minst när det gäller fiberdragning över kommungränser, vilket har varit en hindrade faktor för utbyggnaden av bredband.

Vi måste samtidigt adressera digitaliseringens risker. Digitaliseringen måste kombineras med analyser av datasäkerhet och påverkan på den personliga integriteten och cybersäkerheten. Dataskyddslagen och andra tillämpliga lagar måste kontinuerligt utvecklas för att vi ska hänga med i den tekniska utvecklingen.

Dessutom är det nödvändigt att lägga en försvarsaspekt på det vi gör och analysera sårbarheten när vi nu samlar väldigt mycket data med lätt dataåtkomst, när 5G-nät gör att samhället kopplas ihop och när alternativet till det digitala är på väg att monteras ned. Liberalerna välkomnar det ökade intresset för vårt lands beredskap i dessa frågor.

Fru talman! Alla ska kunna ta del av utvecklingen, och det måste finnas möjlighet att utföra tjänster utan att vara uppkopplad. Ett speciellt fokus behöver ligga på att alla människor ska kunna utföra nödvändiga tjänster och tillgodose de behov människor har av att kommunicera med den offentliga sektorn. Det gäller inte minst människor med olika funktionsvariationer, vilket ställer stora krav på våra myndigheter.

Fru talman! Posten i Sverige är viktig, inte minst ur ett beredskapsperspektiv. Konsekvenserna av just digitaliseringen har varit en drastisk minskning av antalet skickade brev. Det är viktigt att postgången fungerar i hela landet och att den kan bedrivas på kommersiell grund. Post- och paketleveranser är viktiga delar av samhällets infrastruktur och behövs för att hela Sverige ska fungera. Vi måste säkra postgången även framöver när digitaliseringen kommer att göra att fler och fler brev skickas digitalt.

Slutligen, fru talman: Vi liberaler är teknikoptimister. Vi tror verkligen på Sveriges förmåga att i Europa ta på sig ett ledarskap inom AI. Vi tror på vår förmåga till datadriven innovation och att digitaliseringen har potential att förändra våra gamla företag samt skapa nya. Vi tror att vi med hjälp av digitalisering och AI kan minska kostnaderna för att därmed fortsatt kunna ha en bra välfärd. Vi tror att Sverige kan visa vägen för den utvecklingen och att riskerna med digitaliseringen samtidigt kan minimeras.

(Applåder)

Anf. 134 ANDERS KARLSSON (C):

Fru talman! Vi är här för att debattera digitaliserings- och postfrågor. Detta är ett jättespännande område. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 10 under punkt 5, som rör tillgång till elektronisk kommunikation.

Det är viktigt att vi lyckas få fiberutbyggnaden färdig. Den är inte självklar. Man kan luras av att vi har en hög procentuell andel utbyggnation, men precis som har sagts här tidigare är det inte alla som i dag har tillgång till fiber.

Kostnaden för att lyckas med detta är ganska stor. För att klara det måste man skjuta till mer pengar för att alla i hela landet ska få en jämlik möjlighet till fiberutbyggnad och tillgång till fiber. Visst kommer det att finnas undantag där man inte kommer att klara av detta, precis som vi har diskuterat, men lejonparten måste få fiber. Tekniken är så konkurrenskraftig och så mycket bättre i nuläget.

Jag är stolt över alla beslut som har tagits för att bygga ut fiberstrukturen i Sverige. Jag har själv varit med under hela resan i en kommun där jag har varit ordförande för fiberbolaget och sett alla beslut och korrigeringar av beslut. Vi diskuterar i dag att det inte är möjligt att samarbeta med kommuner. Från början kunde enskilda aktörer gå in och bygga upp nät, vilket också skedde. Samarbetet mellan kommunerna är en problematik i dag.

Robustheten i fibernätet är viktig, fru talman. Den robustheten måste vi stärka. Fiberstrukturen är i dag inte lika robust som kopparnätet. Vi måste ha mer redundanta system. Vi måste också bygga upp batterisystem som säkerhet när vi får störningar i systemet. Vi måste klara både utbyggnation och robusthet.

Parallellt med detta har vi mobila system som ska fungera. Liksom fibernätet inte är utbyggt i hela landet fungerar det mobila nätet väldigt olika i olika delar av landet. När vi nu fortsätter att bygga ut 5G-nätet krävs krafttag och kravställande så att vi får täckning i stora delar av landet – eller i hela landet – för att det ska vara möjligt att bo och verka i hela landet, precis som när det gäller fibernätet. Vi måste släppa gammal teknik och gamla delar av nätet för att få plats med den nya tekniken med 5G-utbyggnation, precis som flera ledamöter har lyft fram i dag.

Vi pratar mycket om konkurrenskraft och om att vi ska göra detta på marknadens villkor. Marknadens villkor har ju gjort att vi har klarat av det fram till nu. När det gäller det som är kvar på fibernätet måste det dock till stöd för att marknaden ska klara det. Jag tror att den enskilda fiberkunden och kommunen kan vara med och betala, men staten måste också skjuta

till sin del i det här systemet. Det rör sig om väsentligt mer pengar än vad som ligger på bordet i dag.

Jag går vidare till den andra delen, som gäller postservice i hela landet. Här ropar vi också på marknadslösningar, fru talman. Enligt kommentarerna från Riksrevisionen behövs inte de statliga stöden, men trots detta ligger det i dag ett förslag som enligt min syn bygger på statliga stöd som egentligen inte skulle behövas. Vi skulle kunna låta marknaden gå in och hantera detta på ett helt annat sätt. Av den anledningen, fru talman, skulle jag vilja yrka bifall till reservation 27 under punkt 13, som rör denna del.

Det är viktigt att ha en konkurrens som fungerar. Detta är nytt för mig, men när jag tittar på det ser jag att man, precis som Riksrevisionen påpekade, gör en manöver för att störa marknaden på ett sätt som inte behövs. Här måste vi fatta rätt beslut. Om vi känner att vi inte är färdiga med detta tycker jag att vi borde stanna här och kräva mer utredning i frågan, så att vi säkerställer att vi fattar rätt beslut i kammaren och så att vi inte äventyrar konkurrensen när det gäller hur paketlösningar och utdelning av paket ska hanteras.

Detta är ju lite gungor och karuseller. Har man i dag en minskad mängd brev och en ökad mängd paket finns det aktörer som kan se detta och hitta en affärsmodell så att de kan komma fram på ett smart sätt. Låt dem då göra det!

Anf. 135 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Jag tänkte uppehålla mig lite vid fiberutbyggnaden. Detta är ju definitivt dyrt, speciellt det som är kvar. Under S-regeringen, och med stöd av Centern, plockades de lågt hängande frukterna – det svåra och dyra är kvar. Den enda lågt hängande frukt som är kvar är den som jag tog upp i mitt replikskifte med Gunilla Svantorp: att ändra principen för lokalisering så att stadsnäten i en kommun ska kunna byggas över kommungränsen om detta är närmast. Detta har inte skett förrän nu, vilket är väldigt sent med tanke på att man har haft åtta år på sig.

Vi har fortfarande ett antal hushåll kvar. Prislappen för att alla dessa ska nås kommer att vara ganska hög. Detta är det som är kvar – det som den förra regeringen lämnade efter sig.

Är det då inte bättre att vi satsar på en mobil bredbandstjänst, så att man får en bra uppkoppling oavsett teknik? Är det inte viktigare att ha den typen av mål än att fokusera på att lägga miljoner på bredband till vartenda hushåll?

Anf. 136 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Fru talman! En utbyggnation i glesbygd kräver ju, precis som Maria Stockhaus sa, en struktur. Allting blir långa avstånd. Men en fiberutbyggnad stöttar också en mastutbyggnad för att få en effektiv mobilitet och en bra funktion i täckning. Tyvärr är det så att där inte fiber finns fungerar även mobiltäckningen ofta dåligt. De är alltså beroende av varandra. Vi får ta kostnaden tillsammans, både den som köper tjänsten fiber, kommunen och staten för att få till utbyggnationen.

Vi ska inte låta oss luras av att det finns genvägar. Vi har gjort det ganska många gånger under dessa 15 år när det gäller annan teknik. Men fibertekniken är så mycket bättre.

Prot. 2022/23:124
14 juni

*Digitaliserings- och
postfrågor*

Anf. 137 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Vad gäller att fibertekniken är så mycket bättre var det väldigt stor skillnad när bredbandsmålen sattes, men sedan har tekniken utvecklats och fortsätter att utvecklas så att de mobila lösningarna kan leverera nästan samma uppkopplingshastighet som fiber.

Det kommer att kosta mycket pengar, och det finns fortfarande lågt hängande frukter som att bygga över kommungränser. På så vis skulle man kunna få ned kostnaden för att komma åt en del hushåll på landsbygden. Varför gjorde Centerpartiet inte mer när man stödde regeringen för att påskynda detta som faktiskt inte kostar något extra för staten utan bara underlättar utbyggnad där avståndet till nästa fastighet är kortast? Detta hade Centerpartiet kunnat driva på för, men jag såg inte att man låg på regeringen och krävde det. Det hade definitivt kunnat påskynda utbyggnaden till många hushåll som i dag står utan bredbandsuppkoppling.

Anf. 138 ANDERS KARLSSON (C) replik:

Fru talman! Jag delar ledamotens kritik i vissa delar. Det skulle ha löst en del men inte allt. Detta är lite på marginalen och berör ett antal hushåll, och här förs en dialog. Men även i dag när det är tillåtet är det svårt att komma överens och komma framåt i dessa frågor eftersom det är ganska stora kostnader när man ska gå in i ett annat kommunalt nät. Utan dessa hinder kunde det ha lösts, precis som ledamoten säger. Men även marknaden sätter ju upp en del hinder i nuläget.

Anf. 139 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Digitaliserings- och postfrågor berör alla, och vi vet att frågorna väcker starka känslor, inte minst postfrågorna. Den återkommande frågan när posten kommer på tal är: Varför kommer inte posten fram? Vad gör de? Ja, det är Postnord man talar om. Men förväntningen är att posten som service ska fungera oavsett vem som sköter den, och det är viktigt att samhällsservicen fungerar i hela landet.

Det är också viktigt att övergången till ny teknik och ny samhällsservice går smidigt. Digitaliseringen påverkar posten och är helt central. Den måste fungera smärtfritt, men där är vi tyvärr inte i dag, speciellt inte på landsbygden. Alla har inte bredband, och det är på landsbygden som problemen blir som störst. Därför är det av största vikt att utbyggnaden av bredband på landsbygden sker skyndsamt och att staten tar det fulla ansvaret för att detta sker.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till Miljöpartiets reservation nummer 11 om tillgång till elektronisk kommunikation.

Det är också av största vikt att mobiltäckningen i landet förbättras. Det pågår just nu ett arbete med auktioner för nya licenser, och PTS har lovat att områden med låg täckning ska prioriteras i detta arbete, vilket har framförts tidigare i debatten.

Fru talman! Möjligheten att arbeta digitalt på tåg är en viktig fråga eftersom det ökar järnvägens attraktivitet – ett begrepp som tyvärr är svårt att använda när man pratar om tåg i dag eftersom det är så mycket problem med tågen. Men med en väl utbyggd mobiltäckning kan attraktiviteten höjas. I dag saknar upp till 50 procent av järnvägssträckorna mobiltäckning. Här borde dock Trafikverkets mobilsystem, som redan finns för alla banor, kunna användas, precis som man gör i Tyskland. Det är märkligt att man inte kan lösa detta i Sverige.

Fru talman! Jag benämnde tidigare digitaliseringen som något nytt. Det är kanske inte en helt korrekt beskrivning. Den är visserligen ny i förhållande till posten men gammal för de flesta i dag.

Vad som däremot är korrekt att säga är att artificiell intelligens, AI, är på väg att revolutionera vår vardag helt och hållet, och det går otroligt fort. Genom de nya språkmodellerna och den maskininlärning som AI presterar i dag har helt ny mark brutits. När Chat GPT lanserades för allmänheten den 30 november förra året stod det klart för de flesta att vi går in i en ny era som tar digitaliseringen till helt nya höjder. Med nya prognostekniker kan sjukdomar upptäckas på ett sätt vi aldrig drömt om tidigare och nya läkemedel utvecklas. Vi ser modeller som hjälper oss i klimatarbetet så att vi kan minska effekterna av det vi tyvärr ställer till med. Stora datamängder äts av AI.

Att se hur de nya AI-modellerna kan ersätta människan på allt fler områden både fascinerar och skrämmer. Möjligheterna synes oändliga. EU arbetar med ett regleringsarbete för att säkerställa att AI är till gagn för oss och inte motarbetar oss. Det är bra. För cirka en halvtimme sedan fattade EU-parlamentet beslut om den nya AI-akten, och nu blir det förhandlingar. I höst har vi förhoppningsvis en reglering på plats.

Vi ska inte tro att detta innebär att utvecklingen bromsas upp, att vi kan luta oss tillbaka och att omvandlingen av våra liv inte kommer att ske. Nej, Chat GPT, som kom för bara ett halvår sedan, har redan vidareutvecklats till nya nivåer. Modellerna är nu bättre än oss på det mesta: att vara läkare, jurister, samhällsvetare, psykologer och lärare. Visst finns det sådant som vi människor fortfarande är bättre på, men utvecklingen går otroligt snabbt. Arbetsmarknaden kommer att vändas upp och ned, och vi kommer att se en förändring vi aldrig sett maken till.

Fru talman! Det kan vara så att EU:s nya lagstiftning redan är överspelad när den kommer på plats. Det betyder att vi sannolikt får återkomma till AI-frågorna i höst och att vi då kommer att diskutera samhällskonsekvenserna snarare än regleringen. Utvecklingen kommer att gå mycket snabbt, och det går troligen inte att reglera den. Men AI kommer att påverka allt vi gör. Vad vi ser är en revolution och ett paradigmskifte.

Fru talman! För tids vinning yrkar jag som sagt bifall enbart till reservation 11 om tillgång till elektronisk kommunikation så att pågående skifte inom digitalisering och AI kan vara till gagn för alla människor i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 19.)

Trafikutskottets betänkande 2022/23:TU15

Riksrevisionens rapport om Transportstyrelsens tillsyn (skr. 2022/23:68) föredrogs.

*Riksrevisionens
rapport om Transport-
styrelsens tillsyn*

Anf. 140 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Vi ska debattera Riksrevisionens granskning av Transportstyrelsens tillsyn. Granskningen visar att det är en svårstyrd och komplex verksamhet med över 100 tillsynsområden. Den visar också att Storbritanniens utträde ur EU har påverkat tillsynen av tygodkännanden, då denna verksamhet har ökat väldigt mycket. Den visar också att Transportstyrelsen efterfrågar mer pengar, men att man samtidigt inte har använt de pengar man har fått. Den visar slutligen att regeringen inte i tillräcklig omfattning styrt och följt upp verksamheten. Det saknas både indikatorer och mätbara mål.

Den 30 november i år ska Transportstyrelsen redovisa ett uppdrag som de har fått av regeringen om att stärka uppföljning, analys och prioritering av tillsynen. I väntan på det tycker vi socialdemokrater att det inte behövs några fler åtgärder. Riksrevisionens granskningar är viktiga, då både myndigheter och regeringen får kunskap om förbättringsmöjligheter.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag att lägga skrivelsen till handlingarna.

Anf. 141 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna yrkar bifall till reservationen i betänkandet.

Fru talman! Vi ska nu debattera regeringens skrivelse och utskottets betänkande om Transportstyrelsens tillsyn. Riksrevisionens granskning genomfördes mellan hösten 2021 och hösten 2022. Riksrevisionens rapport är en skarp kritik av Transportstyrelsens tillsynsverksamhet. Låt mig citera en viktig mening i Riksrevisionens granskningsrapport: ”En avsaknad av mål, mätetal och uppföljning av tillsynsverksamheten innebär att det är svårt att följa verksamhetens utveckling.”

Fru talman! Jag vill särskilt utveckla ett resonemang kring uppföljningen av tillsynsverksamheten. Det är uppenbart att det finns brister i kompetensen inom myndigheten, speciellt när det gäller tillsynen av den yrkesmässiga trafiken. Riksrevisionen kritiserar förvisso den förra regeringen i sin rapport, men regeringen vidtog ändå åtgärder mot Transportstyrelsens oförmåga att utföra en kvalitativ och rättssäker kontroll av transportföretagen. Åtgärderna resulterade i vissa förbättringar, men mycket kvarstår.

Kunde regeringen ha gjort mer? Svaret på den frågan är definitivt ja, speciellt med tanke på den massiva kritiken från åkerinäringen när det gäller de så kallade företagskontrollerna.

Fru talman! Jag har personlig erfarenhet från Transportstyrelsens tillsynsverksamhet eftersom jag i mitt arbete bistod åkeriföretag i rättsprocesser om tillsyner där företag felaktigt påförts sanktionsavgifter. I flera fall hade vi framgångar i den rättsliga processen, och Transportstyrelsen fick av domstolen en tillrättavising.

Jag har direkt eller indirekt varit inblandad i en stor mängd så kallade företagskontroller. Jag följer alltjämt ärenden hos min arbetsgivare och kan konstatera att det fortsatt finns brister i Transportstyrelsens kompetens. Det är brister som får konsekvenser för seriösa företag i form av höga sanktionsavgifter på felaktiga grunder. Det är också brister som innebär att företag som fuskar och manipulerar bokstavligt talat flyger under radarn och slipper sanktionsavgifter för att Transportstyrelsen inte fångar upp det medvetna fusket.

Fru talman! Riksrevisionens konstaterande att det saknas uppföljning av tillsynsverksamheten sätter faktiskt ljuset på en allvarlig brist i Transportstyrelsens verksamhet. Branschens kritik mot Transportstyrelsens så kallade företagskontroller har varit öronbedövande, minst sagt. Den tidigare regeringen vidtog åtgärder vid två tillfällen för att Transportstyrelsen skulle hamna rätt i sin tillsynsverksamhet. Domstolar har vid ett flertal tillfällen gett åkeriföretag rätt gentemot Transportstyrelsens så kallade tillsyner.

Då är den givna frågan: Har det blivit bättre? Till viss del har Transportstyrelsen lyssnat på kritiken, men det allvarligaste problemet är ändå kompetensbristen, som lyser igenom i snart sagt varje tillsynsärende. Detta är något som den nya regeringen måste se till att åtgärda. Sverigedemokraterna föreslår därför en extern myndighetsöversyn i syfte att renodla verksamheten. För oss sverigedemokrater är också ett återförande av företagskontrollerna till polisen prioriterat. Då säkerställer man kompetensen och får en effektivare kontroll där rättssäkerheten inte åsidosätts.

Anf. 142 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Riksrevisionen påpekar brister i kontroll och tillsyn på Transportstyrelsen, och regeringen delar denna bedömning. Vi kan konstatera att Riksrevisionens kritik mot sättet att hantera skattebetalarnas pengar avseende infrastruktur, oavsett om det gäller Transportstyrelsen eller Trafikverket, inte är ny och är väl värd att tas på allvar.

Regeringen satsar 900 miljarder på infrastruktur i innevarande planperiod fram till 2033, och bristfällig kontroll blir per automatik både i det korta och i det längre samhällsekonomiska perspektivet väldigt kostsamt. Regeringen är tydlig med att man inte utesluter ytterligare skärpningar i kommande regleringsbrev. Detta är en viktig indikator på att den nuvarande regeringen verkligen tar dessa frågor på allvar.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 143 ANDERS KARLSSON (C):

Fru talman! Att ha en revision som fungerar är otroligt viktigt för förbättringsarbetet på våra tillsynsmyndigheter. Det som Transportstyrelsen får till sig här av kritik är ju ganska tufft. Jag vill också rikta ett tack till ledamoten Thomas Morell för hans fördjupade kunskap på området.

Det är viktigt att se att det är ganska allvarlig kritik. Den kritiken anser jag att också utskottet måste ta del av i förbättringsarbetet framåt, i och med att det var ganska mycket som kom upp i revisionen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag att lägga skrivelsen till handlingarna.

Anf. 144 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Som redan har sagts har Riksrevisionen gjort en granskning av Transportstyrelsens granskningsverksamhet och kan konstatera att det finns problem. Transportstyrelsen har ungefär 100 olika områden där man gör tillsyn. Det handlar om luftfart, sjöfart, väg, järnväg, upprätthållande av trafiksäkerhet, minskad miljöpåverkan och en väl fungerande marknad inom transportsektorn. Det är ett grannliga arbete att granska allt detta, och Riksrevisionen konstaterar att det finns brister i styrningen. Riksrevisionen rekommenderar att myndigheten ska se var granskningen behövs som mest och var den gör mest nytta. Det kan tyckas som en självklarhet att en stor myndighet inte kan hålla på att granska allting hela tiden. Det bör också inrättas tydliga mål för denna verksamhet. En del rekommendationer riktar sig direkt till regeringen, och regeringen säger att den ska arbeta med dessa saker.

Fru talman! Jag kan också finna att det inte finns mycket mer att göra i detta fall än att bifalla utskottets förslag i betänkandet, som ju också poängterar dessa saker.

Anf. 145 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! I dag kommenterar vi *Riksrevisionens rapport om Transportstyrelsens tillsyn*.

Oftast är Riksrevisionens rapporter inte något som vi i trafikutskottet debatterar, utan de kommer upp mer som en del i andra diskussioner, till exempel när vi pratar om järnväg eller vägar. Denna rapport från Riksrevisionen om Transportstyrelsens tillsyn är dock speciellt viktig eftersom den berör alla mål, krav och regler som styr transportområdet och hur dessa ska följas upp.

Om det brister i uppföljningen identifieras inte de svårigheter som olika myndigheter har i genomförandet av sina uppdrag. Det innebär att verksamheten inte styr mot de mål som riksdagen har satt upp och att pengar som skjutits till inte används till rätt saker. Detta innebär i förlängningen att våra skattepengar inte används effektivt.

Det är därför av vikt att man, som Riksrevisionen påpekar, tar fram ett system som gör att Transportstyrelsens tillsyn kan mätas och följas upp. Men framför allt är det viktigt att tillsynen som sådan utförs så att vi kan hitta fusk i efterlevnaden av våra regler. I annat fall – om alla inte följer det som har beslutats och de därmed kan få en fördel genom fusket – riskerar vi, och inte bara vi utan hela samhället, att tappa tilltron till våra regelverk.

Jag välkomnar därför rapporten. Liberalerna tänker driva att tillsynen ska öka just därför att tillsyn och uppföljning av beslutade regler är fundamentalt viktigt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och tackar för rapporten.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 19.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.01 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 juni

UbU11 Forskning

Punkt 2 (Forskningens frihet och vetenskaplig kvalitet)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

175 för utskottet

130 för res. 2

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 60 M, 21 C, 16 KD, 14 L, 1 -

För res. 2: 94 S, 21 V, 15 MP

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 6 (Jämställdhet)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

3. res. 9 (V)

Förberedande votering:

65 för res. 8

21 för res. 9

218 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Maria Stockhaus (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

199 för utskottet

64 för res. 8

42 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 60 M, 16 KD, 15 MP, 14 L

För res. 8: 63 SD, 1 -

Avstod: 21 V, 21 C

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 8 (Forskning om alternativa metoder till djurförsök)

1. utskottet
2. res. 16 (V, MP)

Votering:

204 för utskottet

36 för res. 16

64 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 60 M, 21 C, 16 KD, 14 L

För res. 16: 21 V, 15 MP

Avstod: 63 SD, 1 -

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 9 (Innovationsstöd)

1. utskottet
2. res. 18 (C)

Votering:

220 för utskottet

21 för res. 18

64 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 60 M, 21 V, 16 KD, 15 MP, 14 L

För res. 18: 21 C

Avstod: 63 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU15 Riksrevisionens rapport om statens insatser för likvärdig betygssättning

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Frågor om en likvärdig betygssättning)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

115 för res. 1

21 för res. 2

169 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Prot. 2022/23:124
14 juni

Huvudvotering:
170 för utskottet
114 för res. 1
21 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 S, 63 SD, 60 M, 16 KD, 15 MP, 14 L, 1 -
För res. 1: 93 S, 21 V
Avstod: 21 C
Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L
Amalia Rud Pedersen (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men marke-
rats ha röstat ja.

UbU16 Riksrevisionens rapport om Skolverkets statistikuppdrag

Kammaren biföll utskottets förslag.

**UbU17 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsre-
dovisning 2022**

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 17 Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 juni

KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 18 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 juni

SkU20 Redovisning av skatteutgifter 2023

Kammaren biföll utskottets förslag.

**UU12 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under
2022**

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU13 Europarådet

Punkt 1 (Europarådet)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

3. res. 2 (C)

Förberedande votering:

36 för res. 1

21 för res. 2

248 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
248 för utskottet
36 för res. 1
21 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 94 S, 63 SD, 60 M, 16 KD, 14 L, 1 -
För res. 1: 21 V, 15 MP
Avstod: 21 C
Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU17 Barn och unga inom socialtjänsten

Punkt 4 (Tidiga insatser)

1. utskottet
2. res. 6 (S)
Votering:
195 för utskottet
94 för res. 6
15 avstod
45 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 63 SD, 60 M, 21 V, 20 C, 16 KD, 14 L, 1 -
För res. 6: 94 S
Avstod: 15 MP
Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 7 (Verksamhetsstöd)

1. utskottet
2. res. 12 (V)
Votering:
248 för utskottet
21 för res. 12
36 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 94 S, 63 SD, 60 M, 16 KD, 14 L, 1 -
För res. 12: 21 V
Avstod: 21 C, 15 MP
Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Prot. 2022/23:124
14 juni

Punkt 11 (Villkor och befogenheter på särskilda ungdomshem)

1. utskottet
2. res. 23 (SD)

Votering:

220 för utskottet

64 för res. 23

21 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 60 M, 21 V, 16 KD, 15 MP, 14 L

För res. 23: 63 SD, 1 -

Avstod: 21 C

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 13 (Samverkan mellan myndigheter)

1. utskottet

2. res. 26 (C)

Votering:

269 för utskottet

21 för res. 26

15 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 SD, 60 M, 21 V, 16 KD, 14 L, 1 -

För res. 26: 21 C

Avstod: 15 MP

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 17 (Barnkonventionen)

1. utskottet

2. res. 38 (MP)

Votering:

133 för utskottet

15 för res. 38

157 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 60 M, 21 V, 21 C, 16 KD, 14 L

För res. 38: 15 MP

Avstod: 93 S, 63 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Kalle Olsson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU33 Indelning i utgiftsområden

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU36 Riksrevisionens rapport om de statliga servicekontoren i ny regi

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU37 Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU38 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2022, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU39 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU40 Riksrevisionens rapport om åtgärder med anledning av trakasserier, hot och våld vid statliga myndigheter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU17 Erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område – 2019 års Haagkonvention

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU12 Digitaliserings- och postfrågor

Punkt 3 (Digitalisering i offentlig verksamhet)

1. utskottet

2. res. 4 (S)

Votering:

126 för utskottet

94 för res. 4

85 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 60 M, 21 V, 16 KD, 15 MP, 14 L

För res. 4: 94 S

Avstod: 63 SD, 21 C, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Prot. 2022/23:124
14 juni

Punkt 5 (Tillgång till elektronisk kommunikation)

1. utskottet

2. res. 10 (C)

3. res. 11 (MP)

Förberedande votering:

22 för res. 10

15 för res. 11

268 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Vasiliki Tsouplaki (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

205 för utskottet

21 för res. 10

79 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 60 M, 21 V, 16 KD, 14 L

För res. 10: 21 C

Avstod: 63 SD, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 9 (Mobiltäckningen längs järnvägsnätet)

1. utskottet

2. res. 18 (SD)

Votering:

205 för utskottet

64 för res. 18

36 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 60 M, 21 V, 16 KD, 14 L

För res. 18: 63 SD, 1 -

Avstod: 21 C, 15 MP

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Punkt 13 (Vissa postala konkurrensfrågor)

1. utskottet

2. res. 27 (C)

Votering:

284 för utskottet

21 för res. 27

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 63 SD, 60 M, 21 V, 16 KD, 15 MP, 14 L, 1 -

För res. 27: 21 C

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Prot. 2022/23:124

14 juni

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU15 Riksrevisionens rapport om Transportstyrelsens tillsyn

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

241 för utskottet

64 för res.

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 60 M, 21 V, 21 C, 16 KD, 15 MP, 14 L

För res.: 63 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 SD, 8 M, 3 V, 3 C, 3 KD, 3 MP, 2 L

Meddelande om inställd votering

Andre vice talmannen meddelade att voteringen torsdagen den 15 juni kl. 15.20 skulle utgå.

Nästa votering skulle därmed äga rum tisdagen den 20 juni.

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 juni

2022/23:392 Snabbhetspremierna i föräldraförsäkringen

av *Annika Hirvonen* (MP)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:393 Sanktioner mot pushbacks

av *Annika Hirvonen* (MP)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2022/23:394 Rättigheter för ukrainska flyktingar i Sverige

av *Annika Hirvonen* (MP)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2022/23:395 Säkerställande av träffsäkert elstöd

av *Marielle Lahti* (MP)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:396 Betygsinflation

av *Daniel Riazat* (V)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

Prot. 2022/23:124
14 juni

2022/23:397 Kriskommission mot våldet
av *Rasmus Ling* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)
2022/23:398 Utvisning av barn som är födda och uppvuxna i Sverige
av *Annika Hirvonen* (MP)
till statsrådet Maria Malmer Stenergard (M)
2022/23:399 Hbtqi-plus-personers rättigheter
av *Daniel Vencu Velasquez Castro* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)
2022/23:400 Samordningen av omställningsstudiet
av *Niklas Sigvardsson* (S)
till utbildningsminister Mats Persson (L)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 juni

2022/23:771 Fritidsbåtmuseet i Härnösand
av *Anne-Li Sjölund* (C)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)
2022/23:772 Fritidsbåtmuseet i Härnösand
av *Amanda Lind* (MP)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)
2022/23:773 Arbetsmarknadspolitiskt råd utan arbetsmarknadens parter
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)
2022/23:774 Antisocialt dominansbeteende
av *Pontus Andersson* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)
2022/23:775 Kustnära storskaliga vindkraftsparkers konsekvenser för fisket
av *Beatrice Timgren* (SD)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)
2022/23:776 Klimatologiska konsekvenser i det fall Sverige inte uppfyller klimatmål
av *Elsa Widding* (-)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)
2022/23:777 Miljöfrågor som nedprioriteras till förmån för klimatmål
av *Elsa Widding* (-)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)
2022/23:778 Miljökonsekvenser av vindkraft
av *Elsa Widding* (-)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1 anf. 67 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 107 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 14 anf. 133 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

Välkomsthälsning	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
§ 1 Partiledardebatt	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 MAGDALENA ANDERSSON (S)	3
Anf. 4 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	4
Anf. 5 NOOSHI DADGOSTAR (V)	6
Anf. 6 MUHARREM DEMIROK (C)	7
Anf. 7 EBBA BUSCH (KD)	8
Anf. 8 PER BOLUND (MP)	9
Anf. 9 JOHAN PEHRSON (L)	11
Anf. 10 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	12
Anf. 11 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	13
Anf. 12 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	13
Anf. 13 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	13
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	14
Anf. 15 TALMANNEN	14
Anf. 16 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	14
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	14
Anf. 18 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	15
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	15
Anf. 20 MUHARREM DEMIROK (C) replik	15
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	16
Anf. 22 MUHARREM DEMIROK (C) replik	16
Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	16
Anf. 24 PER BOLUND (MP) replik	17
Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	17
Anf. 26 PER BOLUND (MP) replik	17
Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	18
Anf. 28 MAGDALENA ANDERSSON (S)	18
Anf. 29 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	19
Anf. 30 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	19
Anf. 31 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	19
Anf. 32 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	20
Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	20
Anf. 34 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	20
Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	21
Anf. 36 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	21
Anf. 37 MUHARREM DEMIROK (C) replik	21
Anf. 38 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	21
Anf. 39 MUHARREM DEMIROK (C) replik	22
Anf. 40 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	22
Anf. 41 EBBA BUSCH (KD) replik	22
Anf. 42 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	23
Anf. 43 EBBA BUSCH (KD) replik	23
Anf. 44 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	23
Anf. 45 JOHAN PEHRSON (L) replik	24

Anf. 46	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	24	Prot. 2022/23:124
Anf. 47	JOHAN PEHRSON (L) replik	24	14 juni
Anf. 48	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	25	-----
Anf. 49	OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	25	
Anf. 50	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	25	
Anf. 51	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	26	
Anf. 52	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	26	
Anf. 53	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	26	
Anf. 54	MUHARREM DEMIROK (C) replik	26	
Anf. 55	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	27	
Anf. 56	MUHARREM DEMIROK (C) replik	27	
Anf. 57	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	27	
Anf. 58	PER BOLUND (MP) replik	28	
Anf. 59	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	28	
Anf. 60	PER BOLUND (MP) replik	28	
Anf. 61	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	29	
Anf. 62	NOOSHI DADGOSTAR (V).....	29	
Anf. 63	JOHAN PEHRSON (L) replik	30	
Anf. 64	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	30	
Anf. 65	JOHAN PEHRSON (L) replik	30	
Anf. 66	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	30	
Anf. 67	MUHARREM DEMIROK (C).....	31	
Anf. 68	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	31	
Anf. 69	MUHARREM DEMIROK (C) replik	32	
Anf. 70	OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	32	
Anf. 71	MUHARREM DEMIROK (C) replik	32	
Anf. 72	EBBA BUSCH (KD).....	33	
Anf. 73	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	33	
Anf. 74	EBBA BUSCH (KD) replik	33	
Anf. 75	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	34	
Anf. 76	EBBA BUSCH (KD) replik	34	
Anf. 77	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	34	
Anf. 78	EBBA BUSCH (KD) replik	35	
Anf. 79	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	35	
Anf. 80	EBBA BUSCH (KD) replik	35	
Anf. 81	MUHARREM DEMIROK (C) replik	36	
Anf. 82	EBBA BUSCH (KD) replik	36	
Anf. 83	MUHARREM DEMIROK (C) replik	36	
Anf. 84	EBBA BUSCH (KD) replik	37	
Anf. 85	PER BOLUND (MP) replik	37	
Anf. 86	EBBA BUSCH (KD) replik	37	
Anf. 87	PER BOLUND (MP) replik	38	
Anf. 88	EBBA BUSCH (KD) replik	38	
Anf. 89	PER BOLUND (MP).....	38	
Anf. 90	JOHAN PEHRSON (L).....	39	
Anf. 91	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	39	
Anf. 92	JOHAN PEHRSON (L) replik	40	
Anf. 93	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	40	
Anf. 94	JOHAN PEHRSON (L) replik	40	
Anf. 95	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	41	
Anf. 96	JOHAN PEHRSON (L) replik	41	

Anf. 97 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	41
Anf. 98 JOHAN PEHRSON (L) replik	42
Anf. 99 MUHARREM DEMIROK (C) replik	42
Anf. 100 JOHAN PEHRSON (L) replik	42
Anf. 101 MUHARREM DEMIROK (C) replik	43
Anf. 102 JOHAN PEHRSON (L) replik	43
Anf. 103 PER BOLUND (MP) replik	43
Anf. 104 JOHAN PEHRSON (L) replik	44
Anf. 105 PER BOLUND (MP) replik	44
Anf. 106 JOHAN PEHRSON (L) replik	45
§ 2 Justering av protokoll	45
§ 3 Utökning av antalet suppleanter	45
§ 4 Val av extra suppleant.....	45
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	45
§ 6 Ärende för bordläggning	46
§ 7 Indelning i utgiftsområden	46
Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU33	46
(Beslut fattades under § 19.)	46
§ 8 Riksrevisionens rapport om de statliga servicekontoren i ny regi	46
Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU36	46
Anf. 107 IDA KARKIAINEN (S).....	46
Anf. 108 ULRIK NILSSON (M)	48
Anf. 109 MALIN BJÖRK (C).....	49
Anf. 110 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	51
Anf. 111 JAN RIISE (MP).....	52
(Beslut fattades under § 19.)	53
§ 9 Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan.....	54
Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU37	54
(Beslut fattades under § 19.)	54
§ 10 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2022, m.m.	54
Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU38	54
(Beslut fattades under § 19.)	54
§ 11 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder	54
Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU39	54
(Beslut fattades under § 19.)	54
§ 12 Riksrevisionens rapport om åtgärder med anledning av trakasserier, hot och våld vid statliga myndigheter.....	54
Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU40	54
(Beslut fattades under § 19.)	54
§ 13 Erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område – 2019 års Haagkonvention.....	55
Civilutskottets betänkande 2022/23:CU17.....	55
(Beslut fattades under § 19.)	55
§ 14 Digitaliserings- och postfrågor	55
Trafikutskottets betänkande 2022/23:TU12	55
Anf. 112 MARIA STOCKHAUS (M)	55

Anf. 113 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	57
Anf. 114 MARIA STOCKHAUS (M) replik	57
Anf. 115 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	58
Anf. 116 MARIA STOCKHAUS (M) replik	58
Anf. 117 GUNILLA SVANTORP (S)	58
Anf. 118 MARIA STOCKHAUS (M) replik	60
Anf. 119 GUNILLA SVANTORP (S) replik	60
Anf. 120 MARIA STOCKHAUS (M) replik	61
Anf. 121 GUNILLA SVANTORP (S) replik	61
Anf. 122 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	62
Anf. 123 ANDERS KARLSSON (C) replik	64
Anf. 124 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	64
Anf. 125 ANDERS KARLSSON (C) replik	65
Anf. 126 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	65
Anf. 127 RASHID FARIVAR (SD).....	65
Anf. 128 GUNILLA SVANTORP (S) replik	67
Anf. 129 RASHID FARIVAR (SD) replik.....	67
Anf. 130 GUNILLA SVANTORP (S) replik	67
Anf. 131 RASHID FARIVAR (SD) replik.....	68
Anf. 132 TREDJE VICE TALMANNEN	68
Anf. 133 HELENA GELLERMAN (L)	68
Anf. 134 ANDERS KARLSSON (C).....	71
Anf. 135 MARIA STOCKHAUS (M) replik	72
Anf. 136 ANDERS KARLSSON (C) replik	72
Anf. 137 MARIA STOCKHAUS (M) replik	73
Anf. 138 ANDERS KARLSSON (C) replik	73
Anf. 139 DANIEL HELLDÉN (MP)	73
(Beslut fattades under § 19.).....	74
§ 15 Riksrevisionens rapport om Transportstyrelsens tillsyn.....	75
Trafikutskottets betänkande 2022/23:TU15	75
Anf. 140 GUNILLA SVANTORP (S)	75
Anf. 141 THOMAS MORELL (SD).....	75
Anf. 142 MARIA STOCKHAUS (M).....	76
Anf. 143 ANDERS KARLSSON (C).....	76
Anf. 144 DANIEL HELLDÉN (MP)	77
Anf. 145 HELENA GELLERMAN (L)	77
(Beslut fattades under § 19.).....	77
Ajournering.....	78
Återupptaget sammanträde.....	78
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 juni	78
UbU11 Forskning	78
UbU15 Riksrevisionens rapport om statens insatser för likvärdig betygssättning.....	79
UbU16 Riksrevisionens rapport om Skolverkets statistikuppdrag	80
UbU17 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2022.....	80
§ 17 Beslut om ärende som slutdebatterats den 12 juni	80
KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser	80
§ 18 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 juni	80

SkU20 Redovisning av skatteutgifter 2023	80
UU12 Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under 2022.....	80
UU13 Europarådet	80
SoU17 Barn och unga inom socialtjänsten.....	81
§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	83
KU33 Indelning i utgiftsområden.....	83
KU36 Riksrevisionens rapport om de statliga servicekontoren i ny regi.....	83
KU37 Ett effektivare förfarande för att fastställa och fördela begravningsavgiften till Svenska kyrkan	83
KU38 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2022, m.m.	83
KU39 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder	83
FiU40 Riksrevisionens rapport om åtgärder med anledning av trakasserier, hot och våld vid statliga myndigheter	83
CU17 Erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område – 2019 års Haagkonvention	83
TU12 Digitaliserings- och postfrågor.....	83
TU15 Riksrevisionens rapport om Transportstyrelsens tillsyn.....	85
Meddelande om inställd votering	85
§ 20 Anmälan om interpellationer	85
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar	86
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 16.19.	87